

Analiza działalności Wigierskiego Parku Narodowego w roku 2002

KRZYWE 2003

Spis treści

WSTĘP	3
1.1. Powierzchnia Parku.....	3
1.2. Wykupy gruntów i budynków	4
1.3. Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego	4
1.4. Plany zagospodarowania przestrzennego.....	4
1.5. Kronika Parku	5
1.6. Łączność	5
1.7. Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa	5
2. ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	5
3. ANALIZA I OCENA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU	8
3.1. Ochrona ekosystemów leśnych	8
3.1.1. OCHRONA LASU	8
3.1.2. HODOWLA LASU	10
3.1.3. Pozyskanie i sprzedaż drewna	14
3.1.4. SPRZEDAŻ DREWNA	16
3.1.5. OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA	17
3.2. Ochrona ekosystemów nieleśnych lądowych	19
3.2.1. Ochrona ekosystemów wodnych	20
3.3. Ochrona gatunków roślin i zwierząt	22
3.4. Działalność naukowa	25
3.5. Działalność edukacyjna	26
3.6. Turystyka	31
3.7. Monitoring środowiska i przyrody.....	34
3.8. Współpraca z zagranicą	36
3.9. Ochrona przyrody nieożywionej	37
3.10. Zagospodarowanie przestrzenne	38
3.11. Ochrona wartości kulturowych	39
3.12. Ochrona przed szkodnictwem	40
4. INFORMATYKA	41
5. Analiza stanu BHP.....	42
6. RADA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO	46
7. KONTROLE ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE.....	48
8. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI SAMORZĄDOWYMI I EKOLOGICZNYMI.....	49
9. WNIOSKI DO DZIAŁALNOŚCI NA 2003 ROK	54
ZAŁĄCZNIKI	55

WSTĘP

1.1. Powierzchnia Parku

Dorota Zaborowska

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów, z dnia 6 marca 1997 r., w sprawie Wigierskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 24 poz. 124), powierzchnia Parku wynosi 15.085,49 ha. Wokół parku utworzona jest strefa ochronna, zwana otuliną, o powierzchni 11.283,81 ha.

Wigierski Park Narodowy wykonuje swoje zadania statutowe w oparciu o podział organizacyjny wprowadzony w 1996 roku, według którego park dzieli się na dwa leśne obręby ochronne:

1. Obręb Ochronny Wigry o powierzchni 4642,20 ha,
  2. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda o powierzchni 4946,50 ha,
- oraz Wydzielony Wodny Obwód Ochronny Wigry o pow. 2802,02 ha.

W Obrębie Ochronnym Wigry funkcjonuje 5 obwodów ochronnych:

- 1) Obwód Ochronny Lipniak - o pow. 922,53 ha
- 2) Obwód Ochronny Krzywe - o pow. 974,25 ha
- 3) Obwód Ochronny Leszczewek - o pow. 866,64 ha
- 4) Obwód Ochronny Gawarzec - o pow. 903,55 ha
- 5) Obwód Ochronny Słupie - o pow. 975,23 ha

Obręb Ochronny Maćkowa Ruda składa się także z 5 obwodów ochronnych:

- 1) Obwód Ochronny Powały - o pow. 597,37 ha
- 2) Obwód Ochronny Krusznik - o pow. 1091,69 ha
- 3) Obwód Ochronny Lipowe - o pow. 1011,72 ha
- 4) Obwód Ochronny Mikołajewo - o pow. 1117,11 ha
- 5) Obwód Ochronny Wysoki Most - o pow. 1128,61 ha

Wydzielony Wodny Obwód Ochronny Wigry obejmuje następujące jeziora:

- (1) Wigry - 2199,72 ha
- (2) Pierty - 237,53 ha
- (3) Białe - 101,50 ha
- (4) Długie - 79,90 ha
- (5) Krusznik - 6,71 ha
- (6) Muliczne - 25,64 ha
- (7) Leszczewek - 21,85 ha
- (8) Mulaczysko - 18,19 ha
- (9) Omulówek - 17,80 ha
- (10) Postaw - 15,77 ha
- (11) Okrągłe - 14,32 ha
- (12) Suchar Wielki - 11,50 ha
- (13) Królówek - 10,07 ha
- (14) Czarne k. Bryzga - 7,64 ha
- (15) Białe k. Piert - 6,07 ha
- (16) Klonek - 5,02 ha

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

(17) Czarne k/ Gawrych Rudy - 2,79 ha

Powierzchnia gruntów Skarbu Państwa w granicach parku obejmuje 12.390,72 ha, z tego nieruchomości o pow. 5.168,91 ha (42%) posiadają księgi wieczyste. Pozostałe grunty o pow. 7.221,81 ha nie posiadają do końca uregulowanego stanu prawnego. Na tę powierzchnię składają się grunty przejęte po utworzeniu Parku, z Nadleśnictw Głęboki Bród i Suwałki (jeziora). Park przedłożył starostwom powiatowym protokoły zdawczo-odbiorcze dotyczące tych nieruchomości i uzyskał wpisy w Operatach Powszechnej Ewidencji Gruntów, wykazujące trwałe zarząd WPN na gruntach Skarbu Państwa. W celu dokonania wpisu do ksiąg wieczystych wymagane są wypisy i wyrisy z w/w Operatu. Koszt sporządzenia tej dokumentacji wyniesie ok. 10.000 zł. Uregulowanie stanu prawnego powyższych gruntów będzie uzależnione od posiadania środków finansowych na ten cel.

1.2. Wykupy gruntów i budynków

Dorota Zaborowska

W 2002 roku Wigierski Park Narodowy nie dokonywał wykupu gruntów i budynków z powodu braku środków finansowych. Park czynił starania o pozyskanie funduszy z innych źródeł. W tym celu złożone zostały wnioski do NFOŚiGW oraz do EkoFunduszu o dofinansowanie przedsięwzięć „Ochrona różnorodności biologicznej wybranych środowisk Parku” oraz „Czynna ochrona zagrożonych gatunków storczykowatych w rejonie Puszczy Augustowskiej”, w których planowano wykupienie łącznie ok. 16 ha gruntów prywatnych. Drugi z tych wniosków uzyskał akceptację EkoFunduszu. W ramach jego realizacji przewiduje się w I-II kwartale 2003 r. wykup gruntów położonych w Obwodzie Ochronnym Krusznik, o pow. 4,56 ha.

1.3. Plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego

Jarosław Borejszo

Plan Ochrony Wigierskiego Parku Narodowego został zatwierdzony 30 marca 2000 roku, zarządzeniem nr 28 Ministra Środowiska. W świetle najnowszej nowelizacji ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. Z 2001 r. Nr 3, poz. 21), plany ochrony parków narodowych zatwierdzone przed dniem jej wejścia w życie, obowiązują do czasu ustanowienia planów w nowym trybie, lecz nie dłużej niż w ciągu roku od dnia wejścia w życie ustawy. Nowelizacja weszła w życie 2 lutego 2001 roku czyli plan ochrony Wigierskiego Parku Narodowego obowiązywał do 2 lutego 2002 roku. W 2002 roku podstawą działalności ochronnej parku były kwartalne i roczne zadania ochronne zatwierdzone przez Ministra Środowiska. Przez cały rok trwały prace nad projektami załączników do nowego rozporządzenia Ministra Środowiska, w sprawie ustanowienia planu ochrony Wigierskiego Parku Narodowego. Przygotowane załączniki znajdują się obecnie w Ministerstwie Środowiska, które przeprowadza procedury niezbędne do ich zatwierdzenia.

1.4. Plany zagospodarowania przestrzennego

Janina Kamińska

Obowiązujące dotąd miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gmin tracą swą ważność z końcem 2002 roku. W związku z powyższym Rady Gmin podjęły uchwały o przystąpieniu

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

do sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego, co przedłuża żywotność dotychczas obowiązujących planów do końca 2003 roku. W roku 2002 Rada Gminy Suwałki uchwaliła zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Suwałki dla miejscowości Nowa Wieś i Lipniak, położonych w granicach otuliny WPN. Przyjęte rozwiązania planistyczne uwzględniły wszystkie uwagi parku, zarówno dotyczące form zabudowy jak i wyznaczenia terenów rolnych wyłączonych z zabudowy.

1.5. Kronika Parku

Anna Krzysztofiak

Kronika Wigierskiego Parku Narodowego prowadzona jest na bieżąco. Ostatni tom dotyczy roku 2001 i obejmuje 32 strony tekstu oraz 42 zdjęcia. Obecnie opracowywane są dane dotyczące roku 2002. Kronika jest wyłożona do wglądu w sekretariacie WPN.

1.6. Łączność

Piotr Pieczyński

Zgodnie z decyzją PAR ZO w Białymstoku z dnia 09.04 2000 r., Wigierski Park Narodowy wykorzystywał w 2002 roku dwa kanały (k1 – 48.300 MHz oraz na cele stacji przekaźnikowych, k2 – 160.550 MHz). W sieci rrl pracowało 18 stacji bazowych, 20 stacji przewoźnych i 46 stacji nasobnych. Wykorzystywano radiotelefony Motorola i Yaesu.

W dniu 29.04.2002, za zgodą Komendanta Wojewódzkiego PSP w Białymstoku, włączono do powiatowej sieci łączności alarmowej Służbę Ochrony Przeciwpożarowej Parku oraz Punkt Alarmowo Dyspozycyjny WPN. Połączenie obu sieci łączności rrl możliwe było dzięki stacjom retransmisyjnym rozlokowanym na terenie parku.

1.7. Przejmowanie nieruchomości Skarbu Państwa

Dorota Zaborowska

W 2002 r. nie przejmowano nieruchomości Skarbu Państwa.

2. ZAGROŻENIA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

Jarosław Borejszo

W 2001 roku w WPN podjęto działania dla przeciwdziałania następującym zagrożeniom wypełniania podstawowych funkcji parku.

Przedmiot i opis zagrożenia	Działania podjęte dla przeciwdziałania zagrożeniom
1. Przyroda nieożywiona i gleby	

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

1) Zanieczyszczenie powietrza	Termomodernizacja budynków w zarządzie WPN. Ankietyzacja mieszkańców Parku i strefy ochronnej na temat zamierzeń mieszkańców w zakresie modernizacji źródeł ciepła.
2. Ekosystemy leśne	
Przebieg sukcesji ekosystemów leśnych w niepożądanym kierunku.	Dolesianie luk i przerzedzeń; poprawki i uzupełnienia; wyprzedzające przygotowanie gleby pod odnowienia, melioracyjne porządkowanie powierzchni pod odnowienia; pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach; wprowadzanie podszytów; ochrona czynna stabilizująca, polegająca na utrzymaniu odpowiedniej dla założonego celu ochrony struktury zbiorowiska leśnego; pielęgnacja upraw; cięcia pielęgnacyjne w młodnikach (I klasa wieku); cięcia pielęgnacyjne w drzewostanach młodszych klas wieku. cięcia pielęgnacyjne w drzewostanach starszych klas wieku.
Zagrożenie drzewostanów ze strony owadów - patogenów pierwotnych.	obserwacja intensywności lotów motyli brudnicy mniszki – odłów samców na pułapki feromonowe; jesienne poszukiwania szkodników sosny zimujących w glebie.
Zagrożenie drzewostanów ze strony owadów - patogenów wtórnych.	wykładanie drzew pułapkowych; wykładanie pułapek feromonowych do odłowu chrząszczy; wyszukiwanie drzew trocinkowych w celu ich usunięcia; korowanie surowca drzewnego; zrębkowanie gałęzi i resztek po wyróbce drewna z pozostawieniem zrębkowanej masy w lesie.
Zagrożenie ze strony patogenów grzybowych korzeni w drzewostanach na gruntach porolnych.	zwalczanie huby korzeniowej poprzez zabezpieczanie pni preparatem biologicznym PG.
Zagrożenie od szkód wyrządzanych w drzewostanach przez duże ssaki roślinożerne.	mechaniczne zabezpieczanie upraw; zabezpieczanie upraw repelentami; wykonanie nowych i naprawa starych grodzień; dostosowanie liczebności zwierzyny płowej w lasach oraz jej struktury wiekowej i płciowej do poziomu zapewniającego możliwość realizacji celów pielęgnacji lasu; zwiększenie bazy żerowej dla zwierzyny poprzez uprawę poletek zaporowych.
Uszkodzenia w drzewostanach na	Cięcia przygodne i sanitarne

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

skutek działania czynników abiotycznych i biotycznych.	
Deficyt rozkładającego się drewna	Pozostawianie drzew martwych i zamierających nie zagrażających trwałości drzewostanów.
3. Ekosystemy nieleśne Niepożądany kierunek sukcesji w zbiorowiskach nieleśnych	koszenie łąk i usuwanie zakrzaczeń w celu zachowania cennych zbiorowisk roślinnych; utrzymanie gruntów uprawnych – zespołów upraw rolnych
4. Ekosystemy wodne	
Spadek różnorodności gatunkowej zespołów organizmów wodnych.	Zarybienia, mające na celu aktywną ochronę gatunków szczególnie narażonych na wyginięcie: sielawą, sieją, szczupakiem, trocią jeziorową, sumem, linem.
2) Zachwianie struktury gatunkowej i liczebności ryb.	Odłowy regulacyjne – prowadzenie biomanipulacji.
3) Kłusownictwo rybackie	Zwalczanie kłusownictwa.
5. Fauna	
Zagrożenie miejsc rozrodu płazów (głównie rzekotki drzewnej i kumaka nizinnego) spowodowane zbyt wczesnym wysychaniem zbiorników wodnych.	Odtwarzanie naturalnych zbiorników wodnych.
Zagrożenie miejsc bytowania nietoperzy.	Budowa ścianki zastępczej dla kolonii letniej karlika małego, spowodowane koniecznością przeprowadzenia remontu w prywatnym budynku. Budowa schronów zimowych dla nietoperzy, spowodowana likwidacją ziemianek – miejsc, w których dotąd zimowały nietoperze.
Zagrożenie miejsc gniazdowania ptaków, spowodowane brakiem naturalnych miejsc do gniazdowania.	Budowa i rozmieszczenie w terenie budek lęgowych dla sów (włochatki i płomykówki).
Zagrożenie siedlisk owadów gniazdujących w glinie, spowodowane zanikaniem tradycji budowania obiektów gospodarczych z tzw. glinobitki oraz usuwaniem starych budynków glinianych.	Budowa i rozmieszczenie w terenie obiektów z gliny
Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, w wyniku których zwierzęta ulegają wypadkom.	Hodowla i rehabilitacja rannych dziko żyjących zwierząt w wolerze zlokalizowanej w Maćkowej Rudzie

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Niszczenie mrowisk	Naprawa starych i budowa nowych ogrodzeń mrowisk
6. Wartości kulturowe	
1) Zanikanie tradycyjnych zawodów i rzemiosł na terenie WPN	(1) Zorganizowanie zajęć praktycznych z ceramiki, tkactwa i rzeźby w drewnie, z udziałem lokalnych artystów ludowych.
2) Zanikanie kapliczek nadrzewnych	(2) Wykonanie i renowacja kapliczek nadrzewnych
3) Dewastacja obiektów zabytkowych	(3) Zabezpieczenie pieca do wypalania wapnia wykonanego z kamieni narzutowych
7. Walory krajobrazowe	
1) Presja urbanizacji na gruntach prywatnych w Parku i strefie ochronnej	Opiniowanie projektów rozbudowy istniejących i tworzenia nowych siedlisk
2) Zniszczenia krajobrazu spowodowane ruchem turystycznym	Kanalizowanie ruchu turystycznego poprzez : Remonty istniejących urządzeń turystycznych Zagospodarowanie ścieżki kulturowo – przyrodniczej „Puszcza” Zagospodarowanie ścieżki edukacyjnej „Eksploracja dóbr puszczańskich”

3. ANALIZA I OCENA WYPEŁNIANIA PODSTAWOWYCH FUNKCJI PARKU

3.1. Ochrona ekosystemów leśnych

3.1.1. OCHRONA LASU

Dorota Zaborowska

W ramach ograniczania zagrożeń ze strony owadów – patogenów pierwotnych przeprowadzono prognozowanie ich występowania. Wykonano:

- Obserwacje intensywności lotów brudnicy mniszki. Polegały one na próbnym odłowach brudnicy mniszki w 53 szt. pułapek feromonowych, w których zastosowano feromon o nazwie Lymodor.
- Jesienne poszukiwania szkodników sosny zimujących w glebie. Były to próbne poszukiwania owadów w ściółce. Zebrano materiał ze 163 powierzchni próbnych w stałych partiach kontrolnych.

Likwidację zagrożeń ze strony owadów – patogenów wtórnych realizowano poprzez ograniczanie i prognozowanie ich występowania. W celu ograniczenia występowania korników przeprowadzono następujące zabiegi:

- wykładano drzewa pułapkowe, tzw. pułapki klasyczne - 16 sztuk. Wykorzystano w tym celu głównie wiatrolomy i wywroty oraz drzewa uszkodzone;
- wykładano pułapki feromonowe - 229 sztuk. Zastosowano pułapki lejkowe - IBL3, ekranowe - IBL2Bis, rury Bohregarda, pułapki Theysohna. Do zwabienia chrząszczy wykorzystano feromon o nazwie Ipsodor;
- wyszukiwano drzewa trocinkowe, w okresie zagrożenia przez kornika drukarza, od początku maja do końca sierpnia. W wyniku tych poszukiwań pozyskano 1700 m³ drewna z drzew zasiedlonych przez tego owada. Prowadzono także systematyczną kontrolę i czyszczenie wyłożonych pułapek. Zajmowało się tym 10 osób, które przepracowały łącznie 6212 godzin.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

- korowano zasiedlony surowiec drzewny, w ilości 631 m³,
- zrębkowano gałęzie po usuniętych świerkach - 987 rbh. Park dysponuje trzema rębakami, które są wykorzystywane do zrębkowania wszystkich pozostałości po zabiegach ochronnych, materiał zrębkowany w całości pozostaje w lesie.

W celu ograniczenia występowania huby korzeniowej w drzewostanach na gruntach porolnych wykonano smarowanie pni po wyciętych drzewach preparatem biologicznym PG na powierzchni 4,60 ha.

Zakres wymienionych czynności w pkt. od 1 do 5 oraz 8 od kilku lat utrzymuje się na stałym poziomie. Natomiast rozmiar zrębkowania gałęzi i korowania ulegały zmianom w zależności od ilości pozyskanego drewna świerkowego w ramach cięć sanitarnych oraz możliwości terminowego wywozu z lasu. Najwięcej zrębkowano w 2000 i 2002 roku w związku z usuwaniem złomów i wywrotów spowodowanych przez silne wichury, które przeszły nad północno-wschodnią Polską. W 2002 r. okorowano największą ilość drewna – 631 m³ w porównaniu do lat ubiegłych, kiedy wynosiła od 0-120 m³. Główną przyczyną były trudności ze zbytem drewna na rynku, w związku z olbrzymią jego ilością zaoferowaną do sprzedaży przez nadleśnictwa.

W dalszym ciągu była utrzymywana ścisła współpraca z Zespołem Ochrony Lasu w Olsztynie w zakresie oceny zagrożenia lasów WPN na podstawie przesłanych materiałów tj:

- wykazów posuszu oraz złomów i wywrotów pozyskanych i pozostawionych – stan na 30.09.2002 r,
- wyników i materiałów z próbnych poszukiwań szkodników sosny – nie stwierdzono zagrożenia,
- wyników odłowów brudnicy mniszki na pułapki feromonowe - nie stwierdzono zagrożenia,
- kwestionariusza występowania abiotycznych czynników szkodotwórczych.

W dniu 6.03.2002 r odbyła się lustracja wybranych ekosystemów leśnych przez pracowników ZOL w Olsztynie oraz przedstawicieli Rady Parku.

Następnym ważnym elementem ochrony lasu było w 2002 roku ograniczanie szkód wyrządzanych w drzewostanach przez duże ssaki roślinożerne. Zadanie to realizowano zabezpieczając uprawy przed szkodami, zwiększając bazę żerową zwierzyny oraz prowadząc jej redukcję. W tym celu wykonano:

- mechaniczne zabezpieczanie upraw na powierzchni ok. 16 ha. Zastosowano osłony indywidualne (Db i inne liściaste) – 8,2 tys. szt., zakładano osłonki spiralne i kolce (Św, So) w ilości 29,0 tys. szt. oraz zdjęto 39 tys. osłonek na pow. ok. 15 ha;
- zabezpieczanie upraw repelentem o nazwie Cervacol na powierzchni 89,9 ha. Ochronę stosowano tylko na części sadzonek, zapewniając utrzymanie bazy żerowej zwierząt. Na 1 ha powierzchni smarowano ok. 1,5-2 tys. sadzonek.
- wykonano nowe ogrodzenia siatką o wys. 2 m – 4.300 mb, na pow. 8,30 ha upraw. Naprawiano także stare ogrodzenia (260 rbh) i uszkodzone tuby osłaniające sadzonki.
- Uprawiano 4,65 ha poletek zaporowych (owies, żyto z wyką, proso). Poletka wykorzystano w celu zatrzymania zwierzyny w okresie nasilonych szkód w uprawach rolnych.

W porównaniu do lat poprzednich, od 2001r. wzrosła powierzchnia upraw zabezpieczanych przy pomocy osłon indywidualnych (z 2,5 tys. do 8,2 tys. szt.) oraz grodzień siatką (z 0,30 ha w 1998 i 1999 r. do 6,87 ha w 2001 r. i 8,30 ha w 2002 r.). Przy utrzymującej się od kilku lat wysokiej liczebności zwierzyny ta metoda zabezpieczenia jest skuteczna i konieczna do zastosowania.

W 2002 r. zakup materiałów oraz koszty usług w zakresie zabezpieczenia upraw przed zwierzyną zostały sfinansowane ze środków EkoFunduszu w ramach przedsięwzięcia „Przebudowa drzewostanów WPN”.

Redukcja zwierząt podlegających regulacji ilościowej

Podobnie jak w latach poprzednich, w roku 2002 obowiązywały zasady i wytyczne w sprawie redukcji niektórych gatunków fauny na terenie Wigierskiego Parku Narodowego, określone w Zarządzeniu Nr 29 Dyrektora Parku z 1995 roku.

W związku z potrzebą ochrony upraw, młodników i naturalnych odnowień przed zgryzaniem oraz ograniczeniem szkód w uprawach rolnych wyrządzanych przez zwierzynę, w oparciu o wymienione zarządzenie oraz *Zasady gospodarowania populacją jeleniowatych na terenie Puszczy Augustowskiej*, zaplanowano na rok 2002 redukcję populacji zwierzyny grubej na terenie Wigierskiego Parku Narodowego w ilości 111 szt., w tym 29 jeleni, 32 sarny i 50 dzików. Zredukowano łącznie 59 szt., co stanowi 53 % założonego planu, w tym jelenie – 15 szt. (51,7%), sarny – 13 szt. (40,6%) i dziki 31 szt. (62%). Obliczone teoretycznie plany nie zostały wykonane ponieważ skala oddziaływania zwierzyny na ekosystemy leśne została uznana za nie budzącą obaw o kondycję tych ekosystemów. Również szkody w uprawach rolnych utrzymywały się na średnim poziomie.

W listopadzie stwierdzono fakt skłusowania łosia kłepy w Obwodzie Ochronnym Mikołajewo. W lesie znaleziono pozostawione resztki tuszy łosia. Ślady wskazywały, że został on schwytany we wnyk. O zdarzeniu poinformowano Policję.

W lutym przeprowadzono inwentaryzację zwierzyny metodą liczenia tropień na transektach – tzw. „karpacką”, stosowaną na terenie Parku od 2000 r. Akcję inwentaryzacji zwierzyny przeprowadzono na terenie całej Puszczy Augustowskiej w tym samym czasie. Wyniki liczenia tropień zostały opracowane przez prof. dr hab. Bogusława Bobka z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (przedstawiono je w załączniku nr 11c – w kol. „stan na pocz. roku”)

Jak co roku, od kwietnia do września, komisja składająca się z pracowników terenowych Parku szacowała szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w uprawach i płonach rolnych. Powierzchnia zredukowana szkód w porównaniu do dwóch ostatnich lat (pow. 30 ha) znacznie zmniejszyła się i wyniosła 20,10 ha (na poziomie lat 1998-99). Łączna kwota odszkodowań wyniosła 21.864 zł (plan – 35.000 zł). Duży wpływ na zmniejszenie powierzchni szkód i kosztów odszkodowań miały warunki atmosferyczne (susza), które spowodowały brak urodzaju, a także ogrodzenie upraw przez rolnika we własnym zakresie, gdzie zazwyczaj występowały znaczne szkody.

Największe szkody wyrządziły jelenie i dziki w uprawach zbóż (10,24 ha pow. zred.) oraz dziki na łąkach i pastwiskach (6,72 ha pow. zred.). Powierzchnia zredukowana uszkodzonych upraw ziemniaków była niewielka (2,96 ha), ale wartość wypłaconych odszkodowań w tej pozycji była najwyższa (9.643 zł).

W celu ograniczenia szkód w 2002 r. Park wykonał płot zaporowy o długości 280 mb w Obwodzie Ochronnym Leszczewek (oddz. 107 l,j).

W maju oszacowano szkody wyrządzone przez zwierzynę w uprawach i młodnikach. Łącznie uszkodzenia wystąpiły na pow. 97,37 ha, w tym w uprawach - na pow. 84,46 ha, a w młodnikach - na pow. 12,91 ha. Rozmiar tych szkód od kilku lat utrzymuje się na stałym poziomie.

3.1.2. HODOWLA LASU

Piotr Pieczyński

W roku 2002 wykonano następujące zabiegi ochronne z zakresu hodowli lasu (zał. nr 8):

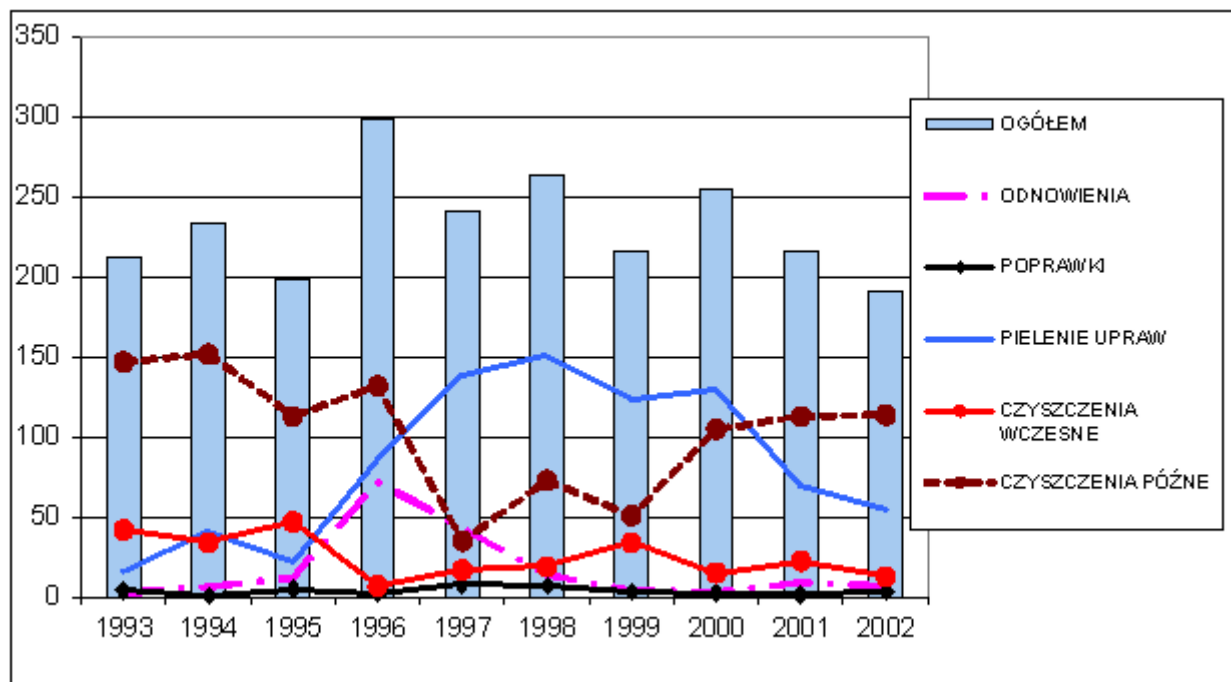
- odnowienia, dolesienia luk i przerzedzeń ⇒ 6,83 ha - 102,2 % powierzchni planowanej,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

- poprawki i uzupełnienia $\Rightarrow$ 3,33 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- wprowadzenie podszytów $\Rightarrow$ 0,23 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- wyprzedzające przygotowanie gleby pod odnowienia w roku 2001 $\Rightarrow$ 6,37 - 100 % powierzchni planowanej,
- pielęgnowanie gleby, niszczenie chwastów na uprawach $\Rightarrow$ 53,86 ha - 99,7 % powierzchni planowanej,
- czyszczenia wczesne $\Rightarrow$ 12,70 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- czyszczenia późne $\Rightarrow$ 113,85 ha - 100 % powierzchni planowanej,
- melioracyjne przygotowanie powierzchni pod odnowienia $\Rightarrow$ 6,83 ha - 83,5 % powierzchni planowanej - wykonano mniejszą powierzchnię, ponieważ w wyniku szczegółowej lustracji powierzchni manipulacyjnej, dokonanej bezpośrednio przed zabiegiem, ustalono że na części powierzchni nie zachodzi konieczność wykonywania prac melioracyjnych.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Rysunek 1 Analiza wykonania głównych prac z zakresu hodowli lasu w latach 1993 – 2002 [ha]

Tabela 1. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w 2002 roku

Gatunek	Ilość w tys. sztuk
So 2/0	1,38
Św 2/0	3,2
Św 2/2 WPN	11,96
Dbisz 3/0 WPN	11,24
Dbisz 4/0	12,64
Lp 2/0	2
Lp 2/2	4,92
Brz 2/0	0,7
Gb 1/1	5,71
Js 2/1	0,5
Kl 2/1	2,87

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 2. Wykorzystanie materiału sadzeniowego w latach 1993 - 2002

Rok	Odnowienia, poprawki i uzupełnienia, dolesienia [ha]	Liczba sadzonek w tys. sztuk
1993	7,5	42
1994	14,5	42
1995	18,5	105
1996	73	477
1997	51,4	356
1998	21,6	137
1999	7	47
2000	5,4	32
2001	10,6	70
2002	10,4	57

Tabela 3. Zestawienie zbioru nasion w roku 2001 [kg]

Obwód Ochronny	Dąb	Klon	Lipa	Grab	Głóg	Kalina
Lipniak						
Krzywe	102					
Leszczewek	120	2,5			3,5	
Gawarzec						
Słupie				15		4
Powały	30	12				
Krusznik	216					
Lipowe	27		2,5	2,5	3,5	
Mikołajewo				3,5		
Wysoki Most	75					
RAZEM	570	14,5	2,5	21	7	4

Nasiona przekazano na szkółkę Nadleśnictwa Suwałki, która wyprodukuje sadzonki na potrzeby WPN. Dotkliwie odczuwany jest brak własnej szkółki leśnej i nadal prowadzone są starania o pozyskanie środków na budowę własnej szkółki.

Wszystkie prace z zakresu hodowli lasu, poza zbiorem nasion, finansowane były ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Umowę dotacji na ten cel podpisano 29.05.2002 r. Ogółem kwota dotacji wyniosła 129560,00 zł.

W dniu 12.12.2002 roku Wigierski Park Narodowy podpisał umowę z Fundacją EkoFundusz o udzielenie dotacji na dofinansowanie przedsięwzięcia pt.: "Przebudowa drzewostanów Wigierskiego Parku Narodowego". Udział środków EkoFunduszu wyniesie 544055,00 zł. Podstawowym celem przedsięwzięcia będzie przywrócenie równowagi biologicznej w ekosystemach leśnych WPN, poprzez dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do warunków siedliska. Założono, że odnowienie będzie wprowadzane pod okap drzewostanu przede wszystkim w miejscach, gdzie z różnych przyczyn powstały luki i przerzedzenia. Takie podejście do problemu przebudowy, wprawdzie przedłuży czas osiągnięcia pełnego efektu ekologicznego, ale jednocześnie pozwoli na zmniejszenie ingerencji w

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

naturalne procesy zachodzące w ekosystemie. Zmiana poszczególnych elementów biotycznych ekosystemu nastąpi tu w sposób bardziej płynny.

3.1.3. Pozyskanie i sprzedaż drewna

Wojciech Kamiński

Silnie wiejący wiatr w 29-30.01.2002 roku spowodował w drzewostanie duże szkody, których wielkość oszacowano łącznie na 13 tys. m³. Głównym zatem zadaniem cięć sanitarnych w I półroczu 2002 roku było usunięcie skutków wichury. Zmobilizowano maksymalną ilość sił i środków w celu uporządkowania stanu sanitarnego lasu. W wyniku sprawnie i prawidłowo przeprowadzonych działań w okresie od stycznia do maja 2002 usunięto z powierzchni złamane i wyrwcone drzewa. Pozostawienie ich w środowisku leśnym po tym okresie spowodowałyby zagrożenie gradacyjnego wystąpienia owadów. W lipcu drzewostany WPN ponownie nawiedziła wichura, która swoje centrum miała na terenie Nadleśnictwa Pisz. Straty w związku z jej wystąpieniem w granicach Parku nie były duże i wyniosły około 1 tys.m³.

Pozyskanie drewna w związku z usuwaniem skutków wichur przedstawiało się następująco:

- masa złomów i wywrotów ogółem - 14,28 tys.m³
- w tym iglaste - 13,91 tys.m³
- liściaste - 0,37 tys.m³

Ogółem w wyniku cięć przygodnych (posusz, wiatrołomy) pozyskano w ciągu całego roku 16,55 tys.m³ drewna, w tym 16,13 tys.m³ gatunków iglastych i 0,42 tys.m³ liściastych. Około 65% pozyskanej masy stanowił surowiec wielkowymiarowy.

Masa usuniętych drzew posuszowych (opanowanych przez owady) wyniosła 2,27 tys.m³, co wskazuje na dobrą kondycję zdrowotną drzewostanów parku. Jednocześnie pozostawiono w lesie 678 szt. drzew martwych, których szczegółową ewidencję prowadzi leśniczowie.

Wielkość pozyskanej grubizny w ramach cięć przygodnych stanowi 104% założonego planu. Nieznaczne przekroczenie wystąpiło na skutek nie ujętego w planie porządkowania drzewostanów uszkodzonych podczas lipcowego huraganu.

Po zakończeniu prac porządkowych przystąpiono do wykonania planowych zabiegów pielęgnacyjnych. Ich realizacja wynikała z zatwierdzonych kwartalnych zadań ochronnych.

W analizowanym okresie w ramach zabiegów pielęgnacyjnych - trzebieży wczesnej i późnej, pozyskano ogółem 4,91 tys.m³ surowca drzewnego, z czego 3,50 tys.m³ to gatunki iglaste, a 1,41 tys.m³ liściaste. Przyjęty plan masowy i powierzchniowy trzebieży został zrealizowany w 100%.

Tabela 4. Struktura pozyskania grubizny według gatunków

L.p.	Gatunek	Pozyskanie [tys. m ³]
1.	sosna	8,77
2.	świerk	10,86
3.	brzoza	1,25
4.	pozostałe liściaste	0,58
	RAZEM	21,46

Tabela 5. Struktura pozyskania grubizny według sortymentów

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

L.p.	Sortyment	Pozyskanie [tys. m ³]
1.	WO (drewno wielkowymiarowe ogólnego przeznaczenia)	10,84
2.	S2 (drewno średniowymiarowe, stosowe użytkowe)	7,37
3.	S4 (drewno opałowe)	3,19
4.	inne	0,06
	RAZEM	21,46

Tabela 6. Analiza pozyskania drewna w ramach cięć pielęgnacyjnych, przygodnych i sanitarnych w latach 1998-2002

ROK	POZYSKANIE GRUBIZNY OGÓŁEM (w tys. m ³)	w tym		pozyskanie grubizny wg gatunków		
		z użytków przygodnych i sanitarnych	z cięć pielęgnacyjnych	sosna	świerk	liściaste
1998	13,85	8,34	5,51	9,59	2,36	1,90
1999	10,90	4,00	6,90	8,00	1,40	1,50
2000	31,18	17,67	13,51	18,26	10,53	2,39
2001	13,25	5,61	7,64	8,71	2,61	1,93
2002	21,46	16,56	4,90	8,77	10,86	1,83

Zamieszczona powyżej tabela przedstawia strukturę pozyskania drewna w Wigierskim Parku Narodowym w ostatnim pięcioleciu. Przeciętne pozyskanie w ramach zabiegów przygodnych i sanitarnych wyniosło 10,44 tys.m³. Ta średnia wyraźnie jest zawyżona z powodu wielkości pozyskania w latach 2000 i 2002, kiedy to miały miejsce szkody w drzewostanach powodowane silnie wiejącymi wiatrami. Z racji swego przeważającego udziału w składzie gatunkowym, najbardziej podczas wichury ucierpiały drzewa iglaste. W przypadku lat, w których nie występowały sytuacje kłęskowe pozyskiwano od 4 do 8 m³ drewna w ramach cięć przygodnych i sanitarnych. Biorąc pod uwagę masy usuwanego drewna uszkodzonego tylko przez czynniki biotyczne (owady i grzyby), trzeba stwierdzić, że stan sanitarny lasu nie budzi zastrzeżeń. Prowadzone w terenie lustracje nie wskazują zagrożenia gradacyjnym występowaniem owadów, czy masowym pojawieniem chorób grzybowych.

Średnie pozyskanie w ramach zabiegów planowych w analizowanym okresie wyniosło 7,69 tys.m³. W roku 2000 został zatwierdzony, obowiązujący do 28.02.2002 roku Plan Ochrony Wigierskiego Parku Narodowego. Wskazał on wiele powierzchni w drzewostanach młodszych klas wieku wymagających pilnego zabiegu. W związku z tym, zabiegami ochronnymi w roku tym objęto powierzchnię 430 ha lasu. W pozostałych latach powierzchnia ta wahała się od 300 do 200 ha, z tendencją do zmniejszania się. Dlatego też masy drewna uzyskiwane w ramach trzebieży nie przekraczają generalnie 8 tys.m³, z wyjątkiem roku 2000, kiedy to zintensyfikowano znacznie prace na powierzchniach pilnie wymagających pielęgnacji.

W wyniku przeprowadzonych prac związanych z porządkowaniem stanu sanitarnego lasu,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

podobnie jak w latach ubiegłych, część martwych drzew nie stanowiących zagrożenia dla ekosystemu leśnego pozostawiono na pniu. Ogółem w 2002 roku zarejestrowano 678 szt. drzew pozostawionych do naturalnego rozkładu w lesie. Łącznie w latach 1997 - 2002 wyznaczono 2808 drzew stanowiących posusz jałowy, nie zagrażających stabilności ekosystemów, w których występują. Liczbę zarejestrowanych w 2002 roku drzew w poszczególnych obwodach ochronnych przedstawia tabela poniżej.

Tabela 7. Zarejestrowany i pozostawiony na pniu posusz jałowy w 2002 roku

Obwód Ochronny	sosna	Świerk	Liściaste	razem
LIPNIAK	50	2	5	57
KRZYWE	37	5	30	72
LESZCZEWEK	48	4	16	68
GAWARZEC	28	5	24	57
SŁUPIE	37	75	14	126
POWAŁY	5	16	8	29
KRUSZNIK	25	13	2	40
LIPOWE	88	30	15	133
MIKOŁAJEWO	22	16	13	51
WYSOKI MOST	40	3	2	45
RAZEM WPN	380	129	169	678

Kolejna tabela przedstawia zestawienie posuszu pozostawionego w latach minionych.

Tabela 8. Zarejestrowany i pozostawiony na pniu posusz jałowy w latach 1997-2002

Obwód Ochronny	rok					
	1997-1998	1999	2000	2001	2002	r-m.
LIPNIAK	74	63	37	32	57	263
KRZYWE	91	38	44	47	72	292
LESZCZEWEK	53	34	56	34	68	245
GAWARZEC	91	45	69	15	57	277
SŁUPIE	117	94	105	55	126	497
POWAŁY	26	13	34	8	29	110
KRUSZNIK	28	37	111	7	40	223
LIPOWE	177	83	80	54	133	527
MIKOŁAJEWO	38	21	51	50	51	211
WYSOKI MOST	20	24	43	31	45	163
RAZEM WPN	715	452	630	333	678	2808, tym: sosna 1652, świerk 755, liściaste 401

3.1.4. SPRZEDAŻ DREWNA

W 2002 roku sprzedano ogółem 21999 m³ drewna. Szczegółowo strukturę sprzedaży według

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

sortymentów przedstawia tabela „Sprzedaż drewna” - załącznik nr 10a do analizy. Pozostający niesprzedany zapas drewna na koniec analizowanego roku wyniósł ogółem 28 m³, z czego:

nS2a (drewno średniowymiarowe, stosowe użytkowe) – 23 m³,

nS4 (drewno opałowe) – 5 m³.

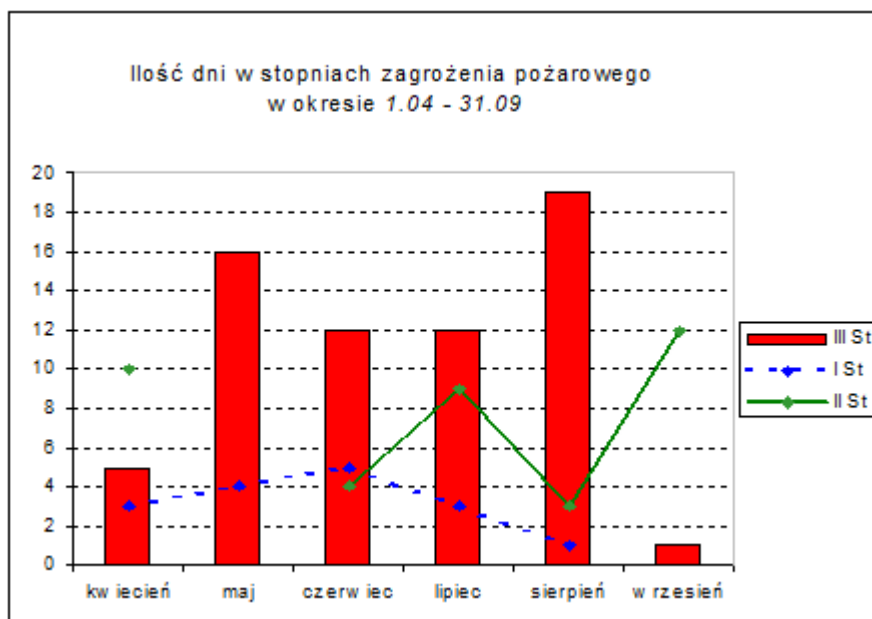
W wyniku sprzedaży pozyskanego surowca drzewnego uzyskano przychód w wysokości 2.330.450 zł.

3.1.5. OCHRONA PRZECIWOŻAROWA

Piotr Pieczyński

Rok 2002 był pod względem zagrożenia pożarowego jednym z najniebezpieczniejszych. Warunki pogodowe panujące w okresie akcji bezpośredniej sprzyjały powstawaniu pożarów. Odnotowano aż 98 dni z II i III stopniem zagrożenia pożarowego, w tym 60 dni o najwyższym III stopniu zagrożenia. Wilgotność ściółki mierzona o godzinie 9⁰⁰ spadała poniżej 10% 40 razy a poniżej 28% aż 123 razy. Najniebezpieczniejszym miesiącem był sierpień, gdzie od 02.08 do 13.08 obowiązywał zakaz wstępu do lasu.

Rysunek 2. Ilość dni w stopniach zagrożenia pożarowego w okresie 1.04–31.09.2002

W dniu 14.08.2002 roku Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego powołał do działania na terenie parku Służbę Ochrony Przeciwpożarowej Parku (SOPP). Głównym zadaniem SOPP będzie patrolowanie terenu WPN, rozpoczęcie i zabezpieczenie działań ratowniczych do czasu przybycia jednostek ochrony przeciwpożarowej a następnie pomoc tym jednostkom w organizacji akcji.

a) realizacja zadań bieżących w roku 2002

- dokonano aktualizacji "Sposobów postępowania na wypadek powstania pożaru" - uzgodnienia z Komendantami PSP,
- w dniu 05.04 przeprowadzono wewnętrzną kontrolę terenową dotyczącą przygotowania obwodów ochronnych do okresu akcji bezpośredniej,
- w dniach 15.04, 25.04 i 10.05 przeprowadzono czynności kontrolno-rozpoznawcze pod kątem

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

- przestrzegania przepisów przeciwpożarowych (coroczna kontrola prowadzona przez PSP),
- w dniach 08.10-11.10. Krajowy Zarząd Parków Narodowych przeprowadził kontrolę w zakresie: "Ochrona Parku przed szkodnictwem i pożarami", bez zaleceń pokontrolnych,
  - przed rozpoczęciem okresu zagrożenia pożarowego przeprowadzono naradę szkoleniową dla Służby Parku. Omówiono zadania do wykonania w roku bieżącym oraz przedstawiono analizę roku minionego. (udział 17 osób)
  - w dniu 08.04.2002 r. odbyła się narada szkoleniowo-robocza zorganizowana przez Komendę Powiatową w Augustowie. Narada dotyczyła zagadnień związanych z ochroną przeciwpożarową lasów na terenie powiatu augustowskiego (z WPN wzięła udział 1 osoba)
  - z uwagi na występujące wysokie zagrożenie pożarowe lasów w dniu 10.05.2002 r. odbyła się narada służbowa w Komendzie Miejskiej PSP w Suwałkach. Narada poświęcona była zagadnieniom związanym z zapewnieniem warunków bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych powiatu suwalskiego (z WPN wzięła udział 1 osoba)
  - w dniach 27-28 czerwca 2002 roku odbyło się w Białowieży Seminarium Ratownicze "Białowieża 2002". Podczas dwudniowej sesji przeprowadzono ćwiczenia taktyczno - bojowe w przygranicznej strefie, stanowiące przygotowanie do zawarcia umów międzynarodowych i ustalenia procedur ratowniczych w aspekcie zwalczania skutków skażenia środowiska w strefie przygranicznej (z WPN wzięła udział 1 osoba)

b) realizacja wniosku szczegółowego z ochrony przeciwpożarowej

- konserwowano 25 km pasów izolacyjnych,
- na bieżąco konserwowano sprzęt łączności bezprzewodowej, przeciwpożarowy i punkty czerpania wody,
- porządkowano pobocza dróg pod względem ochrony przeciwpożarowej na powierzchni 123 ha,
- powiększono prześwity na odcinku 20 km dróg,
- koszt ochrony przeciwpożarowej wyniósł w roku 2002 - 56673 zł.

c) dane statystyczne występowania pożarów oraz poniesionych strat

- ogólna powierzchnia pożarów lasu na gruntach Skarbu Państwa wyniosła 0,36 ha. W dwu przypadkach uczestniczono w akcjach ratowniczych na gruntach prywatnych znajdujących się w sąsiedztwie gruntów WPN.
- w dwu przypadkach Policja podjęła działania wyjaśniające (zdarzenia, w których Skarb Państwa poniósł straty). Na dzień dzisiejszy w jednej sprawie Prokuratura Rejonowa w Suwałkach odmówiła wszczęcia dochodzenia wobec braku danych w sposób dostateczny uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa.
- w okresie ostatnich pięciu lat wystąpiło na terenie WPN 14 pożarów w tym 3 pożary budynków, w tym okresie średnia wielkość pożaru powierzchniowego (pożary lasu i traw) wyniosła 0,40 ha.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 9. Pożary w 2002 roku

L.p.	Charakter pożaru	Pow. w ha.	Przyczyna pożaru	Wielkość strat Skarb Państwa
1.	Pokrywy gleby - ściółkowy, Obszar leśny WPN	0,01	Od pożaru samochodu	Bez strat
2.	Pokrywy gleby – trawa Grunt prywatny	0,50	Zaproszenie ognia niedopałkiem	Nie szacowano wł. prywatna
3.	Budynki gospodarcze Grunt prywatny	-	Zwarcie elektryczne	Nie szacowano wł. prywatna
4.	Pokrywy gleby – ściółkowy, Obszar leśny Grunt prywatny	0,01	Zaproszenie ognia niedopałkiem	Nie szacowano wł. prywatna
5.	Budynek byłej stacji hydrobiologicznej WPN (obiekt nieczynny)	-	prawdopodobne podpalenie	2200 zł
6.	Pokrywy gleby - ściółkowy, Obszar leśny WPN	0,35	Zaproszenie ognia niedopałkiem	1100 zł

3.2. Ochrona ekosystemów nieleśnych łądowych

Dorota Zaborowska

W 2002 r. powierzchnia gruntów nieleśnych w zarządzie Parku nie uległa zmianie. Podział tych gruntów według kategorii użytkowania przedstawia się następująco:

grunty orne	- 174,46 ha
łąki	- 48,76 ha
pastwiska	- 49,42 ha
nieużytki	- 199,96 ha (w tym bagna- 194 ha)

W ramach ochrony czynnej stabilizującej w 2002 roku wykonano zabiegi polegające na :

- koszeniu podmokłych łąk na pow. 2,54 ha wraz z usuwaniem pokosu poza powierzchnię,
- usuwaniu samosiewu brzozy, olchy oraz krzewów na terenach bagiennych o pow.3,70 ha.

Celem tych zabiegów jest utrzymanie obecnie istniejących zbiorowisk roślinnych oraz przeciwdziałanie i opóźnienie sukcesji.

Grunty rolne o pow. 128,13 ha (47%) są użytkowane rolniczo:

- przez pracowników WPN w formie deputatów - 50,9 ha
- przez miejscowych rolników na podstawie umów dzierżawnych - 61,5 ha
- na potrzeby Parku - 15,73 ha. Z tego 4,65 ha wykorzystano na poletka zaporowe (owies, żyto+wyka, proso), w celu zatrzymania zwierzyny w okresie nasilonych szkód w uprawach rolnych oraz 11,08 ha jako uprawy rolne pod zasiewy owsa i żyta, w celu utrzymania gruntów w odpowiedniej kulturze, zachowania różnorodności biologicznej, zapewnienia materiału siewnego

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

na poletka zaporowe oraz ograniczenia postępowania sukcesji roślinności drzewiastej i krzewów.

W 2002 roku WPN kontynuował starania o włączenie obszarów rolnych parku do pilotażowego programu rolno-środowiskowego w ramach programu SAPARD.

3.2.1. Ochrona ekosystemów wodnych

Michał Osewski

W 2002 r. kontynuowano w wybranych ekosystemach wodnych Parku program aktywnej ochrony zespołów ryb. Zabiegi ochronne na ichtiofaunie wykonywano w jeziorach: Wigry, Pierty, Leszczewek, Omułówek, Mulaczysko, o łącznej powierzchni 2400,00 ha. Polegały one na:

I. zarybieniach wybranych wód:

- gatunkami zagrożonymi skutkami eutrofizacji (sielawa, sieja),
- rybami drapieżnymi (szczupak, sum), w celu zwiększania ich liczebności i wzmacniania w ten sposób efektów biomanipulacji.

II. odłowach rybacko-wędkarskich, w tym:

(1) Odłowach regulacyjnych:

- ryb o krótkim cyklu życiowym, w celu zapobiegania wtórnemu zanieczyszczeniu jezior przez snące ryby (sielawa).
- ryb karpowatych, w celu kontrolowania ich liczebności na odpowiednio niskim poziomie (płóc, leszcz).
- ryb migrujących poza obszar WPN (węgorz).

(2) Odłowach tarlaków do wychowu materiału zarybieniowego (sielawy, siei i szczupaka).

(3) Odłowach wędkarskich.

III. Zwalczeniu przestępstw i wykroczeń przeciwko przepisom z zakresu ochrony przyrody.

IV. Obserwacji stanu zdrowotnego ryb (ewentualne śnięcia, w tym przyczyny środowiskowe – przyduchy

I. ZARYBIENIA

W 2002 r. dokonano zarybień następujących jezior: Wigry, Pierty, Leszczewek, Omułówek, Mulaczysko. Łącznie zarybiono 2400,00 ha wód. Ilości materiału zarybieniowego z podziałem na gatunki i ich sortymenty wielkościowe wprowadzone do wybranych wód parku zawarte są w załączniku nr 13. Wpuszczony do jezior parku materiał zarybieniowy sielawy, siei oraz szczupaka pochodził z parkowej wylęgarni. Z własnych tarlaków wyhodowano 30360000 szt. wylęgu sielawy, 2730000 szt. wylęgu siei, 13350000 szt. wylęgu szczupaka. Ponadto, w ramach wykonywanych usług wylęgarniczych, z których korzystało w sezonie 2001/2002 7 podmiotów, uzyskano dodatkowo 4820000 szt. wylęgu sielawy oraz 2370000 szt. wylęgu szczupaka. Za wykonaną inkubację WPN przejął 2250000 szt. wylęgu sielawy oraz 1185000 szt. wylęgu szczupaka.

W 2002 r. w parkowym ośrodku zarybieniowym w Tartaku prowadzono także produkcję materiału zarybieniowego suma. Z narybku obsadowego zakupionego ze środków finansowych NFOŚiGW (7000 szt./30 kg) uzyskano 4750 szt. narybku jesiennego (227,3 kg), który przeznaczono na zarybienia. Ze środków NFOŚiGW zakupiono także 12500 szt. „krocza” lina (500 kg), który w całości wpuszczono do parkowych jezior.

II. ODŁOWY

- (1) **Odłowy regulacyjne** wykonywano w jeziorze Wigry (powierzchnia 2118,3 ha). Do odłowów użyto głównie rybackiego sprzętu biernego oplatającego (wontony sielawowe, siejowe), biernego klatkowego (żaki, kozaki, mieroże, przestawa węgorzowa) oraz w niewielkim stopniu ciągniętego (przywłoka). Ogółem odłowiono 28 895,5 kg ryb. Dane dotyczące struktury odłowów zawarte są w załączniku nr 13.
- (2) **Odłowy tarlaków.** W kwietniu przeprowadzono w jez. Wigry odłowy tarlaków szczupaka a w listopadzie i grudniu odłowy tarlaków sielawy i siei. Odłowiono i pozyskano następujące ilości tarlaków (w kg) i zapłodnionej ikry (w litrach):
- szczupaka – 936/22,5
  - sielawy – 2029/130,5
  - siei – 60/10

Wyhodowany z ikry narybek szczupaka został już wpuszczony do jezior, ikra sielawy i siei jest inkubowana w parkowej wylęgarni ryb a wylęganie narybku nastąpi na przełomie marca i kwietnia 2002 r.

- (3) **Odłowy wędkarskie.** W 2002 roku sprzedano następujące ilości poszczególnych kategorii licencji wędkarskich:

➤ licencje roczne -	60
➤ licencje półroczne -	440
➤ licencje miesięczne -	65
➤ licencje dwutygodniowe -	137
➤ licencje tygodniowe -	445
➤ licencje dzienne -	2997
RAZEM -	4144

Wędkarze odłowili w przybliżeniu 20 000 – 25 000 kg ryb, z czego najwięcej leszcza, płoci i okonia, przy nieznacznym udziale szczupaka oraz lina.

III. OCHRONA WÓD PRZED KŁUSOWNICTWEM

Pracownicy wydzielonego wodnego obwodu ochronnego Wigry patrolowali wody parku, w celu zwalczania przestępstw i wykroczeń przeciwko przepisom dotyczącym ochrony przyrody. W ich trakcie pouczano wędkarzy w zakresie przestrzegania regulaminu wędkarskiego. Główne działania w tym zakresie prowadziła straż WPN co zostało opisane w rozdziale 3.12.

IV. STAN ZDROWOTNY, ŚNIĘCIA, ZAGROŻENIA

Pomimo panujących w 2002 roku niekorzystnych warunków pogodowych mogących wywołać przyduchę letnią (długotrwałe okresy wysokich temperatur w okresie od maja do września), zjawisko to nie wystąpiło na żadnym z jezior WPN. Istotny wpływ na ichtiofaunę wywiera duża populacja kormorana czarnego, przebywająca w okresie od kwietnia do listopada na jeziorach Wigry oraz Pierty. Na wodach tych bytuje w tym okresie średnio od 800 do 1500 szt. kormoranów, które odławiają minimum 30 ton ryb różnych gatunków, w tym także sielawy, siei, szczupaka, lina oraz węgorza. Tak liczna liczebność kormorana czarnego wpływa niekorzystnie na stan ichtiofauny w jeziorach WPN.

V. INNA DZIAŁALNOŚĆ

W 2002 roku WPN wraz z fundacją EkoFundusz oraz NFOŚiGW realizował projekt „Czynna ochrona wybranych ekosystemów wodnych Wigierskiego Parku Narodowego”. W ramach projektu

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

sfinansowano dla WPN następujące zakupy:

1. łódź motorowa Harpun 550 (Fundacja EkoFundusz)
2. przyczepa podłodziowa (Fundacja EkoFundusz)
3. samochód osobowo-dostawczy Volkswagen (Fundacja EkoFundusz)
4. basen do przewozu narybku (Fundacja EkoFundusz)
5. materiał obsadowy suma (NFOŚiGW)
6. krocze lina (NFOŚiGW)

Wartość całego projektu wynosiła 513 992,93, udział własny WPN 301 164,79 zł. Łączna kwota dotacji wyniosła 212 828,14 zł. w tym udział EkoFunduszu wyniósł 199 362,50 zł. a NFOŚiGW 13 465,50 zł.

3.3. Ochrona gatunków roślin i zwierząt

Lech Krzysztofiak, Wojciech Misiukiewicz

W roku 2002 prowadzono działania z zakresu czynnej ochrony płazów, nietoperzy, owadów oraz storczyków.

- (1) W ramach ochrony płazów, a zwłaszcza rzekotki drzewnej (*Hyla arborea*), przeprowadzono prace polegające na odtworzeniu dwóch zbiorników wodnych, stanowiących miejsca rozrodu płazów. Z dwóch innych zbiorników, odtworzonych w poprzednich latach, usunięto nadmiar roślinności wodnej oraz wykoszono krzewy silnie zarastające ich brzegi.
- (2) W ramach ochrony nietoperzy wykonana została budka lęgowa dla jednej z największych w Polsce kolonii karlika malutkiego (*Pipistrellus pipistrellus*), zlokalizowana w miejscowości Leszczewo. Budka ma postać ściany bocznej drewnianego budynku, a jej wielkość wynosi około 8 m².
- (3) Dla ochrony owadów gniazdujących w glinianym podłożu wybudowano w terenie 15 konstrukcji glinianych. Konstrukcje te, w postaci słupów o podstawie kwadratu 80x80 cm i wysokości 2,7 m, ustawione zostały we wsiach Krzywe i Lipniak.
- (4) W ramach ochrony storczyków przeprowadzono zabiegi ochrony czynnej stabilizującej, polegające na odkrzaczaniu i wykaszaniu roślinności na podmokłych łąkach. Zabiegi te opisano w rozdziale dotyczącym ochrony ekosystemów nieleśnych.

Działania od (1) do (3) zostały zrealizowane w ramach projektu „Czynna ochrona różnorodności biologicznej na terenach chronionych Euroregionu Niemen”, finansowanego przez Fundusz Małych Dotacji SGP GEF UNDP oraz Fundację EkoFundusz. Oprócz WPN w projekcie uczestniczyły organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie społeczno-kulturalne „Os” z Augustowa oraz Stowarzyszenie ochrony bioróżnorodności z Mariampola (Litwa).

W 2002 roku, w wolerze w Maćkowej Rudzie zapewniono opiekę rannym w wypadkach losowych zwierzętom. Zestawienie tych zwierząt przedstawia poniższa tabela.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 10. Ewidencja zwierząt przetrzymywanych w woliery w Maćkowej Rudzie

Gatunek	Historia / data przyjęcia	Przeprowadzone zabiegi	Uwagi
Kruk	Zgłoszony 9.12.2001r. przez Barbarę Jabłońską zam. Suwałki, ul. Wylotowa 4/2, tel. 565-73-24.	E. Borejszo amputowała skrzydło	Ptak padł 06.01.2002r.
Bocian biały	Przywieziony 3.05.02 przez Stanisława Chrulskiego z Mońkiń	Złamane skrzydło	Przekazany do ZOO w Białymstoku 7.06.02r.
Gawron	Przywieziony do woliery 14.05.02r.	E. Borejszo amputowała nogę	Ptak wypuszczony na wolność 6.06.02r.
Gawron	Przywieziony do woliery 17.05.02 r	Młody osobnik w dobrej kondycji	Ptak wypuszczony na wolność 7.06.02r.
Pójdźka	Przywieziony do woliery 2.06.02 r		Ptak padł 3.06.02r.
Kuna	Przywieziona na woliere 7.06.02 r	Zwierze po wypadku z samochodem	Wypuszczona na wolność 9.06.02r.
Lis	Przywieziony przez turystów 13.06.02 r.	Młody osobnik ze skaleczoną nogą	Lis wypuszczony na wolność 15.07.02r.
Gawron	Przywieziony przez mieszkańców Suwałk 25.06.02r.	Młody ptak ze złamaną nogą	Ptak wypuszczony na wolność 23.07.02r.
Tchórze	9 osesków przywiezionych 4.07.2002 r.		Wypuszczone na wolność 17.08.02r.
Łabędź niemy	Przekazany przez OSP w Augustowie 3.07.2002 r.		Ptak padł 4.07.2002r.
Bocian biały	Młody osobnik wypadł z gniazda w gospodarstwie Andrzeja Paszkiewicza, Piertanie 5	Ptak w dobrej kondycji	Ptak wypuszczony na wolność 25.07.02
Jeżyk	Młody ptak przekazany przez mieszkankę Suwałk 18.07.2002 r.		Ptak podłożony do gniazda jaskółki oknówki
Jeżyk	Młody ptak przekazany przez turystę 20.07.2002r.		Ptak podłożony do gniazda jaskółki oknówki
Krogulec	Ptak przywieziony przez Bogdana	Ranny ptak po wypadku z linią	Ptak wypuszczony na wolność 30.07.2002r.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

	Szulińskiego, Okuniowiec 4, tel. 567-00-90 dn.23.07.02	wysokiego napięcia	
Bocian czarny	Zgłoszony przez W. Rodaka z N-ctwa Suwałki dn. 23.07.02r. Ptakiem opiekował się podleśniczy Arkadiusz Dembski tel. 0502193329	Młody osobnik z lęgu zniszczonego przez burzę w L-ctwie Krasnopol. Kondycja ptaka dobra	Ptaka przekazany do Ośrodka Hodowli Zwierząt B i J Walencik, ul. Żubrowa 10, 17-230 Białowieża dn. 11.09.02r.
Bocian biały	Zgłoszony 31.07.02r. przez pana Makarewicza z Remieńki 5B	Młody ptak wypadł z gniazda	Wypuszczony na wolność 19.08.02
Bocian biały	Ptaka przywieziony przez Jacka Łozińskiego 20.08.02	Znaleziony we wsi Mikołajewo, złamana noga w wyniku kolizji z linią energetyczną	Ptaka uśpiony przez lekarza weterynarii w Suwałkach 20.08.02r.
Puszczyk	Ptaka przywieziony 14.08.02 r. przez Justynę Malinowską	Ptaka ze złamanym skrzydłem znaleziony przy „plaży wojskowej” nad J. Czarnym	Przekazany do ZOO Białystok 5.12.02r.
Kawka	Ptaka zgłoszony przez Aurelię Krzywicką, ul. Ogińskiego 2/5 S- ki, dn. 20.08.02r.	Ptaka ze złamanym skrzydłem	Ptaka padł 21.08.02r.
Bocian biały	2 młode osobniki, które wypadły z gniazda przetrzymanywane do 23.08.02r. przez Leszka Wykowskiego z m. Gatno I k/Augustowa	Ptaki w dobrej kondycji	Ptaki przekazane do ZOO w Białymstoku dn. 11.09.02r.
Bocian biały	Zgłoszony przez Krzysztofa Tomysławskiego, Czerwony Folwark 16, te. 563-71-54 dn. 27.08.2002r.	Ptaka z uszkodzonym skrzydłem	Ptaka przekazany do ZOO w Białymstoku dn. 11.09.02r.
Bocian biały	Ptaka przywieziony przez mieszkańca Krasnopola 15.09.02r.	Ptaka z uszkodzonym skrzydłem	Przekazany do ZOO Białystok 5.12.02r.
Jastrząb gołębiarz	Zgłoszony przez p.	Ptaka uderzył o okna	Ptaka wypuszczony na

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

	Kierusia z Mikołajewa 25.11.02	zabudowań gospodarskich	wolność 29.11.02r.
Jastrząb gołębiarz	Zgłoszony przez Kozakiewicza Karola 3.12.02 r.	Ptak w dobrej kondycji	Wypuszczony na wolność 7.12.02r.
Łabędź niemy	Przywieziony przez nadleśniczego WPN Zbigniewa Bielawskiego 11.12.02r.	Młody osobnik osłabiony	Wypuszczony na rz. Czarną Hańczę 17.12.02r.
Kawka	Zgłoszony przez Ewę Duszyńską, ul. Andersa 9a, 16-400 Suwałki	Złamane skrzydło, opieka weterynaryjna	Ptak pozostaje na wolierze w Maćkowej Rudzie
Sarna (koza)	Zgłoszony przez Władysława Sudnika, Ryżówka 10, 29.12.02r.	Zwierze potrącone przez samochód	Sarna padła 30.12.02r.

W 2002 roku trwały starania o włączenie WPN do Konwencji RAMSAR. Zostały złożone odpowiednie wnioski i trwa oczekiwanie na oficjalne wpisanie parku na listę tej konwencji, która skupia obszary wodno-błotne mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego.

3.4. Działalność naukowa

Lech Krzysztofiak

W minionym roku na terenie parku obce instytucje realizowały 33 tematy badawcze. Większość z nich to prace magisterskie, które realizowane były przy pomocy pracowników parku. Pracownia Naukowo-Badawcza prowadzi trzy tematy. Kontynuowane są prace dotyczące poznania rozmieszczenia na terenie parku chronionych, ginących i zagrożonych gatunków roślin. Z uwagi na znaczne zmiany w listach gatunków chronionych zakończenie pierwszego etapu badań przedłużyło się. Również prace związane z fauną i florą torfowisk położonych w dolinie Czarnej Hańczy nie zostały zakończone i będą kontynuowane w bieżącym roku. Zakończono natomiast zbieranie danych dotyczących zmian środowiska leśnego i wodnego wywołanych długotrwałą obecnością kormoranów. Obecnie uzyskane dane są opracowywane i przygotowywane do druku. Zestawienie prac badawczych realizowanych przez park zamieszczone zostało w tabeli 5B.

Pracownicy parku brali udział w 5 sesjach i konferencjach naukowych, na których wygłosili 5 referatów i zaprezentowali 7 posterów.

- (1) W marcu, podczas Konferencji Jubileuszowej z okazji 80-lecia Białowieskiego Parku Narodowego „Polskie parki narodowe – ich rola w rozwoju nauk przyrodniczych”, zaprezentowano 4 postery:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

- „Monitoring porostów” (A. Krzysztofiak, L. Krzysztofiak, M. Romański),
- „Badania chemizmu opadów atmosferycznych” (J. Danilewicz)
- „Badania wód Czarnej Hańczy” (A. Mackiewicz)
- „Pracownia Naukowo-Badawcza WPN” (L. Krzysztofiak).

Przewodniczącym jednej z sesji konferencji (Czynna ochrona ekosystemów i gatunków) był dr Lech Krzysztofiak.

- (2) Podczas czerwcowego Sympozjum Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego „Funkcjonowanie i monitoring geoekosystemów Polski ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk ekstremalnych” dr Lech Krzysztofiak wygłosił referat pt. „Monitoring porostów w Wigierskim Parku Narodowym”.
- (3) Na IX Sympozjum Sekcji Hymenopterologicznej PTEnt. Dr Anna Krzysztofiak zaprezentowała poster pt. „Czynna ochrona owadów w Wigierskim Parku Narodowym”.
- (4) Na sesji naukowej poświęconej problematyce jeziora Wigry, zorganizowanej przez Komisję Paleogeografii Czwartorzędu Polskiej Akademii Umiejętności, uczestniczyły dwie osoby. Dr Maciej Kamiński wygłosił referat pt. „Jezioro Wigry jako obiekt badawczy”, Prof. dr hab. J. Rutkowski, prof. Dr hab. S. Rudowski S Pietsch dr K. Król K. i L. Krzysztofiak wygłosili referat pt. „Odwzorowanie współczesnych osadów jez. Wigry w obrazie sejsmoakustycznym”, natomiast prof. dr hab. J. Rutkowski, dr K. Król, dr L. Krzysztofiak i mgr D. Prosołowicz referat pt. „Współczesne osady jeziora Wigry (Płoso Bryzglowskie)”.
- (5) Podczas konferencji „Wieś polska. Współczesne przemiany i rozwój”, zorganizowanej przez Polski Klub Ekologiczny, dr A. Krzysztofiak wygłosiła referat pt. „Ochrona owadów błonkoskrzydłych w Wigierskim Parku Narodowym”.

Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego we współpracy z parkiem przygotował wydawnictwo książkowe pt. „Struktura i Funkcjonowanie Wigierskiego Parku Narodowego”. Wydawnictwo to jest syntezą materiałów zgromadzonych w trakcie prac nad Planem Ochrony WPN. Jest to pierwsza kompleksowa publikacja o warunkach przyrodniczych parku.

3.5. Działalność edukacyjna

Wiesława Malinowska

Sekcja Edukacji w roku 2002 pracowała w składzie pięcioosobowym. Od 1 lutego dwie pracownice sekcji ze stanowisk adiunktów przekwalifikowano na specjalistów ds. dydaktyki.

Do głównych działań edukacyjnych w Sekcji Edukacji zaliczamy:

1. Lekcje, prelekcje, wykłady i pokazy slajdów (cykl wykładów „Moja Mała Ojczyzna”, czynna ochrona płazów „Uwaga – żaba na drodze!”, „Ochrona płazów w WPN”).
2. Warsztaty ekologiczne, seminaria (dla nauczycieli - ekozespoły, „Zielony Pakiet” i uczniów – tkackie, rzeźby w drewnie, wyroby z gliny, seminarium dla szkół średnich „Alternatywne Źródła Energii”).
3. Gry, zabawy, zajęcia plastyczne (imprezy masowe).
4. Zajęcia edukacyjno-przewodnickie (XII Rajd po Wigierskim Parku Narodowym; dla grup zorganizowanych z PTTK).
5. Projekcje filmów („Drzwi otwarte”), w okresie ferii zimowych.
6. Plenery – Międzynarodowy plener rzeźby w kamieniu „Integrart” i poplenerowa wystawa rzeźby w granicie.
7. Ćwiczenia terenowe, obserwacje, zajęcia na ścieżkach edukacyjnych i Ośrodku Edukacji Środowiskowej nad Zatoką Słupiańską (cykliczne zajęcia z klasami szkół średnich o profilu ekologicznym),

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

8. Wystawy (pokonkursowe: „Logo na torbę ekologiczną”, „Sztuka ludowa naszego regionu”, „Turniej wiedzy o przyrodzie”.
9. Coroczne imprezy cykliczne (Dzień Ziemi w WPN, Światowy Dzień Ziemi na Polach Mokotowskich, Sztafeta Rowerowa po Obszarach Chronionych Woj. Podlaskiego, Sprzątanie Świata),
10. Konkursy (plastyczny, literacki „Sztuka ludowa naszego regionu”, przyrodniczy „Turniej wiedzy o przyrodzie”, VII Międzyszkolnego Konkursu Ekologicznego, II Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny pn. „*Stan czystości wód w naszym regionie*”).

W styczniu zorganizowane zostały w czasie ferii zimowych tzw. „*Otwarte drzwi*” w Wigierskim Parku Narodowym dla młodzieży szkolnej, podczas których odbyły się projekcje filmów przyrodniczych, zwiedzanie wystaw etnograficznej i przyrodniczej, ścieżki edukacyjnej „*Las*”, a także dodatkowo odbyły się zajęcia dla uczestników ferii zimowych w PTTK w Suwałkach. Program zajęć w czasie trwania ferii zimowych staje się stałym punktem zadań edukacyjnych w corocznym planie działań.

Od 1 marca rozpoczęły się cykliczne spotkania z uczniami piątych klas suwalskich szkół podstawowych w Bibliotece Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach. Spotkania były kontynuacją programu ubiegłorocznego „*Moja Mała Ojczyzna*”. Wykłady odbywały się w odstępach dwutygodniowych od marca do czerwca. Tematyką zajęć było środowisko naturalne Suwalszczyzny z ochroną przyrody i krajobrazu, pomniki, rezerваты przyrody, fauna i flora lasów, rzek i jezior. Na podsumowanie spotkań odbył się turniej z przekazanej wiedzy. Zwycięskiej klasie w nagrodę zorganizowano wycieczkę do Wigierskiego Parku Narodowego.

Z okazji Pierwszego Dnia wiosny i Światowego Dnia Wód 22 marca wspólnie ze stowarzyszeniem „*Człowiek i Przyroda*”, zorganizowaliśmy imprezy edukacyjne w szkołach podstawowych leżących na naszym terenie (w Starym Folwarku, Mikołajewie, Maćkowej Rudzie) i siedzibie Parku. Na ten dzień został zaproszony do nas „*Autobus Internetowy*”, który jeździł po Polsce dzięki ogólnopolskiemu programowi prowadzonemu przez Ambasadę Brytyjską.

„*Autobus Internetowy*” umożliwił uczniom dostęp do szerszej wiedzy, a także był okazją do promowania m.in. idei integracji europejskiej. Uczniowie - internauci mogli korzystać z sześciu nowoczesnych komputerów podłączonych do sieci internetowej. Oprócz tego w szkołach odbyły się pokazy filmów przyrodniczych, prelekcje nt. „*Ochrony płazów w WPN*”, quizy przyrodnicze i zgaduj-zgadule przygotowane przez pracowników dydaktycznych i naukowych Parku. Z tej też okazji lekcje z ekologii, na których posłużono się internetem, mieli uczniowie III LO w Suwałkach, klasy o profilu ekologicznym.

W kwietniu był realizowany program edukacyjny dotyczący ochrony płazów w okolicy Starego Folwarku pn. „*Uwaga – żaba na drodze!*”, do którego włączeni zostali uczniowie leżącej tam szkoły. Pracownicy dydaktyczni i naukowci ustawili przydrożne płotki chroniące szlaki migracyjne płazów. Opiekę nad wyznaczonym odcinkiem drogi objęli uczniowie starszych klas szkoły podstawowej. Z raportu uczniów wynika, że udało się uratować na tej często uczęszczanej przez pojazdy trasie kilkaset płazów.

21 kwietnia uczestniczyliśmy w obchodach *Dnia Ziemi* na Polach Mokotowskich w Warszawie. WPN przygotował uczestnikom imprezy zadania typu praktycznego, związane z rozpoznawaniem organizmów wodnych - makrofauny dennej jeziora Wigry oraz uzupełnianie testów dotyczących obserwowanego materiału badawczego. Osoby prawidłowo wykonujące zadania edukacyjne były nagradzane wydawnictwami WPN. Warszawski festyn zgromadził ponad 60.000 osób.

Park jest organizatorem corocznych imprez edukacyjnych na własnym terenie. 27 kwietnia

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

odbyły się obchody *Dnia Ziemi* w WPN. W imprezie wzięło udział ponad 20 różnych placówek oświatowych – szkół podstawowych, gimnazjów, szkół średnich. Pomimo kaprysów pogody uczestnicy, w liczbie ponad tysiąca osób chętnie korzystali ze wszystkich punktów programu imprezy: pieszych wycieczek terenowych z przewodnikami, rajdu rowerowego, biegów przełajowych, gier i zabaw zespołowych, warsztatów plastycznych, quizów przyrodniczych, rozgrywek piłki siatkowej, obserwacji astronomicznych, pieczenia i konsumpcji podpłomyków. Nie zabrakło również – tradycyjnie już ogniska i prawdziwej wojskowej grochówki. Przez cały dzień miały miejsce pokazy filmów oraz udostępniono nieodpłatnie dla zwiedzających ekspozycje – przyrodniczą i etnograficzną. Warto wspomnieć iż, w roku 2002 Dzień Ziemi obchodzony był już po raz 12 na świecie, a dziewiąty w WPN. Święto Ziemi było także okazją do uroczystego podsumowania konkursu plastycznego pod hasłem „Logo na torbę ekologiczną”. Zadaniem uczestników konkursu było wykonanie projektu wzoru graficznego na tzw. torbę ekologiczną (z lnu). W czasie trwania konkursu, ogłoszonego w styczniu b.r. otrzymaliśmy ponad 180 prac wykonanych różnorodnymi technikami. Komisja konkursowa, pod przewodnictwem prof. A. Strumiłło nagrodziła 21 osób. W siedzibie WPN w Krzywem można było obejrzeć wystawę prac pokonkursowych.

Przez cały maj, cyklicznie odbywały się warsztaty tkackie zorganizowane przy współpracy szkoły podstawowej w Nowinnikach, WPN i ROKiS w Suwałkach dla uczniów SP w Maćkowej Rudzie. Uczniowie ze szkoły podstawowej w Nowinnikach pod opieką nauczycielki (Anastazji Sidor) – instruktor warsztatów, uczyła młodzież ze SP w Maćkowej Rudzie tkać krajki na krosnach ramowych. Podsumowanie warsztatów i wystawa prac odbyła się 4 czerwca.

17 maja pracownik Sekcji Edukacji brał udział w szkoleniu nt. sposobów aktywizacji i wpływania na rozwój obszarów wiejskich. Szkolenie zorganizowane w ramach projektu „System reprezentacji obszarów wiejskich”. Projekt realizowało EPRD Biuro Polityki Gospodarczej i Rozwoju Regionalnego, a szkolenie zorganizował Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego.

20 maja z Gimnazjum w Jeleniewie ruszyła III Sztafeta Obszarów Chronionych Województwa Podlaskiego. Sztafeta trwała do dnia 24 maja. Uroczyste zakończenie imprezy odbyło się w Białowieckim Parku Narodowym. W Sztafecie wzięła udział młodzież z 51 szkół z całego województwa podlaskiego. Uczestnicy pokonali na rowerach ponad 520 kilometrową trasę, która wiodła przez parki narodowe i krajobrazowe w województwie podlaskim: Suwalski Park Krajobrazowy, Wigierski Park Narodowy, Biebrzański Park Narodowy, Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi, Narwiański Park Narodowy i Białowiecki Park Narodowy. Uczestnicy Sztafety zmagali się nie tylko z trudami jazdy ale także z pytaniami konkursowymi podczas testów etapowych. Ci którzy, wykazali się najszerszą wiedzą na temat obszarów chronionych województwa zostali nagrodzeni, a zdobywcy pierwszych miejsc mieli możliwość zmierzenia się z laureatami wszystkich etapów podczas Finałowego Konkursu Wiedzy w Białowieży. Sztafetę mogliśmy zrealizować dzięki dofinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i PZU S.A.

W maju byliśmy współorganizatorem VII Międzyszkolnego Konkursu Ekologicznego przy SP nr 5 w Suwałkach pod hasłem „Czyste wody, czysty region – zdrowe środowisko”. Celem głównym konkursu było propagowanie idei ochrony środowiska przyrodniczego naszego regionu. Tak jak w poprzednich sześciu edycjach uczniowie szkół podstawowych musieli przygotować pracę plastyczną i referat przedstawiający problem ochrony zasobów wodnych naszego regionu.

W dniach od 26 maja do 2 czerwca 2002 r. uczestniczyliśmy w Europejskim Tygodniu Lasów, zorganizowanym we Francji przez Fundację Jezior i Lasów FONDEL. W imprezie wzięli udział reprezentanci wszystkich regionów – członków FONDEL z Francji, Szwecji, Hiszpanii, Finlandii i Polski. Grupę polską stanowiła młodzież z powiatów: augustowskiego, sejneńskiego, suwalskiego oraz Miasta Suwałki, wytypowana w drodze konkursów. Kandydaci na uczestników Europejskiego

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tygodnia Lasów musieli wykazać się dobrą znajomością języka angielskiego oraz tematyki imprezy. W 2003 roku Europejski Tydzień Lasów odbędzie się w Polsce. Współorganizatorami będą: Wigierski Park Narodowy oraz Forum Samorządowe Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej.

W dniu 28 maja z okazji zbliżającego się Dnia Dziecka Sekcja Edukacji przygotowała imprezę integracyjną dla młodzieży z suwalskich szkół i placówek opiekuńczo – wychowawczych w formie gier i zabaw na plaży przy jeziorze Czarnym. Gościliśmy grupę ponad 200 dzieci.

W maju zakończył się konkurs pod hasłem „*Sztuka ludowa naszego regionu*”. Do konkursu zaprosiliśmy uczniów z gimnazjów trzech powiatów: suwalskiego, sejneńskiego i augustowskiego. Celem konkursu było rozbudzenie zainteresowania przeszłością, pogłębienie więzi ze swoim najbliższym środowiskiem i regionem. Młodzież pod okiem nauczycieli zebrała i opisała tradycje, zwyczaje, obrzędy i kulturę Suwalszczyzny. Otrzymaliśmy 34 prace w postaci albumów, dokumentacji zdjęciowej, wywiadów z twórcami ludowymi, makiet skansenów z najbliższej okolicy, prac plastycznych, prezentacji multimedialnych. Prace konkursowe były udostępnione do oglądania przez miesiąc w ROKiS w Suwałkach, a następnie urządzono wystawę prac w sali ekspozycyjnej Parku. Nagrody zakupione zostały dzięki dotacji NFOŚiGW. Wręczenie nagród, połączone z zakończeniem cyklu warsztatów „*Ginące zawody*”, były zorganizowane w siedzibie ROKiS-u w Suwałkach w dniu 4 czerwca. Uroczystość tę uświetniły występy artystyczne uczestników konkursu, pokazy tańców ludowych i scenek rodzajowych z życia wiejskiego (gwara, pieśni związane z różnymi obrzędami) oraz prezentacje poezji twórców ludowych. W drugiej, części imprezy uczestnicy poznawali różnorodność kuchni regionalnej – można było spróbować przetworów mlecznych z gospodarstwa agroturystycznego (serki, masło), miodu, chleba własnego wypieku na „*kalmusie*”, smalcu ze skwarkami, naparu z mięty, etc.

1 czerwca odbyło się podsumowanie *XII Rajdu po Wigierskim Parku Narodowym* w schronisku PTTK w Starym Folwarku. Organizatorem tej imprezy był PTTK w Suwałkach przy współpracy WPN. Na zakończenie Rajdu przybyłym uczestnikom tras pieszych, rowerowych i kajakowych dla 150 osób pracownicy dydaktyczni Parku przygotowali sprawdzian wiedzy o WPN w formie pisemnej i ustnej. Laureatom Wigierski PN ufundował nagrody książkowe oraz wydawnictwa Parku. Pozostali uczestnicy otrzymali pamiątki od Wigierskiego PN w postaci plakatów, Kwartalnika „*Wigry*” i wydawnictwa z serii *Poznaj przyrodę WPN*.

7 czerwca zakończyliśmy cykl spotkań z młodzieżą suwalskich szkół w Bibliotece Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach. W cotygodniowych spotkaniach uczestniczyła młodzież klas piątych poznając, podczas prelekcji prowadzonych przez pracowników WPN, zagadnienia ochrony przyrody oraz walory naszego regionu. Spotkania zakończyły się turniejem wiedzy, a nagrodą w konkursie była wyprawa do Wigierskiego Parku Narodowego pod opieką przewodnika.

W dniu 14 czerwca odbył się finał II Międzyszkolnego Konkursu Ekologicznego dla szkół gimnazjalnych pod hasłem „*Stan czystości wód w naszym regionie*” pod patronatem Wigierskiego Parku Narodowego. Konkurs był zorganizowany na terenie Gimnazjum Nr 1 w Suwałkach.

W sierpniu odbyło się otwarcie ścieżki edukacyjnej „*Puszcza*” oraz poświęcenie świątków.

W dniu 17 sierpnia 2002 roku miało miejsce oficjalne otwarcie nowej ścieżki poznawczej „*Puszcza*”. Ścieżka znajduje się na terenie leśnictwa Wysoki Most. Jej autorem jest pracownik WPN Zdzisław Zaborowski. Ścieżka liczy 3,3 kilometra. Jednocześnie, w tym samym dniu i miejscu odbyła się msza polowa, w czasie której zostały poświęcone figurki świętych, które zostały umieszczone w kapliczkach nadrzewnych przy drogach pomiędzy wsiami Wysoki Most, Studziany Las, Sarnetki, jedna z figur trafiła w okolice Lipniaka. Figury powstały w czasie warsztatów rzeźbiarskich prowadzonych wspólnie przez Wigierski Park Narodowy i Regionalny Ośrodek Kultury i Sztuki w Suwałkach w ramach programu ratowania dawnych rzemiosł i rękodzieła - „*Ginące zawody*”.

W tym samym czasie oddano do użytku ścieżkę pt. „*Eksploracja dóbr puszczańskich*”.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Ścieżka ta jest uzupełnieniem istniejących szlaków, w formie tablic informacyjnych nt. rozmaitych form użytkowania puszczy. Tablice znajdują się w różnych częściach parku i mówią m.in. o kolejce leśnej, rudni, terpentyniarni, smolarni i wapienniku. Powstanie obu ścieżek było możliwe dzięki dotacji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W całej imprezie uczestniczyło ok. 200 osób.

Przez cały sierpień odbywał się Międzynarodowy Plener Rzeźby w Granicie INTEGRART 2002 w Ośrodku Edukacyjnym nad Zatoką Słupiańską. W plenerze wzięło udział 20 artystów z Rosji, Białorusi, Ukrainy, Litwy, Niemiec, Japonii i Polski. We wrześniu została zorganizowana poplenerowa wystawa prac u prof. A. Strumiłło w Maćkowej Rudzie.

Od 16 do 17 września pracownik Sekcji Edukacji uczestniczył w naradzie koordynatorów ds. edukacji w parkach narodowych w Świętokrzyskim Parku Narodowym. Celem narady było poznanie terenu, zaplecza dydaktycznego i problemów Świętokrzyskiego Parku Narodowego oraz wymiana doświadczeń, prezentacja form, metod i sposobów prowadzenia działalności edukacyjnej w parkach narodowych w Polsce i Holandii. W trakcie narady odbyła się także prezentacja projektu polsko – holenderskiego „Informacja i edukacja dla niepełnosprawnych w parkach narodowych w Polsce i w Holandii”.

W dniach 4 – 6 października 2 pracownicy Sekcji Edukacji uczestniczyły w IV Seminarium Warsztatowym: „*Szanse i zagrożenia edukacji ekologicznej w terenie*” w Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa „Salamandra” w Myśliborzu koło Jawora. Organizatorem warsztatów było Stowarzyszenie „Zielona Szkoła” w Łodzi. Celem seminarium była wymiana doświadczeń z zakresu prowadzenia zajęć terenowych, podniesienie umiejętności prowadzenia zajęć – poznanie nowych form i technik, nawiązanie bądź pogłębienie współpracy między ośrodkami. W seminarium uczestniczyli przedstawiciele organizacji pozarządowych, ośrodków edukacji przy parkach narodowych i krajobrazowych, centrów edukacji ekologicznej, leśnych kompleksów promocyjnych.

Od października rozpoczęliśmy realizację Programu Ekozespołów. 12-13 października w WPN odbyły się warsztaty dla nauczycieli szkół podstawowych z powiatu suwalskiego pn. „*Program działań ekologicznych na rzecz środowiska - Ekozespoły*”. Organizatorami warsztatów był WPN, Olsztyńskie Centrum Edukacji Ekologicznej przy Warmińsko – Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli, Fundacja GAP Polska – Plan Globalnego Działania na rzecz Ziemi i Suwalski PK.

W dniu 15 października w siedzibie WPN odbył się II etap konkursu pn. „*Turniej wiedzy o przyrodzie*”, który był skierowany do uczniów szkół podstawowych powiatu suwalskiego, sejneńskiego i augustowskiego. Na drugą część konkursu składał się test, o zróżnicowanym stopniu trudności i część ustna. Prace pisemne znalazły miejsce na wystawie okresowej w *Dziupli* (miejscu edukacyjno-turystycznym WPN).

19 i 26 października we współpracy z Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach, zorganizowane zostały warsztaty dla nauczycieli gimnazjów z terenu powiatów augustowskiego, sejneńskiego i suwalskiego dotyczące wdrażania multimedialnego zestawu dydaktycznego do edukacji ekologicznej pod nazwą „Zielony Pakiet”. W ramach programu przeszkolono 34 nauczycieli.

Od 22 października w Sekcji Edukacji rozpoczął praktykę Georg Klingler – student nauk przyrodniczych Szwajcarskiego Instytutu Federalnego w Zurichu. Przygotowany został program praktyk na cały semestr.

W dniu 24 października zostało zorganizowane w sali widowiskowej Starostwa Powiatowego w Suwałkach spotkanie popularnonaukowe pod hasłem „*Od gwiazd do kropelki wody*”. W spotkaniu uczestniczyło około 700 osób – głównie uczniów suwalskich gimnazjów i szkół średnich wraz z opiekunami. Uczestnicy spotkania wysłuchali wykładów z zakresu astronomii i hydrobiologii oraz obejrzeni świat na dwa sposoby - w skali makro (oglądanie kraterów na Księżycu przez lunetę) i mikro (obserwacje mikroskopowe planktonu Wigier).

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

29 października 2002r. w Wigierski Parku Narodowym odbył się uroczysty finał konkursu „Turniej wiedzy przyrodniczej”. Nagrody ufundowane zostały przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, natomiast wszystkim uczestnikom konkursu Wigierski Park Narodowy ufundował wydawnictwa Parku w postaci plakatów, przewodników, kompletów broszur, nalepek itp. i ognisko z kiełbaskami.

W listopadzie przyjmowaliśmy grupę dyrektorów szkół z obwodu Solecznickiego z Litwy. Nauczyciele zwiedzali ścieżki edukacyjne WPN i zapoznali się z możliwościami wykorzystania ich w procesie edukacji, salę ekspozycji przyrodniczej, eksponaty izb etnograficznych oraz działania edukacyjne. Nauczyciele byli obserwatorami warsztatów tkackich w SP w Starym Folwarku prowadzonych dla uczniów szkół leżących na terenie Parku.

Od 18 do 22 listopada pracownicy Sekcji edukacji uczestniczyli w IV Ogólnopolskim Forum Edukacji Ekologicznej EKO MEDIA FORUM podczas Targów POLEKO' 2002. Celem EKO MEDIA FORUM była prezentacja możliwości edukacyjnych w dziedzinie ochrony środowiska, wymiana doświadczeń pomiędzy ośrodkami edukacji, giełda pomysłów oraz pokazanie realizowanych programów edukacyjnych. W targach uczestniczyły parki narodowe (Wigierski PN i Gór Stołowych) i krajobrazowe, pozarządowe organizacje ekologiczne, nadleśnictwa, szkoły, uczelnie i inne organizacje non-profit zaangażowane w edukację ekologiczną. W ciągu pięciu dni targów prezentowaliśmy ofertę edukacyjną i turystyczną parku na przygotowanym przez nas stoisku. Targi odwiedziło około 3,5 tysiąca uczniów ze 120 szkół oraz 4,5 tys. innych osób. W ramach FORUM odbyło się seminarium poświęcone edukacji ekologicznej, podczas którego wygłoszony został referat przez pracownika dydaktycznego Parku na temat „Działalność edukacyjna Wigierskiego Parku Narodowego”.

W listopadzie odbyło się seminarium edukacyjne przy Zespole Szkół Nr 1 w Suwałkach dla szkół średnich, poświęcone „Alternatywnym Źródłom Energii”.

W sezonie letnim swoją działalność dydaktyczną prowadził Ośrodek Edukacji nad Zatoką Słupiańską. Z zajęć skorzystało 640 osób. Już od kilku lat prowadzone są stałe zajęcia terenowe dla uczniów z klas o profilu ekologicznym. Zajęcia odbywają się na terenie Parku, co sobotę na zasadzie podpisanego porozumienia o współpracy między WPN a Zespołem Szkół nr 1 w Suwałkach. W sumie w ostatnim roku odbyły się 24 lekcje terenowe.

Prowadzono również zajęcia na ścieżkach edukacyjnych. Z zajęć poznawczych skorzystało około 2200 uczniów.

3.6. Turystyka

Elżbieta Szkiruc

Od kilku lat obserwuje się wzrost liczby osób odwiedzających tereny chronione. Z szacunkowych danych wynika, że po raz pierwszy przekroczona została liczba 100 000 turystów. Tak duży skok w stosunku do roku ubiegłego (65 tys. osób) upatrujemy nie tylko we wspaniałej, sprzyjającej pogodzie, ale również w permanentnej akcji promocyjnej prowadzonej od kilku lat, oraz w dobrym, i z roku na rok coraz lepszym, zagospodarowaniu turystycznym Parku. Zwiększająca się baza noclegowa i gastronomiczna w gospodarstwach agroturystycznych, zachęcająca oferta turystyczna lokalnej społeczności proponująca coraz więcej możliwości ciekawszego i aktywnego spędzenia czasu powoduje napływ turystów. Zdecydowanie wzrosła świadomość turystów korzystających z walorów parku. Liczba wykupionych kart wstępu do WPN-u wzrosła w porównaniu do ubiegłego roku o ponad 100%.

Szacunkową liczbę 100 tysięcy określono na podstawie:

- analizy stanu bazy turystycznej oraz ruchu turystycznego zorganizowanego
- przeprowadzonej ankietyzacji

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

- oszacowania indywidualnego ruchu turystycznego

Tabela poniżej przedstawia bazę turystyczną i ruch turystyczny 2002 r w porównaniu do 1998 r.

Tabela 11. Baza i ruch turystyczny w 2002 r

Wyszczególnienie	Liczba miejsc	1998 rok osoby	2002 rok osoby
Liczba grup z kompleksową obsługą /przez WPN/		161 5700	201 7027
Liczba osób /w tym/		51	2
Liczba grup zagranicznych		1349	610
Liczba cudzoziemców			
Liczba sprzedanych kart wstępu		9000	24 042
Liczba sprzedanych licencji wędkarskich		4465	4 144
Liczba uczestniczących w zajęciach w OeŚ		2500	640
Miejsca noclegowe WPN	40	324	578
- ośrodek Słupie	45	295	80
- siedziba Parku Krzywe	11		253
- pokoje gościnne w leśniczówkach:	32		325
-Lipniak	6		38/166 os/n
-Leszczewek	5		42/233
-Mikołajewo	5		66/370
-Maćkowa Ruda	7		72/284
-Maćkowa Ruda/Z/	4		37/180
-Gawarzec	5		70/376
Pola namiotowe WPN	Namioty/miejsc		
Jastrzęby	100/200	443	1 200
Gremzdówka	30/60	179	=
Bindużka	30/60	420	900
Za szkołą	30/60	1 066	=
Pola namiotowe prywatne 11 / 20	340/ 522	Szac.2 200	Szac.4 480
PTTK w Starym Folwarku			
Schronisko	45	445	1 152
Pole namiotowe	200/400	1 800	2 015
Ośrodki wypoczynkowe			
Dom Pracy Twórczej WIGRY	100	3575	5 600
MOKOiW Gawrych Ruda	90st. 220sez.	1567	2 115
Samanta	120	400	likwidacja
Baza noclegowa prywatna	635		
2 Obiekty hotelarskie	97	--	Szac. 3000
7 Domów do wynajęcia	119	--	Szac. 1450
17/ 36 Kwater prywatnych	419	1 500	Szac. 3800
Prywatne domki	150	szac. 1200	Szac. 1700
Spyływy kajakowe 8 organizatorów		2300	Szac. 5 600
Kolejka wąskotorowa		--	19 840
Przejażdżki konne		--	szac. 1 200
Plaża miejska w Krzywym		10 000	Monit. 26 000

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Imprezy cykliczne i masowe			
Wielodyscyplinowy Rajd PTTK i WPN		85	155
Ogólnopolski Rajd narciarski		145	120
Szanty kałuża		--	1 300
Dzień Ziemi		600	1 000
Sprzątanie świata		800	1 000
Regaty o puchar dyrektora WPN		40	93
Regaty o Błękitną wstęgę		125	81
Wakacje na rowerze PTTK			300
Centralny zlot turyst.kolarzy			270
OGÓLEM	1850/2 492	Około 60 000	Około 100 000

Wśród turystów odwiedzających Park największą liczbę stanowili ludzie zainteresowani przyrodą, ekologią, aktywnym wypoczynkiem (splywy Czarną Hańczą – 5600 osób) a także nowymi atrakcjami turystycznymi jak kolejka wąskotorowa (19 840 osób), czy możliwość zwiedzenia mini skansenu – wystawy etnograficznej „Ocalić od zapomnienia”. Przez obie sale wystawowe: przyrodniczą i etnograficzną przewinęło się 10742 osoby w tym około 7000 dzieci i młodzieży.

Najmniej liczną grupę turystów stanowili obcokrajowcy. Analizując ten temat doszliśmy do wniosku iż biura ekoturystyczne działające na terenie Polski a zajmujące się turystyką przyjazdową są nieliczne, a te istniejące posiadają od niedawna własną bazę noclegową w okolicach Białowieskiego Parku Narodowego i tam kierują większość grup, które w poprzednich latach odwiedzały licznie Wigierski Park Narodowy. Powiększająca się z roku na rok baza noclegowa, którą w ramach współpracy z lokalną ludnością bezpłatnie promujemy w wydawnictwach i na naszych stronach internetowych, przyciąga turystów z całej Polski. W 2002 roku przybyło w parku urządzeń turystycznych, dzięki którym turyści w dogodny sposób mogą skorzystać z udostępnionych do zwiedzania zasobów przyrodniczych i kulturowych. Takim nowym obiektem jest ścieżka edukacyjna „Puszcza”, piąta już na terenie parku.

Tego rodzaju działania przysparzają parkowi splendoru. Właśnie zagospodarowane ścieżki edukacyjne, szlaki turystyczne, zatrzymały redakcję Programu I TVP, która przyznała wyróżnienie – medal „Pochwały Pawła Pochwały” dla „parku przyjaznego turystyce”. Program telewizyjny nagrany w trakcie tego pobytu i emitowany w okresie sezonu turystycznego okazał się wspaniałą reklamą i promocją. Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego przyznał WPN medal za współpracę na rzecz turystyki, w trakcie Krajowego Zlotu Przędowników Turystyki Rowerowej, który odbył się w sierpniu na terenie Suwalszczyzny.

W okresie sezonu letniego turyści korzystali ze znajdujących się w ofercie parku cykli wycieczek „Z przyrodą i dziedzictwem kulturowym za pan brat”. Niezaprzeczną atrakcją turystyczną w obiekcie parku „Dziupli” były „Biesiady z potrawami regionalnymi”. Skorzystało z nich około 1000 turystów w zorganizowanych grupach. Z rekomendacji Parku 4 gospodarstwa agroturystyczne brały udział w II krajowym konkursie potraw regionalnych. Na szczeblu regionalnym wyróżnienie otrzymała pani Z. Tarasiewicz, która obsługuje Biesiady promowane przez park. W ramach współpracy z miejscową ludnością park zgłosił 5 gospodyń (2 obsługujące pokoje gościnne w leśniczówkach) na szkolenie szefów kuchni, organizowane przez Urząd Miasta w Suwałkach, w celu podniesienia jakości usług.

Wigierski Park Narodowy duży nacisk kładzie na promocję turystyki na terenach chronionych, bierze udział w targach turystycznych: Targi turystyczne „Aktywne Wakacje „ w Białymstoku, „Na styku kultur” w Łodzi, Warsaw Tour Travel w Warszawie, oraz przekazał materiały propagandowe i informacyjne na targi zagraniczne ITB w Berlinie, „Salon des Vacances”

w Brukseli.

W trakcie krajowych obchodów Dnia Turystyki, które odbyły się w Białowieży, został wygłoszony referat o turystyce w WPN a pracownik WPN Zdzisław Zaborowski otrzymał Dyplom Ministra Gospodarki za zasługi dla turystyki

Na konferencji naukowej zorganizowanej w Ojcowie pt. „Użytkowanie turystyczne parków narodowych” dyrektor Zdzisław Szkiruc wygłosił referat o zagospodarowaniu turystycznym WPN.

Na konferencji zorganizowanej przez NFOŚ Zielone Płuca Polski pt. „Turystyka na obszarze Zielonych Płuc Polski – szanse i zagrożenia” dyrektor Zdzisław Szkiruc przedstawił referat o turystycznym wykorzystaniu obszarów chronionych tego obszaru.

3.7. Monitoring środowiska i przyrody

Lech Krzysztofiak

W ramach prac monitoringowych realizowano zadania dotyczące jakości wód jezior parku, wybranych grup zwierząt, zjawisk fenologicznych, zjawisk śniegowych i lodowych, stanu wód wybranych rzek i jezior oraz programy pomiarowe wchodzące w skład Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego. W kwietniu i sierpniu ze wszystkich jezior położonych na terenie parku pobrano próby wody, w których dokonano pomiaru temperatury, odczynu, przewodności elektrolitycznej, zawartości rozpuszczonego tlenu, azotanów, fosforanów i innych jonów. Ponadto wykonano badania przezroczystości wody, zawartości chlorofilu oraz planktonu. Obecnie uzyskane wyniki są opracowywane i przygotowywane do druku.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

W ramach monitoringu zintegrowanego park prowadził prace dotyczące następujących programów pomiarowych:

meteorologii,

- chemizmu opadów atmosferycznych na otwartej przestrzeni,
- chemizmu opadów podkoronowych,
- chemizmu spływów po pniach drzew,
- chemizmu i stanu wód gruntowych,
- chemizmu, wielkości przepływu i stanu wód powierzchniowych,
- struktury i dynamiki szaty roślinnej,
- flory i roślinności zlewni,
- fauny bezkręgowców.

Badania prowadzono na terenie zlewni eksperymentalnej, na wybranych powierzchniach badawczych i w wyznaczonych punktach kontrolno-pomiarowych oraz w otoczeniu zlewni.

ZAKRES POMIAROWY

Meteorologia

Pomiary meteorologiczne prowadzone były na terenie ogródka meteorologicznego zlokalizowanego w Sobolewie. Do badań wykorzystano automatyczną stację meteorologiczną Milos 500 firmy Vaisala.

Chemizm opadów atmosferycznych na otwartej przestrzeni

Wody opadowe, do badań właściwości fizycznych i chemicznych, zbierane były na terenie ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób opadu mokrego dokonywano w okresach tygodniowych, w każdy wtorek o godz. 800, za pomocą kolektora UNS 130/S firmy Eigenbrodt. Analizy jakości opadu wykonywane były w laboratorium Wigierskiego Parku Narodowego (WPN) i w laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku Delegatura w Suwałkach (WIOŚ).

Chemizm opadów podkoronowych

Wody opadowe przechodzące przez warstwę koron drzew (sosna, świerk) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w pobliżu ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób opadów dokonywano w okresach tygodniowych, a następnie przenoszono je do laboratorium, gdzie były przechowywane w temperaturze 6° C. W miesiącach grudzień-marzec zebrana została próba była zlewana. Badania jakości wód wykonywane były przez laboratoria WPN i WIOŚ, z próby zbiorczej na koniec każdego miesiąca.

Chemizm spływów po pniach drzew

Wody spływające po pniach drzew (sosna, świerk) zbierane były z leśnej powierzchni badawczej zlokalizowanej w pobliżu ogródka meteorologicznego w Sobolewie. Poboru prób dokonywano w okresach tygodniowych, a następnie przenoszono je do laboratorium, gdzie były przechowywane w temperaturze 6° C. Podobnie jak w przypadku opadu podkoronowego w miesiącach grudzień-marzec zebrano jedną próbę zlewaną. Badania jakości wód wykonywane były przez laboratoria WPN i WIOŚ, z próby zbiorczej na koniec każdego miesiąca.

Chemizm i stan wód podziemnych

Właściwości fizyczne i chemiczne wód podziemnych badano czterokrotnie w ciągu roku hydrologicznego: w grudniu, marcu, czerwcu i wrześniu. Przed każdym pobraniem próby z otworu piezometru wypompowywano około cztery objętości słupa wody stagnującej w otworze. W próbach określono stężenia parametrów z zakresu podstawowego programu pomiarowego ZMŚP. Wszystkie analizy fizyczne i chemiczne wykonano w laboratorium WPN.

Poziom zwierciadła wody w piezometrze w Sobolewie badany był w każdy poniedziałek o

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

godz. 800 za pomocą taśmy mierniczej z „świstawką”.

Chemizm, wielkości przepływu i stan wód powierzchniowych

Badania wód powierzchniowych dotyczyły pomiarów poziomu i prędkości przepływu wód w rzece Czarna Hańcza – w punkcie kontrolno-pomiarowym w Sobolewie oraz właściwości fizycznych i chemicznych wód rzeki w punktach w Sobolewie i przy ujściu rzeki do jeziora Wigry. Próby wody do badań pobierane były z nurtu rzeki jeden raz w miesiącu. Pomiar stanu wód prowadzony był w sposób ciągły przy wykorzystaniu limnigrafu typu L-861. Z zapisu limnigrafu określano średnie, maksymalne i minimalne stany dobowe. Pomiaru prędkości przepływu wody w rzece dokonano 12-krotnie, przy pomocy młynka hydrometrycznego firmy SEBA, starając się uchwycić jak największe zróżnicowanie stanów wody.

Struktura i dynamika szaty roślinnej

Badania składu florystycznego, struktury i dynamiki fitocenozy przeprowadzono na stałej powierzchni (40 x 40 m) - w borze bagiennym. Na powierzchni dokonano pomiaru pierśnicy wszystkich drzew, wysokości drzew i wysokości ich koron. Każdą powierzchnię podzielono na 16 mniejszych powierzchni (10 x 10 m) i określono na nich pokrycie przez poszczególne warstwy roślinności, skład gatunkowy oraz żywotność występujących roślin.

Flora i roślinność zlewni eksperymentalnej

Prowadzone były badania florystyczne o charakterze inwentaryzacyjnym na terenie całej zlewni, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków chronionych, rzadkich i gatunków obcych w naszej florze.

Fauna bezkręgowców

Na trzech powierzchniach badawczych (w borze bagiennym, lesie leszczynowo- świerkowym i w olsie), w okresie wiosennym, letnim i jesiennym, rozstawiono pułapki do odłowu fauny bezkręgowców. W każdym z okresów pułapki eksponowane były przez 6 tygodni, a materiał był wybierany z nich co 2 tygodnie. Na każdej powierzchni zainstalowano po 10 pułapek Barbera oraz po 6 pułapek Moerick'ego ustawionych na powierzchni gruntu i zawieszonych 1 metr nad jego powierzchnią.

W roku 2002 w oddziale 173a Obwodu Ochronnego Słupie zaewidencjonowano trzy luki w drzewostanie, powstałe w wyniku wichury w styczniu i lutym. Powierzchnie luk wynoszą: 0,15 ha; 0,35 ha; 0,50 ha i są przeznaczone do odnowienia naturalnego. Dokonano pomiaru pierśnic wszystkich drzew w odległości jednej wysokości drzewa granicznego od granicy danej luki. Celem pomiarów jest obserwacja procesów naturalnych zachodzących na danej luce oraz na jej krawędzi.

3.8. Współpraca z zagranicą

Joanna Adamczewska, Lech Krzysztofiak

W 2002 roku WPN współpracował z następującymi organizacjami.

1. **Fundacja Lasów i Jezior „FONDEL”**. Współpraca obejmowała:
  - określenie planów i projektów do realizacji na lata 2002-2003;
  - uczestnictwo w Europejskim Tygodniu Lasów z ramienia Forum Samorządowego Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej;
  - opiekę nad grupą młodzieży szkolnej.
2. **Park Regionalny Brenne** (Francja). W ramach współpracy realizowano projekt „Kształcenie kadr w instytucjach zarządzających lokalnym środowiskiem wg zasad rozwoju zrównoważonego”. W dniach 8 – 24 marca pracownicy parku oraz przedstawiciele społeczności lokalnych z terenu parku (sołtysi wsi Bryzgiel, Leszczewek i Piertanie) uczestniczyli w wizycie studialnej w parkach

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

regionalnych we Francji. Był to piąty, ostatni wyjazd w ramach wyżej wymienionego projektu, dotowanego przez program Unii Europejskiej Leonardo da Vinci. Tematem wyjazdu był rozwój lokalny we współpracy z samorządami.

3. **Instytut Badawczy Łowiectwa i Hodowli Zwierzyny w Kirowie** (Rosja). W ramach współpracy odbyła się konferencja „Współczesne problemy wykorzystania zasobów przyrodniczych, gospodarowania łowieckiego i hodowli zwierzyny”. Wojciech Misiukiewicz w trakcie tygodniowego wyjazdu uczestniczył w tej konferencji prezentując wyniki prac nad bobrami na terenie WPN.
4. **Federacja Europarc**. W ramach współpracy:
  - zorganizowano w WPN obchody Europejskiego Dnia Parków;
  - pracownik WPN wziął udział w „Europarc International Youth Camp 2002”. Obóz odbył się w Parku Narodowym Tara (Serbia), w dniach 8-19 lipca 2002.
5. **Dzukijski Park Narodowy** (Litwa). W ramach współpracy wspólnie opracowano założenia do Europejskiego Tygodnia Lasów, który odbędzie się w roku 2003.
6. **Wiejsieski Park Regionalny** (Litwa). Współpracowano w ramach projektu zatytułowanego „Czynna ochrona różnorodności biologicznej na obszarach chronionych Euroregionu Niemen”. Współpraca polegała na wspólnym realizowaniu zadań dotyczących ochrony owadów związanych z glinianym podłożem oraz ochrony nietoperzy i płazów.
7. **Powiat Müritz** (Niemcy). Na terenie WPN przyjęto delegację w ramach współpracy powiatów Suwałki i Müritz.

3.9. Ochrona przyrody nieożywionej

Marek Wrona

W 2002 roku WPN podejmował działania dotyczące ochrony powietrza. Miały one na celu ograniczenie niskiej emisji spalin, poprzez zmniejszenie zużycia energii cieplnej. Działania parku koncentrowały się na termomodernizacji budynków znajdujących się w zarządzie parku.

W roku 2002 wykonano następujące prace:

1. w dniach 15.10.2002 – 20.12.2002 dokończono przerwane w roku 2000 prace przy remoncie i ociepleniu poddasza leśniczówki Bryzgiel. Koszt wykonanych w tym okresie robót wyniósł 24100,81 zł brutto.
2. w dniach 27.11 – 03.12.2002 przeprowadzono wymianę 10 sztuk okien oraz drzwi wejściowych do budynku służbowego w miejscowości Buda Ruska. Koszt wykonanych w tym okresie robót wyniósł 11 747,54 zł brutto.
3. W dniach 22.03.2002 – 10.07.2002 dokonano wymiany stolarki okiennej w budynku mieszkalno administracyjnym w Krzywym. Koszt zadania w wysokości 72 760 zł został pokryty w całości ze środków NFOŚiGW.
4. W dniach 10.05.2002 – 28.06.2002 dokonano wymiany grzejników w budynku mieszkalno administracyjnym w Krzywym. Koszt zadania w wysokości 74814,4 zł został pokryty w całości ze środków NFOŚiGW

W 2002 roku rozpisano ankietę wśród mieszkańców Parku i strefy ochronnej, w której zbierane są informacje na temat zamierzeń mieszkańców w zakresie modernizacji źródeł ciepła. Informacje te przewiduje się wykorzystać do przygotowania dużego wniosku w sprawie wymiany tradycyjnych pieców na źródła ciepła oparte o energię odnawialną. Trwają konsultacje w tej sprawie z różnymi podmiotami.

3.10. Zagospodarowanie przestrzenne

Janina Kamińska

W zakresie spraw związanych z elementami zagospodarowania terenów Parku, w 2002 roku rozpatrzono 128 spraw (44 z nich dotyczyło otuliny Parku). Przedmiotem opiniowania były w szczególności następujące sprawy:

1. Pomosty - 11 przypadków opiniowania budowy i remontów, 5 z nich opiniowano pozytywnie (w tym jeden w otulinie). Opinie negatywne parku dotyczyły samowolnej budowy lub remontów pomostów zlokalizowanych na jeziorach WPN.

2. Zabudowa zagrodowa (rolnicza) w tym:

-utworzenie siedliska; Do WPN dotarło 8 podań o utworzenie nowego siedliska, 4 na terenie parku i 4 w otulinie. Pozytywnie zaopiniowano 5 złożonych propozycji lokalizacji zagród rolniczych. Negatywne opinie (trzy na terenie WPN), dotyczące utworzenia siedliska na terenie parku wynikały z niezgodności ich przyszłych lokalizacji z lokalnymi planami zagospodarowania przestrzennego. Wszystkie negatywnie opiniowane sprawy uzyskały decyzje o odmowie ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, które to decyzje zostały kolejno utrzymane przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Suwałkach i Naczelny Sąd Administracyjny. W dalszym ciągu toczy się sprawa dotycząca utworzenia siedliska we wsi Czerwony Krzyż, na działce będącej własnością Pana Juliusza Janasa.

-budynki gospodarcze (budowa, modernizacja i adaptacja do innych celów np. agroturystyki); Rozpatrzono 15 spraw dotyczących budynków gospodarczych (w tym 6 budynków zlokalizowanych w otulinie parku). Wszystkie opinie o budowie bądź remontach czy modernizacji budynków gospodarczych były pozytywne. Sprawa Pana Antoniego Wróbla, który dokonał remontu stodoły, zmieniając jej funkcję na letniskową znalazła zakończenie w postaci wyroku NSA, w którym stwierdzono, iż inwestor dopuścił się samowoli budowlanej (polegającej na wykonaniu prac remontowo budowlanych niezgodnie ze zgłoszonym projektem) oraz samowoli polegającej na zmianie sposobu użytkowania obiektu. Sprawa będzie ponownie rozpatrywana przez Inspektorat Nadzoru Budowlanego.

-budowa domów mieszkalnych; Rozpatrzono i zaopiniowano 23 sprawy - (w tym dotyczących obiektów w otulinie parku 17). Pozytywnie zaopiniowano 24 sprawy. Opinie negatywne, dla wydanych przez gminę warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, wynikały z niezgodności wydanej decyzji z lokalnym planem zagospodarowania. Nadal utrzymuje się tendencja skupiająca działania inwestycyjne w rejonie wsi Nowa Wieś, Mała Huta i Krzywe, leżących o otulinie parku.

3. Zabudowa letniskowa – rozpatrzono i zaopiniowano 11 spraw (w tym 1 w otulinie), dotyczących zabudowy letniskowej. Opinia dotycząca obiektu planowanego do realizacji w otulinie parku była pozytywna. Pozostałe sprawy związane głównie z samowolami budowlanymi uzyskały negatywne opinie parku.

4. Zmiany sposobu użytkowania gruntu. W sprawie zniszczenia szaty roślinnej, samowolnego wykonania wielkich obiektów hydrotechnicznych oraz zniszczenia miejsc bytowania bobrów na Półwyspie Wigierskim, w strefie ochronnej jeziora Wigry Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie określi jakie organy administracji powinny wydać decyzję. Postępowanie administracyjne i sprawa w Sądzie Rejonowym o zniszczenie powierzchni gleby, karczowanie drzew i krzewów wzdłuż linii brzegowej, zmianę sposobu użytkowania gruntu i zniszczenia miejsc bytowania bobra nie będą zakończone przed wydaniem decyzji administracyjnej. W Sądzie Rejonowym w Suwałkach zakończyło się postępowanie dotyczące zniszczenia szaty roślinnej, zmiany ukształtowania terenu i naruszenia linii brzegowej jeziora Wigry na działce we wsi Rosochaty Róg, w którym uznano winnym właściciela działki.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

5. Gospodarka wodno-ściekowa w miejscowościach leżących w granicach parku. W 2002 roku kontynuowane są działania zmierzające do skanalizowania wszystkich miejscowości leżących na terenie Parku i otuliny. W grudniu 2001 roku został zatwierdzony projekt realizacyjny i wydana została decyzja pozwolenie na budowę kolektora obejmującego wsie położone w granicach parku w gminie Suwałki i władze gminne rozpoczęły kolejne działania zmierzające do realizacji inwestycji. Jest to duże zadanie współ finansowane z programu ISPA.

Wigierski Park Narodowy opiniował również inne zamierzenia inwestycyjne i działania polegające na:

1. modernizowaniu istniejących linii energetycznych napowietrznych i budowie linii kablowych;
2. lokalizacji telefonicznych połączeń kablowych, oraz lokalizacji wież telefonii komórkowej (w otulinie parku);
3. budowie przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych;
4. zmiany sposobu użytkowania gruntów.

W 2002 roku rozpatrzono 128 spraw, w tym 44 w otulinie. Średnia roczna liczba spraw z lat 1999-2001 wynosi 122, w tym 54 w otulinie.

2003 park /otulina		Obiekt	Teren parku		Otulina		Średnio (1999-2001) park / otulina	
Pozyt.	Negat.		Pozyt.	Negat.	Pozyt.	Negat.	Pozyt.	Negat.
¼	3/0	Siedlisko	1	3	4		11/11	5/0
9/6	0/0	Budynek gospodarczy	9		6		11/7	1/0
7/17	4/0	Budynek mieszkalny	7	4	17		20/28	2/0
0/1	10/0	Budynek letniskowy		10	1		2/6	1/0
4/1	6/0	Pomosty	4	6	1		8/2	5/0

3.11. Ochrona wartości kulturowych

Maciej Ambrosiewicz

W ramach działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego w WPN w 2002 wykonano i ustawiono 7 tablic ze ścieżki „Eksploracja dóbr puszczańskich” (patrz załączona tabela).

Tabela 12. Tablice na ścieżce „Eksploracja dóbr puszczańskich”

Lp.	Nazwa tablicy	Lokalizacja	Materiał
1.	Bartnictwo	Bartny Dół (na zach. od wsi Bryzgiel, przy trasie kolejki leśnej)	Konstrukcja drewnia, płyta OSB, folia wodoodporna, poliwęglan
2.	Binduga	Binduga przy trasie kolejki leśnej	j.w.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

3.	Dobra puszczańskie	Powały przy trasie kolejki leśnej	j.w.
4.	Ostęp	Krusznik przy trasie kolejki leśnej	j.w.
5.	Rudnia	Gawrych Ruda	j.w.
6.	Kolejka leśna	Płociczno	j.w.
7.	Wapiennik	Leszczewo	j.w.

Zostały zabezpieczone (zakonserwowane) ruiny dwóch wapienników w Leszczewie. Wapienniki znajdują się na gruntach pana Dariusza Nowosadko. Prace sfinansował NFOŚiGW. Z tych środków została wydana broszura *Kolejka leśna* (z tłumaczeniem na język angielski).

Rozpoczęto realizację w terenie projektu „Restytucja kapliczek nadrzecznych”. W czasie warsztatów wykonano 7 rzeźb, które zgodnie z założeniami projektu mają być umieszczone w kapliczkach nadrzecznych. Do końca roku zostały zamieszczone dwie takie kapliczki.

W dniach 18-22 listopada 2002 w czasie targów Ekomedia w Poznaniu były prezentowane działa na rzecz edukacji przyrodniczo-kulturowej.

W 2002 roku zorganizowano warsztaty „Ginące zawody”, które obejmowały zajęcia praktyczne z ceramiki i tkactwa. Uczestnicy zdobyli wiedzę o krajobrazie kulturowym okolic Jeziora Wigry, nabyli umiejętności posługiwania się krosnami i poznali możliwości wykorzystania naturalnych materiałów: gliny, wełny i sposoby ich twórczego modelowania. Była to kontynuacja, a zarazem doskonalenie umiejętności nabytych w czasie poprzednich warsztatów artystycznych. Uczestnikami warsztatów były dzieci i młodzież ze szkół na obszarze Wigierskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny. W każdych zajęciach uczestniczyli uczniowie z dwóch szkół. Warsztaty odbywały się w dwóch cyklach tematycznych – ceramika i tkactwo, po cztery zajęcia tematyczne w wybranej szkole. Warsztaty z ceramiki dostarczyły informacji niezbędnych do nabycia umiejętności formowania gliny i jej praktycznego wykorzystania. Zajęcia z tkactwa polegały na nabyciu umiejętności posługiwania się warsztatem tkackim; narzędziami i niemi w celu wykonania ludowych krajków.

Terminy zajęć były następujące:

- 18.10.2003-22.11.2002 – Szkoły Podstawowe w Maćkowej Rudzie i Starym Folwarku;
- 28.11.2002- 20.12.2002 – Szkoły Podstawowe w Płocicznie i w Monkiniach.

3.12. Ochrona przed szkodnictwem

Antoni Ignatowicz

W 2002 roku Straż Wigierskiego Parku Narodowego działała w obsadzie 7 osób. W wyniku działań straży znaleziono i podjęto głównie z jeziora Wigry

- 216 szt. sieci zastawionych przez kłusowników (wontonów),
- 10 szt sieci typu „ganta”,
- 17 szt. żaków,
- 8 szt. sznurów na węgorze,
- 19 szt. wędek żywcowych - samolówek (okres zimy) oraz 4 szt. przestawy rzeczne.

Ponadto ujęto na gorącym uczynku:

- łowiącego ryby wędką z łodzi w jeziorze rezerwatowym – 1 osoba,
- łowiących sieciami i przy użyciu pęczków na jeziorze Pierty – 2 nieletnich,
- łowiących sieciami na jeziorze Wigry – 2 osoby dorosłe,
- w trakcie patroli po terenie WPN strażnicy wylegitymowali 687 osób, z czego 435 osób zostało

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

pouczonych o konieczności respektowania przepisów.

W miesiącach letnich (od czerwca do września) w weekendy miały miejsce wspólne patrole z Policją. W ramach opracowanego rocznego planu współpracy z Policją oraz programu „Bezpieczna woda” (Komenda Miejska Policji w Suwałkach, Komendy Powiatowe w Augustowie i Sejnach), funkcjonariusze Straży Parku odbyli wspólnie z funkcjonariuszami z tych Komend 26 patroli. W trakcie tych patroli:

- ujawniono 82 wykroczenia,
- pouczone 76 osób,
- wylegitymowano 243 osoby,
- przeprowadzono 5 interwencji,
- skontrolowano 32 placówki wypoczynku, miejsc biwakowych i kąpielisk,
- skontrolowano 27 jednostek pływających i 150 wędkarzy.

Za nieprzestrzeganie przepisów o ochronie przyrody, w sytuacjach szczególnego ich naruszenia, funkcjonariusze Straży Parku ukarali 4 osoby mandatami karnymi na ogólną sumę 410,00 złotych.

W roku 2002 przedstawiciele Straży Parku 6-krotnie występowali w roli oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia w Wydziale Grodzkim Sądu Rejonowego w Suwałkach. Komendant Straży Parku przeprowadził 2 kontrole wewnętrzne Straży Parku pod kątem prawidłowego i zgodnego z Książką Służb odbywania patroli przez funkcjonariuszy Straży Parku, jak również prowadzonej przez nich indywidualnej dokumentacji. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

4. INFORMATYKA

Andrzej Szymański

Park jest wyposażony w następujący sprzęt komputerowy:

- Zestawy komputerowe: 51szt. (z czego 3 nie są używane i oczekują na decyzję o likwidacji środka trwałego)
- **Drukarki:** 30szt. (z czego 16 – atramentowych, 4 – igłowe, 8 – laserowych, 2 – plotery)
- Zasilacze awaryjne: 48 szt. (tj. na wszystkich pracujących stanowiskach)
- Filtry ochronne na monitory: 48 szt. (tj. na wszystkich pracujących stanowiskach)
- Skanery: 4 szt.
- Nagrywarki 5 szt.

Park jest wyposażony w następujące oprogramowanie

- Systemy operacyjne MS Win NT 3.51 – 1 szt., MS Win95 – 5 szt., MS Win98 – 37 szt., MS WinXP – 1 szt., MS Win2000 – 6 szt.
- Oprogramowanie biurowe: MS Office XP Stand – 11 szt., MS Office XP Prof. – 9 szt., MS Office 97 Prof. – 4 szt., MS Office 7.0 Prof. – 7 szt.;
- Oprogramowanie graficzne: Corel 10 – 3 szt., Corel Clasic – 5 szt., Corel 9 PL – 5szt.
- Oprogramowanie baz danych i GIS: Mapinfo 4.5 – 5 szt., MS Acces – 20 szt. (w ramach MS Office Prof.)
- Oprogramowanie antywirusowe Symantec AV Corporate Edition 8.0 – 38 szt., N AntiVir 2001 – 5 szt., N AntiVir 2002 – 1 szt.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Park jest wyposażony w sieć komputerową o topologii gwiazdy, serwer WiinNT 3.51 i 37 stanowisk w sieci,

Park ma dostęp do usług internetowych poprzez łącze dzierżawione obsługiwane przez TDC Internet.

Park wprowadza GIS:

- Uczestnicząc w projekcie „Model baz danych dla polskich parków narodowych”;
- Ładując i modernizując bazę danych o gruntach „obcych” na terenie Parku.

Pracownicy Parku nie uczestniczyli w szkoleniach o tematyce informatycznej.

Park użytkuje dwa systemy bankowości elektronicznej (NBP i Kredyt Bank).

Park wykorzystuje następujące media elektroniczne do świadczenia usług informacyjnych dla społeczeństwa:

- Strona WWW Parku - zawiera wiadomości ogólne, o edukacji środowiskowej, informacji turystycznej, przewodniki, aktualności, ogłoszenia i galerię zdjęć;
- Strona WWW – „Kwartalnik Wigry” jest wersją elektroniczną czasopisma o Parku;
- Prezentacja CD „Poznaj przyrodę WPN”. Dwujęzyczna wersja elektroniczna wydawnictw przyrodniczych o Parku (nakład 3100 egzemplarzy) jest rozdawana bezpłatnie.
- Transgraniczny Komputerowy System Informacji Turystycznej. Całodobowy ogólnodostępny terminal przy siedzibie Parku dostarcza wielojęzycznej informacji o infrastrukturze turystycznej regionu.
- Internet . Wydzielone stanowisko komputerowe w Punkcie Informacji Turystycznej zapewnia dostęp do internetu dla turystów (dostępne w godzinach pracy Parku).

5. Analiza stanu BHP

Wojciech Kamiński

1. Struktura zatrudnienia:

przeciętna liczba zatrudnionych	- 91 osoby
<u>gospodarstwo pomocnicze</u>	<u>- 26 osób</u>
kobiety	- 6 osób
młodociani	- 0
<u>budżet</u>	<u>- 65 osób</u>
kobiety	- 18 osób
młodociani	- 0

2. Wypadki przy pracy:

W 2002 roku miał miejsce 3 wypadki przy pracy, w tym 1 śmiertelny:

1) W dniu 25 stycznia 2002 roku wypadkowi przy pracy uległ pan Wojciech Wąsowicz zatrudniony w Wigierskim Parku Narodowym na stanowisku podleśniczego Obwodu Ochronnego Leszczewek (budżet).

Okoliczności wypadku: poszkodowany po uzgodnieniach dokonanych w kancelarii z leśniczym O.O. Leszczewek - Piotrem Rogala, udał się do podległego mu obchodu leśnego. Miał tam przeprowadzić kontrolę drzewostanów pod względem kłusownictwa. O godzinie 10.00 miał rozpocząć pracę w oddziale 52. Idąc drogą leśną poślizgnął się na oblodzonej nawierzchni i stracił równowagę. Ratując się przed upadkiem próbował przenieść ciężar ciała na prawą nogę. Ta na nierówności wykręciła się w stawie skokowym i pracownik upadł. W wyniku wypadku poszkodowany doznał skręcenia stawu

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

skokowego prawej nogi.

Przyczyną wypadku były nierówności na drodze leśnej oraz jej śliska nawierzchnia spowodowana warunkami klimatycznymi.

Pracownik był wyposażony w obuwie robocze, posiadał aktualne badania lekarskie i szkolenia z zakresu bhp.

Łączna liczba dni zwolnienia lekarskiego z tytułu wypadku przy pracy wyniosła 36. Lekarz Orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzekł 0% uszczerbku na zdrowiu.

2) W dniu 29 marca 2002 roku wypadkowi przy pracy uległ pan Tadeusz Świacki zatrudniony w Wigierskim Parku Narodowym na stanowisku eśniczego Obwodu Ochronnego Mikołajewo (budżet). Okoliczności wypadku: poszkodowany wraz z podleśniczym Janem Milewskim dokonywali pomiaru długości i średnic drewna pozyskanego w oddziale 208a. O godz. 9.00 podczas pomiaru średnicy jednej ze sztuk znajdującej się w środku mygły Tadeusz Świacki wszedł na leżące dłużyce. Stając nad mierzoną sztuką poślizgnął się i upadł do tyłu uderzając plecami o drewno. Skutki zdarzenia zaczęły ujawniać się dopiero po 2 tygodniach bólem mięśni brzucha. Początkowo poszkodowany nie skojarzył takich objawów z wypadkiem i dopiero po dwumiesięcznym leczeniu i wykonaniu specjalistycznych badań okazało się, że ma pęknięty dziewiąty krąg w kręgosłupie. Wtedy to dopiero powziął przekonanie, że pęknięcie musiało powstać przy upadku w dniu 29.03.2002 roku.

Przyczyną wypadku było nie zachowanie przez pracownika szczególnej ostrożności podczas wykonywania prac pomiarowych.

Pracownik był wyposażony w obuwie robocze i odzież służbową, posiadał aktualne badania lekarskie i szkolenia z zakresu bhp.

Łączna liczba dni zwolnienia lekarskiego z tytułu wypadku przy pracy wyniosła 0.

Lekarz Orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych orzekł 5% uszczerbku na zdrowiu.

Płatnik (ZUS) wypłacił poszkodowanemu świadczenie pieniężne w wysokości 2190,00zł.

3) W dniu 1.12.2002 roku miało miejsce zdarzenie w wyniku którego utonął pracownik Wigierskiego Parku Narodowego - rybak jeziorowy - pan Fabian Ejsmont.

Okoliczności wypadku:

W dniu 1.12.2002 roku Fabian Ejsmont pomimo złych warunków pogodowych (silny wiatr, wysoka fala, niska temperatura powietrza) uniemożliwiających jakiegokolwiek prace na wodzie wypłynął na połów ryb. Poprzedniego dnia dokonał ustaleń ze swoim bezpośrednim przełożonym, że jeżeli są takie warunki atmosferyczne, to ma nie wypływać. Ten jednak podjął decyzję i wyszedł na wodę o godz. 3.00 w nocy wraz z synem Pawłem, który do dnia 30.11.2002 roku świadczył usługi na rzecz Parku. Prawdopodobnie fala wywróciła łódź, obaj z niej wypadli i utonęli. Od 1.12.2002 roku prowadzono poszukiwania zaginionych. Ciało Pawła Ejsmonta odnaleziono w dniu 24.12.2002 roku, natomiast Fabiana Ejsmonta w dniu 22.02.2003 roku.

Pracownik Parku posiadał wymagane badania lekarskie, szkolenia i uprawnienia do wykonywania zawodu. Staż pracy na stanowisku rybaka jeziorowego - 38 lat.

Pozostali rybacy zatrudnieni w Wigierskim Parku Narodowym w dniu 1.12.2002 roku, z powodu silnego wiatru i wysokiej fali, nie wypłynęli na otwarte wody jeziora Wigry. Siatki zdjęli z jeziora dopiero po uspokojeniu się fali w dniu 4.12.2002r.

W związku z wypadkiem kontrolę w dniach 5.12.2002 - 7.02.2003 roku przeprowadził Okręgowy Inspektorat Pracy Państwowej Inspekcji Pracy w Białymstoku. Po zakończeniu kontroli do dnia 3.03.2002 roku PIP nie wydała żadnych nakazów i wystąpień.

3. Choroby zawodowe:

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

W 2002 roku stwierdzono 3 przypadki chorób zawodowych (borelioza stawowa). Stwierdzenie chorób było następstwem przeprowadzonych przez park w dniu 6 czerwca 2001 roku badań profilaktycznych. W trakcie badań u 22 spośród 67 osób stwierdzono obecność przeciwciał mogących wskazywać na występowanie boreliozy. Trwają badania kliniczne wszystkich pracowników, u których wykryto przeciwciała.

Zmiany klimatyczne znacznie wydłużające aktywność owadów oraz bardzo liczne występowanie kleszczy w naszym regionie, wpływa na duże prawdopodobieństwo wystąpienia boreliozy jako choroby zawodowej u pracowników WPN.

W analizowanym okresie - w miesiącu grudniu - w stosunku do 2 pracowników stwierdzono ośmio procentowy, stały uszczerbek na zdrowiu. Wypłacono im odszkodowania odpowiednio w wysokości: 3500,00zł i 3326,40zł

Park ma duże osiągnięcia w profilaktycznym przeciwdziałaniu przed inną chorobą roznoszoną przez kleszcze - zapaleniem opon mózgowych. Systematyczne szczepienia ochronne pozwoliły uniknąć występowania tej choroby u pracowników w przeciągu ostatnich 10 lat.

4. Zagrożenia czynnikami szkodliwymi stan na 31.12.2001r.:

W Wigierskim Parku Narodowym, ze względu na specyfikę prowadzonej działalności występują następujące zagrożenia czynnikami niebezpiecznymi dla zdrowia:

- 1) stały kontakt z wodą (3 osoby) - rybacy jeziorowi
- 2) monitory ekranowe (36 osób) - stanowiska wyposażone w komputery
- 3) odczynniki chemiczne i trucizny (2 osoby) - pracownicy laboratorium
- 4) zagrożenie chorobami przenoszonymi przez kleszcze - pracownicy terenowi, pracownicy nadzoru inżynierskiego, pracownicy Ośrodka Edukacji Środowiskowej, pracownicy Pracowni Naukowo - Badawczej (56 osób).

W 2001 roku zlikwidowano zagrożenia i uciążliwości związane z pracą drwali - motorniczych. Nie występują obecnie: hałas, wibracja oraz ciężkie prace leśne powodujące duży wydatek energetyczny. Zakończono również prowadzenie badań kontrolnych pilarek, których używali robotnicy. Osoby dotychczas zatrudnione na stanowisku drwala przeszły do sektora prywatnego. W chwili obecnej świadczą usługi leśne zarówno dla Wigierskiego Parku Narodowego, jak i okolicznych jednostek Lasów Państwowych.

5. Kontrole:

W analizowanym okresie przeprowadzona została jedna kontrola przez jednostkę zewnętrzną: Państwową Inspekcję Pracy - Inspektorat Okręgowy w Białymstoku. Kontrola rozpoczęta została w dniu 5.12.2002 roku i zakończona w dniu 7.02.2003 roku. W trakcie kontroli wydano jeden nakaz i jedno wystąpienie. Decyzje określone w wyżej wymienionych dokumentach zostały zrealizowane o czym poinformowano organ je wydający.

6. Profilaktyka:

W związku z istniejącymi zagrożeniami pracowników ze strony ww. czynników szkodliwych i niebezpiecznych, w Wigierskim Parku Narodowym prowadzone były następujące działania profilaktyczne w celu ograniczenia stopnia zagrożenia:

- 1) wydawanie posiłków profilaktycznych pracownikom uprawnionym do ich otrzymywania - 42 osoby,
- 2) dostarczanie napojów chłodzących w okresie letnim oraz napojów ciepłych w okresie zimowym (pracownicy przygotowują posiłki i ciepłe napoje we własnym zakresie z dostarczonych przez zakład produktów) - 91 osób w okresie letnim i 42 osoby w okresie zimowym,

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

- 3) wydawanie według bieżących potrzeb odzieży ochronnej i roboczej oraz obuwia roboczego, w oparciu o przyjęte Zarządzeniem nr 11/97 Dyrektora Wigierskiego Parku Narodowego z dnia 11.06.1997 roku normy przydziału odzieży ochronnej i roboczej dla poszczególnych stanowisk - 76 osób,
- 4) wydawanie pracownikom środków czystości, w oparciu o Zarządzenie nr 17/97 Dyrektora WPN z dnia 19.09.1997 roku - 76 osób,
- 5) prowadzenie badań lekarskich - 46 osób,
- 6) prowadzenie szkoleń z zakresu bhp - 18 osób,
- 7) prowadzenie kontroli w terenie w ramach przeglądu stanowisk pracy - 3 kontrole wewnętrzne,
- 8) bieżące omawianie zagadnień z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na posiedzeniach Komisji ds. bhp w Wigierskim Parku Narodowym - 3 posiedzenia komisji,
- 9) prowadzenie szczepień profilaktycznych przeciwko pokleszczowemu zapaleniu opon mózgowych - 17 osób.

7. Inne działania:

1. W związku z wejściem w życie rozporządzenia w sprawie umundurowania pracowników parków narodowych zmieniony został katalog norm przydziału odzieży roboczej i ochronnej pracowników administracji. Większość sortów roboczych przeszła do katalogu odzieży i obuwia mundurowego.
2. Dopuszono 26 stanowisk komputerowych w niezbędny sprzęt wymagany przepisami bhp (filtry, krzesła obrotowe, biurka itp.)

8. Informacje statystyczne:

1. Koszty realizacji zadań z zakresu bhp w 2002 roku:
  - Gospodarstwo Pomocnicze - 24409,56zł, (na pracownika: 938,83zł)
  - Budżet - 41348,32zł, (na pracownika: 636,13zł)
  - razem: - 65757,88zł, (na pracownika: 722,61zł)
2. Współczynnik częstotliwości wypadków:
  - Gospodarstwo Pomocnicze - 38
  - Budżet - 31
3. Współczynnik ciężkości wypadków:
  - Gospodarstwo Pomocnicze - 0
  - Budżet - 18
4. Absencja wskutek wypadków przy pracy:
  - Gospodarstwo Pomocnicze - 0
  - Budżet - 554
5. Płynność zatrudnienia:
  - Gospodarstwo Pomocnicze - 0,5
  - Budżet - 0,09
6. Udział pracowników zatrudnionych w warunkach zagrożeń związanych ze środowiskiem pracy i pracą:
  - Gospodarstwo Pomocnicze - 0,15
  - Budżet - 0,55

6. RADA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Anna Krzysztofiak

W roku 2002 odbyły się dwa posiedzenia Rady Wigierskiego Parku oraz jedno spotkanie w celu przeprowadzenia konsultacji merytorycznych z członkami Rady WPN.

Pierwsze posiedzenie Rady WPN odbyło się 18 czerwca. Wzięło w nim udział 9 członków Rady WPN, 7 pracowników Parku oraz 4 zaproszonych gości. Omawiano głównie projekt techniczny Muzeum im. A. Lityńskiego w Starym Folwarku oraz scenariusze wystaw do planowanego muzeum. Po wyczerpującej dyskusji Rada Wigierskiego Parku Narodowego w pełni zaakceptowała przedstawione założenia i poparła starania Dyrekcji WPN w realizacji projektu Muzeum, zaznaczając jednocześnie, że nie udało się osiągnąć jednomyślnego stanowiska w sprawie potrzeby budowy wieży widokowej. Rada zaproponowała, aby powstający obiekt nosił nazwę „Stacja Edukacyjna Wigry im. Alfreda Lityńskiego”. W drugiej części posiedzenia Dyrektor Z. Szkiruć oraz jego zastępca Z. Bogusławski przedstawili bieżące działania parku. Rada Wigierskiego Parku Narodowego, po wysłuchaniu przedstawionych informacji, nie zgłosiła zastrzeżeń co do wykonywanych w drzewostanach Parku zabiegów ochronnych i kondycyjnych.

W drugim posiedzeniu Rady WPN, które odbyło się 4 grudnia, udział wzięło 10 członków R WPN, 7 pracowników WPN oraz 2 zaproszonych gości. Po wystąpieniu zespołu projektowego pani prof. Gałązki, dotyczącego scenariusza wystaw w planowanym Muzeum im. A. Lityńskiego oraz przeprowadzonej na ten temat dyskusji, Rada Wigierskiego Parku Narodowego pozytywnie oceniła zakres prac wykonanych przez zespół projektantów.

Następnie Dyr. M. Kamiński poprosił członków Rady WPN o opinię w sprawie projektowanego wykaszania trzciny w pasie przybrzeżnym niektórych fragmentów brzegu jeziora Wigry. Rada Wigierskiego Parku Narodowego po zapoznaniu się z wnioskiem Dyrektora Parku o wycięcie części trzciny na jeziorze Wigry pozytywnie zaopiniowała ten wniosek, nie dostrzegając w nim żadnych zagrożeń dla przyrody Parku. Ponadto Rada Wigierskiego Parku Narodowego zaznaczyła, że popiera wszelkie dążenia Dyrekcji Parku do pozyskania środków na przeprowadzenie badań nad stanem populacji ryb w Wigrach. Po wysłuchaniu przedstawionych przez Dyr. Z. Bogusławskiego informacji o aktualnym stanie ekosystemów lądowych oraz zamierzeniach Parku na rok 2003 Rada Wigierskiego Parku Narodowego zaakceptowała realizację w 2002 roku oraz plan na rok 2003 zabiegów ochronnych w ekosystemach wodnych, leśnych i nieleśnych. Na zakończenie Dyr. Z. Szkiruć przedstawił zebranym uwagi na temat proponowanych przez rząd zmian w ustawie o ochronie przyrody. Rada Wigierskiego Parku Narodowego po wysłuchaniu informacji przedstawionej przez dyrektora WPN zwróciła uwagę na konieczność zachowania szczegółowych zapisów w brzmieniu określonym w rozdz. 8: Szczegółowe wytyczne planistyczne dotyczące obszarów ochrony krajobrazowej są integralną częścią planu ochrony parku i decydują o stanie realizacji statutu parku.

Dnia 27 września 2002 roku odbyły się konsultacje merytoryczne z członkami Rady Wigierskiego Parku Narodowego, w sprawie szczegółowych projektów scenariuszy wystaw w projektowanym Muzeum im. A. Lityńskiego w Starym Folwarku. Po dyskusji ustalono następujące wnioski:

1. Całość przedstawionego scenariusza wypadła bardzo atrakcyjnie, na pochwałę zasługuje przede wszystkim użycie licznych rozwiązań interaktywnych oraz bogactwo przedstawionych treści.
2. Niektóre z ekspozycji zawierają zbyt wiele treści, co może spowodować pewien przesyt u zwiedzających. Należy się zatem zastanowić nad skróceniem części materiału w poszczególnych

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

eksponacjach.

3. Mapa Parku, która zostanie umieszczona w holu (K-1), wykonana na bazie ortofotomapy, powinna zawierać minimum dodatkowych treści w postaci naniesionych elementów i podpisów, tak, aby widz miał wrażenie, że ogląda park z lotu ptaka. Wyraźniej natomiast należy zaznaczyć granice WPN, które na przedstawionym projekcie są mało widoczne.

4. W zrekonstruowanym gabinecie Alfreda Lityńskiego należy ograniczyć do minimum nowoczesne środki techniczne, które nie korespondują z wystrojem wnętrza z początku poprzedniego wieku.

5. W mniejszych pomieszczeniach należy tak zaprojektować wystawy, by zwiedzający oglądali je z odpowiedniej perspektywy.

6. W części poświęconej archeologii należy zrezygnować z niektórych elementów (np. figur ludzi), aby nie zagęszczać przestrzeni i pozostawić miejsce dla zwiedzających, można natomiast, gdzieś na ścianie, umieścić „zegar geologiczny”.

7. Zrezygnować z części materiałów dotyczących eksploatacji środowiska na korzyść procesów sukcesji.

8. Zmienić aranżację sali ukazującej działalność Parku tak, by była ciekawsza dla zwiedzających, np. tylko jakiś wybrany, ważny dla Parku fragment działalności naukowej, jakiś monitoring, zrezygnować z rzeczy, które były pokazane poprzednio.

9. W pomieszczeniach, w których będą akwaria wyeliminować ścianki działowe, na których umieszczone miały być tablice informacyjne. Powiesić je tylko na ścianach dzielących zbiorniki.

7. KONTROLE ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE

Jarosław Borejszo, Wojciech Kamiński

- I. W dniach 18.03 – 09.12.2002 r., Inspektorzy Kontroli Skarbowej Dorota Szerwińska i Joanna Kujalowicz z Urzędu Kontroli Skarbowej w Białymstoku, przeprowadziły kontrolę w zakresie:
- rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatków stanowiących dochód państwa i gmin, a także innych należności pieniężnych budżetu państwa lub państwowych funduszy celowych za 1999 r,
  - wywiązywania się z obowiązku płacenia składek na ubezpieczenie społeczne za okres od 01.01.2001 do 31.12.2001 roku.
- Do końca 2002 roku WPN nie otrzymał wystąpienia pokontrolnego.
- II. W dniach 19-30.08.2002 r. Główny Specjalista w Zespole Kontroli KZPN, mgr inż. Włodzimierz Bobrzyk, przeprowadził w WPN planową kontrolę, która obejmowała następującą tematykę:
- działalność WPN w zakresie ochrony ekosystemów;
  - kontrola wydatków parku w trybie określonym art. 28b ust. 2 ustawy o finansach publicznych (Dz.U. nr 155, poz. 1014 z póź. zmianami) dokonanych do dnia 31 lipca 2002 roku;
  - realizacja zaleceń pokontrolnych wydanych przez dyrektora KZPN w roku 2001.
- Kontrola nie wykazała istotnych uchybień a zalecenia zostały zrealizowane.
- III. W dniach 8-10.10.2002 Kazimierz Markuszewski z KZPN przeprowadził kontrolę zagadnień obronnych, OC i ochrony informacji niejawnych. Kontrola nie wykazała istotnych uchybień.
- IV. W dniach 8-11.10.2002 Aleksy Roman Kuczorra – Starszy Specjalista w KZPN przeprowadził kontrolę w zakresie ochrony parku przed pożarami i szkodnictwem. Do końca 2002 roku WPN nie otrzymał wystąpienia pokontrolnego.
- V. W 2002 roku przeprowadzona została kontrola przez Państwową Inspekcję Pracy - Okręgowy Inspektorat Pracy w Białymstoku. Kontrola została rozpoczęta w dniu 5.12.2002 roku i zakończyła się w dniu 7.02.2003 roku. W jej trakcie wydano 1 nakaz i wystąpienie. Decyzje określone w wyżej wymienionych dokumentach zostały zrealizowane o czym poinformowano organ je wydający. Zarówno nakaz i wystąpienie dotyczyły sporządzenia dokumentacji powypadkowej zdarzenia, w wyniku którego utonął pracownik WPN - Fabian Ejsmont zatrudniony na stanowisku „rybaka jeziorowego”.

W analizowanym okresie Komisja do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy w WPN przeprowadziła 3 kontrole, w trakcie których dokonała przeglądu warunków pracy oraz przestrzegania przez pracowników przepisów bhp na stanowiskach pracy.

1. W dniu 28.02.2002 roku skontrolowano stanowiska rybaków jeziorowych oraz pracowników magazynu rybackiego. Dokonano kontroli sprzętu połowowego pod względem ich stanu technicznego oraz wyposażenia w niezbędny sprzęt. W trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.
2. W dniu 10.05.2002 roku dokonano kontroli w laboratorium WPN oraz w wylęgarni ryb. W trakcie kontroli uzupełniono wkłady w apteczkach pierwszej pomocy znajdujących się na stanowiskach pracy.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

3. W dniu 13.09.2002 roku przeprowadzono kontrolę na stanowiskach pracy wyposażonych w komputery. Skutkiem kontroli było doposażenie monitorów w brakujące filtry. Do obowiązujących przepisów dostosowano 29 stanowisk komputerowych.

W dniu 05.04 przeprowadzono wewnętrzną kontrolę terenową dotyczącą przygotowania obwodów ochronnych do okresu akcji bezpośredniej.

W dniach 15.04, 25.04 i 10.05 przeprowadzono czynności kontrolno-rozpoznawcze pod kątem przestrzegania przepisów przeciwpożarowych (coroczna kontrola prowadzona przez Państwową Straż Pożarną).

8. WSPÓLPRACA Z ORGANIZACJAMI SAMORZĄDOWYMI I EKOLOGICZNYMI

Jarosław Borejszo, Joanna Adamczewska, Zdzisław Szkiruć

I. Współpraca z lokalnymi organizacjami samorządowymi

- 1) **Liczba przedstawicieli samorządów w Radzie Parku** – 1 przedstawiciel Stowarzyszenia Gmin „Wigry”, organizacji skupiającej gminy, na terenie których znajduje się WPN.
- 2) **Porozumienia z samorządami lokalnymi:**
  - a) Porozumienie z samorządami Forum Samorządowego Pojezierza Suwalsko–Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej, w sprawie wspólnego przygotowania projektów dotyczących ochrony ichtiofauny i rozwoju turystyki.
  - b) Umowa z Forum Samorządowym Pojezierza Suwalsko–Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej, zgodnie z którą WPN zobowiązał się wykonywać czynności związane z obsługą Sekretariatu Forum w kontaktach z Fundacją Lasów i Jezior „FONDEL”.
  - c) Porozumienie o współpracy z samorządami i innymi organizacjami z Suwałk, w sprawie wspólnego przygotowania i przedłożenia aplikacji „Lokalne Spółdzielnie Pracy”, do programu „Bezrobocie – co robić”, finansowanego przez Polsko – Amerykańską Fundację Wolności i realizowanego przez Fundację Rozwoju Przedsiębiorczości
  - d) Porozumienie z powiatem Suwałki w sprawie stałej współpracy, podpisane również przez 17 innych instytucji.

Tabela 13 Inicjatywy podjęte wspólnie z samorządami lokalnymi w ciągu ostatnich 5 lat

Lp.	Inicjatywa	Z kim	Efekt
1.	Przygotowanie i realizacja projektu „Zrównoważony rozwój polskich i litewskich obszarów chronionych”, finansowanego przez program PHARE – Credo	Stowarzyszenie Gmin „Wigry”	Projekt został zrealizowany w latach 1999-2000
2.	Przygotowanie i realizacja projektu „Ochrona wód w zlewni jeziora Wigry” do funduszu ISPA	Zarząd Miasta Suwałki, Gmina Suwałki	Projekt rozpoczyna realizację w 2003 roku. Dyrektor WPN wchodzi w skład Komisji Wdrażającej

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

3.	Opracowanie projektów dotyczących zagospodarowania międzynarodowego szlaku turystycznego E-11 oraz wspierania hodowli ryb i ochrony zbiorników wodnych. Aktywne uczestnictwo w pracach związanych z członkostwem w Europejskiej Fundacji Lasów i Jezior FONDELFF.	Forum Samorządowe Pojezierza Suwalsko–Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej.	Trwają starania o pozyskanie środków na projekty
1.	Przygotowanie projektu „Rekreacja i turystyka rowerowa biegu Czarnej Hańczy” do funduszu ERDF	Zarząd Miasta Suwałki, Gmina Suwałki	Projekt w fazie sporządzania
2.	Wdrożenie programów rolno-środowiskowych na obszarach rolnych WPN	Forum samorządowe, poseł Ziemi Suwalskiej	W trakcie realizacji
3.	Budowa kolektora sanitarnego do wsi. Krzywe	Gmina Suwałki	Zrealizowano
4.	Rozwój bazy turystycznej na południowym brzegu jeziora Wigry. We wsi Bryzgiel	Gmina Nowinka	Wniosek nie został przyjęty do realizacji przez instytucje finansującą
5.	Wyznaczenie w planie ochrony miejsc do zainwestowania turystycznego w ramach prac nad Planem Ochrony	Gmina Suwałki	Wspólne poszukiwanie inwestorów
6.	Opracowanie koncepcji rozwiązania gospodarki ściekowej w ramach prac nad Planem Ochrony WPN	Gminy Suwałki, Krasnopol, Nowinka	Sukcesywna realizacja przy poparciu WPN w staraniach o środki
7.	Ośrodek Rozwoju Zrównoważonego i Centrum Energii Odnawialnych	Polsko-Litewska Izba Gospodarcza Rynków Wschodnich	Współpraca w oparciu o porozumienie dwustronne
8.	Opracowanie koncepcji rozwoju szlaków turystycznych na obszarze 3 powiatów	Powiaty Suwałki, Sejny, Augustów	Sukcesywna realizacja poprzez aplikowanie do różnych źródeł
9.	Prezentacja i reprezentacja walorów Suwalszczyzny na targach turystycznych	Miasto Suwałki, Powiat Suwałki, Gminy Suwałki, Krasnopol, Nowinka	Praca ciągła, rocznie 4-5 imprez
10.	Organizowanie Dnia Sprzątania Świata	Powiat Suwałki, Augustów	Przekazywanie worków na zbieranie śmieci
11.	Współpraca ze szkołami w Suwałkach Maćkowej Rudzie, Starym Folwarku	Gminy Suwałki, Krasnopol	Porozumienia o współpracy, wspólne imprezy
12.	Budowa pomostu we wsi Wigry w	Miasto Suwałki	Obiekt zrealizowano

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

	związku z wizytą Papieża		
13.	Zamknięcie ruchu samochodowego w okresie od 1.06 do 30.08 na drodze gminnej Krzywe - plaża	Gmina Suwałki	Zadanie realizowane każdego roku.
14.	Możliwość nieodpłatnego wykorzystania materiałów zgromadzonych na potrzeby planu ochrony	Gminy Suwałki, Krasnopol, Nowinka	Zrealizowane
15.	Nieodpłatne przekazanie radzie sołectkiej materiałów rozbiórkowych z byłego ośrodka wypoczynkowego w Starym Folwarku	Rada sołectwa Stary Folwark	Zrealizowano
16.	Pomoc przy budowie przystanków autobusowych	Rady sołectkie wsi Rosochaty Róg i Wysoki Most	Zrealizowano
17.	Pomoc przy budowie mostku	Rada sołectwa Buda Ruska	Zrealizowano
18.	Pomoc przy budowie krzyży	Rady sołectkie wsi Leszczewek, Maćkowa Ruda i Wysoki Most	Zrealizowano
19.	Udostępnianie łąk do pozyskania traw w suchych latach	Gmina Krasnopol Suwałki, Nowinka	Zrealizowano

3) Liczba pracowników WPN we władzach i komisjach gmin: aktualnie 1 pracownik parku wchodzi w skład Rady Gminy Suwałki.

4) Inne rodzaje współpracy.

- a) WPN rozwija współpracę z poszczególnymi mieszkańcami gmin, głównie w zakresie rozwoju turystyki zrównoważonej i edukacji. Stale lub doraźnie park współpracuje z prawie 50 osobami mieszkającymi na jego terenie.
- b) W wydawanym przez Wigierski Park Narodowy kwartalniku „Wigry” znajduje się stały dział „Wiadomości samorządowe”. Na dwóch stronach kwartalnika starostwa i gminy zamieszczają informacje dotyczące ich działalności.
- c) Przedstawiciele samorządów są zapraszani do udziału w programach realizowanych przez WPN. Na przykład w 2001 roku 3 przedstawiciele samorządów brało udział w programie „Kształcenie kadr w instytucjach zarządzających lokalnym środowiskiem, według zasad zrównoważonego rozwoju”.
- d) Pracownicy WPN, głównie dyrektor, angażowani są do różnych zespołów i komisji powoływanych przez Wojewodę i Marszałka Województwa Podlaskiego, na przykład:
  - Zespół ds. opracowania strategii rozwoju województwa podlaskiego.
  - Zespół ds. opracowania programu rozwoju turystyki.
  - Zespół ds. opracowania programu ochrony środowiska.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

- Zespół ds. wdrażania programów rolno-środowiskowych.
- Zespół ds. współpracy polsko-litewskiej.
- Wojewódzka Komisja Ochrony Przyrody.
- Wojewódzka Komisja Egzaminacyjna na przewodników turystycznych.

Tabela 14. Współpraca z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi

Lp.	Nazwa organizacji	Współpraca	Pole współpracy
1	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski	ciągła	Tworzenie wspólnych aplikacji wniosków finansowanych ze środków UE dotyczących podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników parku, ochrona różnorodności biologicznej
2	Stowarzyszenie „Człowiek i Przyroda”	ciągła	Współorganizacja imprez edukacyjnych i podejmowanie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej
3	PTTK Oddział Suwałki	ciągła	Współorganizacja imprez edukacyjno-turystycznych
4	Biuro Zielonych Płuc Polski	ciągła	Edukacja środowiskowa, współredagowanie serwisu przyrodniczego
5	Polski Związek Łowiecki	ciągła	Ochrona zwierząt
6	Polski Związek Wędkarski, Zarząd Okręgu w Suwałkach	ciągła	Ochrona ichtiofauny
7	Bałtyckie Centrum Energii Odnawialnych	doraźna	Upowszechnianie wykorzystania energii odnawialnych
8	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Oś”	doraźna	Turystyka, ochrona roślin i zwierząt
9	Pracownia na Rzecz wszystkich Istot	doraźna	Edukacja środowiskowa – współorganizacja warsztatów artystycznych
10	<i>Fundacja GAP Polska</i>	doraźna	Współorganizacja szkolenia dla nauczycieli szk. podst.
11	Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju „Agro-Group	doraźna	Promocja działań edukacyjnych na terenach chronionych woj. podlaskiego.
12	Fundacja Ośrodka Edukacji Ekologicznej Eko-Oko	doraźna	Szkolenia nad wdrożeniem programu multimedialnego „Zielony Pakiet”
13	<i>Regionalne Centrum Ekologiczne na Europę Środkową i Wschodnią (REC)</i>	doraźna	Szkolenia nad wdrożeniem programu multimedialnego „Zielony Pakiet”

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

14	<i>Stowarzyszenie Przyrodniczo - Kulturalne „Czarna Hańcza”</i>	doraźna	ochrona rzadkich gatunków owadów oraz budownictwa glinianego
----	---	---------	---

9. WNIOSKI DO DZIAŁALNOŚCI NA 2003 ROK

Zdzisław Szkiruć

- (1) Kontynuacja prac zmierzających do pełnego uregulowania stanu prawnego gruntów Skarbu Państwa w zarządzie WPN.
- (2) Przeprowadzenie tzw. montażu finansowego, w celu zdobycia środków na rozpoczęcie w 2004 budowy Stacji Edukacyjnej Wigry
- (3) Budowa zadaszania nad zbiorami etnograficznymi zgromadzonymi przy leśniczówce Krzywe.
- (4) Kontynuowanie prac termo-modernizacyjnych osad służbowych, a w tym instalowanie kolektorów słonecznych i pieców na gazowanie drewna.
- (5) Nawiazanie kontaktów z ośrodkami akademickimi, w celu podjęcia prac nad inwentaryzacją ornitofauny oraz w celu szczegółowego opracowania rekonstrukcji obiektów przewidywanych do realizacji na ścieżce kulturowej w przyszłym Ośrodku Rozwoju Zrównoważonego.
- (6) Opracowanie programu obchodów 15-lecia istnienia WPN (do realizacji w 2004 r).
- (7) Aktywny udział w przygotowaniach do wdrażania programów rolno-środowiskowych, a w tym podjęcie realizacji projektu „Restytucja hodowli prymitywnych ras zwierząt gospodarskich” we współpracy z miejscowymi rolnikami.
- (8) Budowa kolektora sanitarnego i linii energetycznej do plaży nad jeziorem Czarne oraz budowa sanitariatu na tej plaży.
- (9) Kontynuowanie likwidacji nieczynnych domków kempingowych na brzegu Zatoki Słupiańskiej.
- (10) Wykonanie w hangarze rybackim podnośnika umożliwiającego podniesienie kutra ponad wodę na okres zimy.
- (11) Budowa zbiorczej oczyszczalni ścieków w zespole budynków WPN w Czerwonym Folwarku.
- (12) Likwidacja niebezpiecznych maszyn i urządzeń stolarskich, nie spełniających wymogów przepisów bhp, składowanych obecnie w magazynach w m. Czerwony Folwark.
- (13) Reorganizacja stanowisk roboczych rybaków jeziorowych w celu poprawy na nich warunków bezpieczeństwa.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1

Zestawienie powierzchni według kategorii użytkowania (stan na 31 grudnia 2002 roku zgodnie ze sprawozdaniem GUS)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie parku	w innym zarządzie x	prywatna	Pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12 390,7	101,8	2455,0	138,0	15 085,5	100,0
2.	Grunty leśne ogółem	9 016,4		421,2	17,9	9 455,5	62,7
	w tym niezalesione	47,0				47,0	0,3
3.	Grunty rolne ogółem	272,6		1 889,3	66,9	2 228,8	14,8
	w tym do zalesienia	-		49,0	0,1	49,1	0,3
4.	Grunty orne ogółem	174,4		1 470,2	37,3	1 681,9	11,1
	w tym na cele parku	15,7				15,7	0,7
	użytkowane	34,8				34,8	0,2
	nieużytkowane	76,8				76,8	0,2
	wydzierżawione	47,0				47,0	-
5.	Łąki i pastwiska ogółem	98,2		419,1	29,6	546,9	3,6
	w tym na cele parku	6,2				6,2	0,4
	użytkowane	16,1				16,1	0,1
	nieużytkowane	61,4				61,4	0,1
	wydzierżawione	14,5				14,5	0,1
6.	Wody ogółem	2 891,9	8,7	6,6	-	2 907,2	19,3
7.	Grunty zadrzewione i zakrzaczone	0,4		7,9	0,8	9,1	0,1
8.	Użytki ekologiczne	-	-	-	-	-	-
9.	Nieużytki	200,0	-	127,6	5,3	332,0	2,2
10.	Tereny różne	9,4	93,1	2,4	47,1	152,0	1,0

x - w zarządzie:- Dyrekcji Okręgowej Dróg Publicznych w Białymstoku-93,07 ha
Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych-8,76 ha

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 1a

Podział administracyjny Parku i zatrudnienie

Lp.	Obręb Ochronny	Obwód Ochronny	Pow. w ha	Pow. ochrony ścisłej	Liczba zatrudnionych	Stanowisko	wykształcenie	Liczba lat pracy / w tym w Parku
1.	WIGRY	Lipniak	922	70	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	18/13, 7/5
		Krzywe	974	38	3	Leśniczy, podleśniczy, strażnik	średnie leśne	22/13, 29/9, 7/7
		Leszczewek	867	56	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	13/13, 15/13
		Gawarzec	904	48	3	Leśniczy, dwóch podleśniczych	średnie leśne	14/10, 7/7, 4/4
		Słupie	975	56	3	Leśniczy, podleśniczy, st. strażnik	wyższe leśne, średnie leśne, średnie leśne	7/7, 9/9, 40/13
2.	MAĆKOWA RUDA	Powały	597	-	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	28/13, 15/13
		Krusznik	1092	40	3	Leśniczy, st. strażnik, strażnik	średnie leśne	43/13, 31/13, 26/13
		Mikołajewo	1117	37	3	Leśniczy, dwóch podleśniczych	wyższe leśne, wyższe leśne, średnie leśne	4/2, 15/8, 37/13
		Lipowe	1012	25	2	Leśniczy, podleśniczy	średnie leśne	23/13, 34/13
		Wysoki Most	1129	20	3	Leśniczy, dwóch podleśniczych	wyższe leśne, średnie leśne, zawodowe leśne	10/10, 27/13, 36/13
3.	Wydzielony Wodny Obwód Ochronny WIGRY		2802	233	2	Konserwator, st. strażnik	wyższe rybactwo	8/8, 8/7
Ogółem:			12391	623	28			

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Załącznik 2

Zestawienie powierzchni według kategorii ochronności (stan na 31 grudnia 2001 roku)

Lp.	Wyszczególnienie	Własność Skarbu Państwa		Inna własność		Razem	%
		w zarządzie parku	w innym zarządzie	prywatna	pozostała		
1.	Powierzchnia ogółem	12 390,7	101,8	2 455,0	138,0	15 085,5	100,0
2.	Powierzchnia objęta ochroną ścisłą	623,2	-	-	-	623,2	4,1
	w tym leśna	283,0	-	-	-	283,0	1,9
3.	Powierzchnia objęta ochroną częściową	11 538,0	-	-	-	11 538,0	76,5
	w tym leśna	8 705,0	-	-	-	8 705,0	57,7
4.	Powierzchnia objęta ochroną krajobrazową	229,5	101,8	2 455,0	138,0	2 924,3	19,4
	w tym leśna	28,4	-	421,2	17,9	467,5	3,1

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Załącznik 3.

Zestawienie powierzchni wg województw i gmin(stan na 31 grudnia 2002 roku) [ha]

Nazwa wojew. Gmina PODLASKIE	Ogółem	Własność Skarbu Państwa											Inna własność												
		w zarządzie parku						w innym zarządzie					prywatna					pozostałe							
		razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe	razem	leśna	rolna	wody	nieużytki	pozostałe
SUWAŁK	8063,5	6771,6	4115,8	123,5	2400,0	127,0	5,3	55,9	-	-	6,4	-	49,5	1138,6	215,0	879,5	0,7	42,2	1,2	97,4	17,2	58,9	-	5,1	16,2
KRASNOPOL	1414,4	777,6	660,9	65,7	27,7	19,3	4,0	17,6	-	-	1,8	-	5,8	601,5	97,3	447,2	-	57,0	-	17,7	0,1	2,4	-	-	15,2
NOWINKA	1841,0	1166,1	673,8	18,4	449,0	24,9	-	12,0	-	-	0,3	-	11,7	640,0	98,4	510,0	-	24,3	7,3	22,9	0,7	5,6	-	0,2	16,4
GIBY	3766,6	3675,4	3565,9	65,1	15,2	28,7	0,5	16,3	-	-	0,2	-	16,1	74,9	10,5	52,6	5,9	4,1	1,8	-	-	-	-	-	-
Ogółem	15085,5	12390,7	9016,4	272,6	2891,9	200,0	9,80	101,8	-	-	8,7	-	93,1	2455,0	421,2	1889,3	6,6	127,6	10,3	138,0	18,0	66,9	-	5,3	47,8

Sporządziła: Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 4a

Edukacja

Muzeum		Liczba imprez edukacyjnych	Liczba ścieżek edukacyjnych	Biblioteka	Ośrodek Edukacyjny
Liczba osób zwiedzających	Cena biletu wstępu N/U (Normalny/ Ulgowy) [zł]			Liczba pozycji	Rok utworzenia
10000	2/1	108	5	286	1995

Sporządzili: Wiesława Malinowska, Jarosław Borejszo

Tabela 4b

Pracownicy zatrudnieni w edukacji w 2002 r

Lp.	Imię i nazwisko	Kwalifikacje	Zajmowane stanowisko	Data zatrudnienia
1.	Lubosza Wesołowska	dr nauk przyrodniczych	Kierownik sekcji edukacji	01.09.1993r.
2.	Wiesława Malinowska	mgr biologii	specjalista ds. dydaktyki	31.03.1995r.
3.	Joanna Adamczewska	mgr inż. ochrony środowiska (specjalność ochrona wód)	specjalista ds. dydaktyki	03.08.1999 r.

Sporządziła Wiesława Malinowska

Tabela 4c

Tematy imprez edukacyjnych w 2002 r

Lp.	Temat	Liczba imprez	Liczba uczestników
1.	„Drzwi otwarte w WPN”	1	80
2.	Konkurs plastyczny „Logo na torbę ekologiczną”	1	184
3.	Światowy Dzień Ziemi - w WPN, - na Polach Mokotowskich*	2	1000 (60 000)*
4.	VII Międzyszkolny Konkurs Ekologiczny	1	60
5.	Europejski Tydzień Lasów we Francji	1	7 osób – polska delegacja + 63
6.	Impreza edukacyjna dla młodzieży z suwalskich szkół i placówek opiekuńczo – wychowawczych z okazji Dnia Dziecka	1	250

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

7.	Realizacja programu z regionalizmu „Moja Mała Ojczyzna” w Bibliotece Publicznej w Suwałkach.	8	65
8.	Konkurs literacki „Sztuka ludowa naszego regionu”	1	34+100
9.	Cykl warsztatów „Ginące zawody” - rzeźbiarskie - tkackie - wyroby z gliny	2 10 2	200
10.	XII Rajd po Wigierskim Parku Narodowym	1	150
11.	II Międzyszkolny Konkurs Ekologicznego dla szkół gimnazjalnych „Stan czystości wód w naszym regionie”	2	150
12.	Sesja popularno-naukowa „Od gwiazd do kropelki wody” – seminarium dla szkół gimnazjalnych i średnich	1	700
13.	Seminarium dla szkół średnich „Alternatywne Źródła Energii”	1	180
14.	Otwarcie ścieżki edukacyjnej - „Puszcza” - „Eksploracja dóbr puszczańskich”	2	200
15.	Warsztaty dla nauczycieli szkół podstawowych „Program działań ekologicznych na rzecz środowiska - Ekozespoły”	1	17
16.	Konkurs przyrodniczy pn. „Turniej wiedzy o przyrodzie”	2	
17.	Warsztaty dla nauczycieli gimnazjum „Zielony Pakiet”	2	32
18.	IV Ogólnopolskie Forum Edukacji Ekologicznej EKO MEDIA FORUM w Poznaniu*	1	8000
19.	Realizacja programu edukacyjnego w OeŚ pn. „Mikro- i makrofauna j. Wigry”	32	640
20.	Zajęcia na ścieżkach edukacyjnych z ekologii wód, lasu, fauny, flory Parku, krajobrazu.	25	2200
21.	Stałe zajęcia terenowe – „sobotnie spotkania”	24	360
	RAZEM	108	

* Imprezy zewnętrzne

Sporządziła Wiesława Malinowska

Tabela 4d

Wydawnictwa edukacyjne w 2002 r.

Lp.	Tytuł	Autor	Nakład
1.	„Wody stojące” (pakiet złożony z 4 egz.),	Michał Osewski	1000 (pakietów)
2.	„Wody płynące” (pakiet złożony z 5 egz.),	Michał Osewski	1000 (pakietów)
3.	„Ścieżki edukacyjne WPN” (pakiet złożony z 5 egz.).	Zdzisław Zaborowski, Anna i Lech Krzysztofiak, Lubosza Wesołowska	1000 (pakietów)
4.	Broszura „Kolejka leśna” (dwujęzyczna, polsko-angielska)	Maciej Ambrosiewicz	2000 egz.

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

5.	Przewodnik po ścieżce „Puszcza” (dwujęzyczny, polsko-angielski)	Zdzisław Zaborowski	4000 egz.
6.	Mapa przyrodniczo-turystyczna (wersja trójjęzyczna – pol., ang., niem.)	Tekst: J. Borejszo, M. Maliszewska, Mapy: A. Szymański Zdjęcia: J. Borejszo, M. Kamiński, L. Krzysztofiak, W. Misiukiewicz	5000 egz. (3000 egz. w j.pol.)
7.	Kwartalnik <i>Wigry</i>	Zespół Redakcyjny: M. Kamiński, J. Adamczewska, Z. Bogusławski, Z. Bielawski, J. Borejszo, L. Krzysztofiak, J. Łoziński, Z. Szkiruć	Roczny 8000 egz.
8.	„Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego” – płyta CD (dwujęzyczna, polsko-angielska)	Tekst: J. Borejszo, A. Krzysztofiak, L. Krzysztofiak, E. Marson, W. Misiukiewicz, M. Osewski, M. Romański, L. Wesołowska, Z. Zaborowski Zdjęcia: J. Borejszo, E. Daniłowicz, M. Kamiński, L. Krzysztofiak, J. Krasnodębski, W. Misiukiewicz, G. Okołów, M. Romański, Z. Zaborowski Rysunki: A. Krzysztofiak, M. Kamiński, A. Szkiruć	3100 egz.

Sporządziła Wiesława Malinowska

Tabela 4e

Muzeum (wystawy i ekspozycje stałe i czasowe)

Lp.	Tytuł wystawy	Ilość miejsc ekspozycji	Liczba zwiedzających
1.	Ekspozycja przyrodnicza	1 – ekspozycja stała	10742
2.	Ocalić od zapomnienia – ekspozycja etnograficzna	1 – ekspozycja stała	

Sporządził Jarosław Borejszo

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 5a

Pracownicy naukowi zatrudnieni w parku w 2002 r

Lp	Imię i nazwisko	Stopień i tytuł naukowy	Stanowisko	Data zatrudnienia w parku
1	Lech Krzysztofiak	Dr	adiunkt	Marzec 1989
2	Anna Krzysztofiak	Dr	adiunkt	Grudzień 1992
3	Maciej Romański	Mgr	asystent	Lipiec 1994

Sporządził Lech Krzysztofiak

Tabela 5b

Wykaz projektów naukowo-badawczych realizowanych siłami parku w 2002 r

Lp	Tytuł projektu	Kierownik i wykonawcy	Instytucje spoza parku biorące udział w realizacji projektu (o ile są)	Czas trwania (rozp. i zakończ.) projektu	Źródła finan.*
1	Rozmieszczenie chronionych, ginących i zagrożonych gatunków roślin na terenie WPN	Maciej Romański		1996 - 2003	
2	Zmiany środowiska leśnego i wodnego wywołane długotrwałą obecnością kormoranów	Lech Krzysztofiak Anna Krzysztofiak Maciej Romański		1999 - 2003	
3	Zbiorowiska roślinne i zespoły zwierząt bezkręgowych na torfowisku w dolinie Czarnej Hańczy	Lech Krzysztofiak Anna Krzysztofiak Maciej Romański		1999 - 2003	

Sporządził Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 5c

Wykaz projektów naukowo-badawczych realizowanych przez instytucje zewnętrzne w 2002 r

Lp.	Tytuł projektu	Instytucja(e) realizująca(e) projekt	Kierownik projektu	Współwykonawcy z parku (o ile są)	Czas trwania (rozp. i zakończ.) projektu
1	Monitoring jeziora Długie (WPN)	WIOŚ Białystok			1999 - 2002
2	Gospodarowanie populacją bobrów na terenie województwa suwalskiego	PZŁ, PAN Popielno, SGGW	Prof. dr hab. R. Dzieciotowski	Wojciech Misiukiewicz	1998 - 2002
3	Badania osadów dennych jeziora Wigry	AGH Kraków	Prof. Dr hab. J. Rutkowski	Lech Krzysztofiak	1998 - 2003
4	Wpływ warunków siedliskowych na rozwój i rozmnażanie Oedogoniales (Chlorophyta) w jez. Białe Wigierskie	UW Warszawa	Dr H. Szymańska		1998 - 2002
5	Nieznane wodne stadia rozwojowe (larwy) chrząszczyków Trichoptera w północno-wschodniej części Polski: rzeka Czarna Hańcza, WPN	IOP PAN Kraków			1998 - 2002
6	Badania składu izotopowego siarki organicznej i nieorganicznej w igłach świerka	Uniwersytet Wrocławski	Prof. Dr hab. Jędrysek		1999 - 2002
7	Stan sanitarno-bakteriologiczny wód jeziora Długie (WPN)	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	Prof. Dr hab. S. Niewolak		1999 - 2002
8	Badania nad biologią i ekologią ramienic (<i>Characeae</i>) na terenie Pojezierza Suwalsko - Mazurskiego	IB Uniwersytet Wrocławski	Prof. Dr hab. A. Samecka-Cymerman		1998 - 2002
9	Ocena elementów typologicznych siedlisk zniekształconych i zdegradowanych w aspekcie przywrócenia zgodności biocenozy z biotopem	IBL Warszawa	Dr inż. A. Kliczkowska		2000 - stałe powierzchniowe badawcze
10	Flora Oedogoniales	UW Warszawa	Dr H. Szymańska		2002 - 2002

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

	wybranych jezior WPN				
11	Filogeneza Coleochchaetales a pochodzenie roślin lądowych	Instytut Botaniki UW	Dr H. Werblan-Jakubiec		2000 - 2002
12	Fauna ważek Jeziora Wigry i okolic	Akademia Rolnicza w Poznaniu	Dr A. Łabędzki		2002 - 2004
13	Badanie czynników hydrobiologicznych wpływających na depozycję Cs - 137 w osadach dennych	Zakład Biofizyki AMB	Dr M. Zalewski		2000 -
14	Charakterystyka torfowiska przyściowego w Rosochatym Rogu	Uniwersytet Łódzki	Joanna Trzeciak	Maciej Romański	2000-2002
15	Ocena stanu zanieczyszczenia małych cieków wodnych w Powiecie Suwalskim	Politechnika Białostocka	Joanna Gabrycha		2000 -
16	Charakterystyka warunków siedliskowo-glebowych doliny rzecznej Czarnej Hańczy w aspekcie ochrony środowiska	Wsztechnica Mazurska w Olecku			2000 - 2002
17	Zanieczyszczenie osadów dennych jeziora Wigry rtęcią	Uniwersytet Gdański	Hanna Okrągła		2000 - 2002
18	Badania metali ciężkich w osadach dennych jeziora Wigry	AGH Kraków	Prof. Dr hab. J. Rutkowski		2001 - 2003
19	Badania nad biologią i ekologią ramienic (Characeae) na terenie Pojezierza Suwalsko-Mazurskiego	IB Uniwersytet Wrocławski			1998 - 2002
20	Stan zachowania i ochrona budownictwa drewnianego w Wigierskim Parku Narodowym	SGGW Warszawa			2001 - 2002
21	Ocena elementów typologicznych siedlisk zniekształconych i zdegradowanych w aspekcie przywrócenia zgodności biocenozy z biotopem	IBL Warszawa			2000 - stałe powierzchniowe badawcze
22	Zbiorowiska glonów w wybranych ekosystemach	Uniwersytet Łódzki			2002 -
23	Wybrane rodziny Aculeata WPN. Określenie stanu....	Muzeum Górnośląskie	Waldemar Żyła		2001 - 2002
24	Inwentaryzacja ważek na	Akademia			2002 - 2002

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

	Jeziorze Wigierskim	Rolnicza w Poznaniu			
25	Wpływ zwiększającej się populacji kormorana <i>Phalacrocorax carbo</i> na ekosystemy wodne i leśne Wigierskiego Parku Narodowego	SGGW Warszawa			2002 - 2003
26	Wykonanie mapy rozmieszczenia gatunków chronionych i zagrożonych dla terenu "Dolina Czarnej Hańczy"	Uniwersytet Wrocławski	Wiesław Fałtynowicz		2002 - 2002
27	Ważki na torfowiskach, bagnach i sucharach w Wigierskim Parku Narodowym	Akademia Rolnicza w Poznaniu			2001 - 2002/2003
28	Ocena stanu i przekształceń środowiska przyrodniczego na podstawie wskaźników geobotanicznych, glebowych i krajobrazowych	Instytut Geografii i PZ PAN			2002 - 2002
29	Biologia zapylania <i>Heracleum sphondylium</i> (Apiaceae)	Uniwersytet Warszawski	Mariusz Zych		2002 - 2002
30	Klasyfikacja drzewostanów świerkowych pod względem ryzyka wystąpienia szkód od kornika drukarza	IBL Warszawa			2002 - 2002
31	Weryfikacja systematyki widłonogów z rodzaju <i>Cyclops</i>	UG Gdańsk			2001 - 2003
32	Pasożyty zewnętrzne i wewnętrzne kielży	UG Gdańsk			2001 - 2003
33	Elementy turystycznego zagospodarowania Wigierskiego Parku Narodowego (wykonanie mapy zawierającej warstwy turystyczne)	SGGW Warszawa			2002 -

Sporządził Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 5d

Spis publikacji naukowych oraz popularno-naukowych opublikowanych i złożonych do druku przez pracowników parku (samodzielnie bądź w charakterze współautorów) w 2002 r

Lp.	Autor (autorzy)	Rok	Tytuł publikacji	Czasopismo	Rocznik i strony
1.	Ambrosiewicz M.	2001	Ochrona wartości kulturowych WPN	W: A. Richling, J. Solon (red.) „Z badań nad strukturą i funkcjonowaniem WPN”. Warszawa	275-290
2.	Ambrosiewicz M.	2002	Wigierskie serwituty	Kwartalnik „Wigry”	1/2002: 10-11
3.	Ambrosiewicz M.	2002	Dawne rzemiosła	Kwartalnik „Wigry”	2/2002: 16-18
4.	Ambrosiewicz M.	2002	Jak to z dziegziem było	Kwartalnik „Wigry”	3/2002: 11-14
5.	Ambrosiewicz M.	2002	Powstanie styczniowe	Kwartalnik „Wigry”	4/2002: 10-11, 14
6.	Ambrosiewicz M.		Konserwacja wapienników w Leszczewie	Biuletyn Konserwatorski województwa podlaskiego	
7.	Ambrosiewicz M.		Dziedzictwo kulturowe w WPN	materiały konferencyjne „Ochrona dóbr kultury w parkach narodowych”, Ojców 2003.	
8.	Ambrosiewicz M.		Zespół pokamedulski w Wigrach	materiał konferencyjne Ochrona dóbr kultury w parkach narodowych, Ojców 2003.	
9.	Dzięciołowski R., Misiukiewicz W.	2002	Winter food caches of beavers <i>Castor fiber</i> in EN Poland	Acta Theriologica	47: 471-478
10.	Gutowski J. M., Buchholz L., Szałko P., Rossa R., Szafraniec S., Krzysztofiak L.	2003	Wpływ chrząszczy kambio- i ksylofagicznych rozwijających się w rezerwatach na sąsiednie drzewostany gospodarcze.	Prace Inst. Bad. Leś., A	
11.	Kamińska J.	2001	Struktura zagospodarowania terenu i zasady gospodarowania przestrzenią Wigierskiego Parku Narodowego	W: A. Richling, J. Solon (red.) „Z badań nad strukturą i funkcjonowaniem WPN”. Warszawa	235-248
12.	Kamiński M.	2001	Ekosystemy wodne Wigierskiego Parku Narodowego	W: A. Richling, J. Solon (red.) „Z badań nad strukturą i funkcjonowaniem WPN”. Warszawa	189-208

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

13.	Krzysztofiak L.	2002	Monitoring przyrody	Kwartalnik „Wigry”	2/2002: 5-7
14.	Krzysztofiak A.	2002	Ochrona owadów błonkoskrzydłych w Wigierskim Parku Narodowym	PKE Wieś Polska – współczesne przemiany i rozwój. Kraków, 8 listopada	46-55
15.	Krzysztofiak A.	2002	Jenot, piżmak i inni „obcy”	„Jaćwież”	17: 39-40
16.	Krzysztofiak A.	2002	Rozmaitości przyrodnicze	Kwartalnik „Wigry”	1/2002: 25
17.	Krzysztofiak A.	2002	Rozmaitości przyrodnicze	Kwartalnik „Wigry”	2/2002: 25
18.	Krzysztofiak A.	2002	Rozmaitości przyrodnicze	Kwartalnik „Wigry”	3/2002: 25
19.	Krzysztofiak A.	2002	Rozmaitości przyrodnicze	Kwartalnik „Wigry”	4/2002: 25
20.	Krzysztofiak A., Krzysztofiak L.	2001	Świat owadów w turystyce specjalistycznej na terenach chronionych w Polsce.		
21.	Krzysztofiak A., Krzysztofiak L.	2002	Ścieżki edukacyjne – „Płazy”, „Suchary”.	Poznaj przyrodę WPN	
22.	Krzysztofiak A., Krzysztofiak L.,	2003	Pszczoły dziko żyjące (<i>Apoidea</i>) i biegaczowate (<i>Carabidae</i>) występujące wzdłuż drogi Suwałki-Budzisko.	Rocznik Augustowsko-Suwalski,	t. II
23.	Krzysztofiak L	2002	Wpływ mrówek na stan fizjologiczny drzew (<i>Vliv mravenců na fyziologický stav stromů</i>).	Formica (Liberec),	5, 39-44.
24.	Krzysztofiak L.	2002	Wybrane aspekty gradacji kornika drukarza <i>Ips typographus</i> (L.) w Wigierskim Parku Narodowym	Prace Inst. Bad. Leś., A.	1(930): 75-86.
25.	Krzysztofiak L.	2001	Fauna Wigierskiego Parku Narodowego	W: A. Richling, J. Solon (red.) „Z badań nad strukturą i funkcjonowaniem WPN”. Warszawa	155-188
26.	Krzysztofiak L.	2002	Monitoring porostów w Wigierskim Parku Narodowym..	Biblioteka Monitoringu Środowiska	
27.	Łoziński J.	2002	Zmiany drzewostanów świerkowych objętych ochroną ścisłą	Prace Inst. Bad. Leś., A	1(929): 53-74
28.	Misiukiewicz W.	2002	Bóbr – zwierzę łowne?	Brać Łowiecka	4: 20-21
29.	Misiukiewicz W.	2002	Szkodnik bóbr	Brać Łowiecka	5: 16-17

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

30.	Misiukiewicz W.	2002	Odłowy bobrów	Brać Łowiecka	5: 18
31.	Misiukiewicz W.	2002	Z wizytą w Kirowie	Brać Łowiecka	10: 24-25
32.	Misiukiewicz W.	2002	Duże ssaki	Kwartalnik „Wigry”	3/2002: 3-4
33.	Pietrzak M., Borejszo J.	2001	Ruch turystyczny w Wigierskim Parku Narodowym	W: A. Richling, J. Solon (red.) „Z badań nad strukturą i funkcjonowaniem WPN”. Warszawa	267-274
34.	Romański M.	2002	Torfowiska	Kwartalnik „Wigry”	4/2002: 3-6
35.	Rutkowski J., Król K., Krzysztofiak L., Prosovicz D.	2002	Recent sediments of the Lake Wigry (Bryzgiel Basin)	Limnological Review	2:353-362
36.	Rutkowski J., Rudowski S., Pietsch K., Król K., Krzysztofiak L.	2002	Sediments of Lake Wigry (NE Poland) in the light of high-resolution seismics (seismoacoustic) survey	Limnological Review	2: 363-371
37.	Szkiroń Z.	2001	Społeczne aspekty funkcjonowania Wigierskiego Parku Narodowego	W: A. Richling, J. Solon (red.) „Z badań nad strukturą i funkcjonowaniem WPN”. Warszawa	223-234
38.	Szkiroń Z., Ambrosiewicz M., Bogusławski Z., Kamiński M.	2001	Zagrożenia zasobów WPN oraz ich ochrona	W: A. Richling, J. Solon (red.) „Z badań nad strukturą i funkcjonowaniem WPN”. Warszawa	291-301
39.	Wesołowska L.	2002	Jeziora humotroficzne i torfowiska wysokie – ciekawy obiekt badań algologicznych	Parki Narodowe	4/2002: 18-19

Sporządzili Lech Krzysztofiak i Jarosław Borejszo

Tabela 5e

Naukowa i popularno-naukowa działalność wydawnicza parku w 2002 r *

Lp	Nazwa (tytuł)	Charakter (cykliczny lub akcydensowy)	Liczba wydanych zeszytów (jeśli cykliczny)	Autor (redaktor) – jeśli akcydensowy)	Źródła finansowania
1	Wigry	kwartalnik	4	Redaktor Naczelny: Maciej Kamiński	NFOŚiGW

* Wszystkie wydawnictwa edukacyjne wyszczególnione w tabeli 4d mają również charakter popularno-naukowy

Sporządził Jarosław Borejszo

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 5f

Wykaz konferencji naukowych (o zasięgu krajowym i międzynarodowym) zorganizowanych przez park (lub na terenie parku przez instytucje zewnętrzne) w 2002 r. – **nie organizowano**

Tabela 5g

Wykaz konferencji naukowych, krajowych i zagranicznych, w których wzięli udział pracownicy parku w 2002 r.

Lp.	Tytuł konferencji	Organizator	Kraj i miejsce	Czas trwania	Licz. uczest.	Kto był?	Źródła finan. udziału
1.	Polskie parki narodowe – ich rola w rozwoju nauk przyrodniczych	Białowiecki Park Narodowy, KZPN	Białowieża	11-14.03.02	4	A. Krzysztofiak, M. Romański, J. Danilewicz, L. Krzysztofiak	WPN
2.	Funkcjonowanie i monitoring geosystemów Polski ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk ekstremalnych	GIOŚ, IGiPZ PAN	Szymbark	12-14.06.02	2	M. Romański, L. Krzysztofiak	ZMŚP
3.	IX Sympozjum Sekcji Hymenopterologicznej PTEnt.	PTEnt.	Ojców	5-7.05.02	1	A. Krzysztofiak	WPN
4.	Jeziro Wigry	PAU Kraków	Kraków	22.03.02	2	M. Kamiński L. Krzysztofiak	WPN
5.	Wieś polska. Współczesne przemiany i rozwój.	Polski Klub Ekologiczny	Kraków	8.11.02	1	A. Krzysztofiak	PKE
6.	Użytkowanie turystyczne parków narodowych	Ojcowski Park Narodowy	Ojców			Z. Szkiruc E. Szkiruc	WPN
7.	Present-day Problems of Nature Use, Game Biology and Fur Farming	Instytut Badawczy Łowiectwa i Hodowli Zwierzyny	Rosja, Kirow	28-30.05.02	1	W. Misiukiewicz	WPN, sponsorzy

Sporządził Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 5h

Zakres monitoringu środowiska

Monitorowane parametry	Od kiedy	Z jaką częstotliwością	Na ilu stanowisk.	Osoba (instytucja) odpowiedzialna	Źródła finan.
Meteorologia					
- kierunek wiatru	2002	Pomiar ciągły	1	WPN	ZMŚP
- prędkość wiatru	2002	Pomiar ciągły	1	WPN	ZMŚP
- temp. powietrza (2 m)	2002	Pomiar ciągły	1	WPN	ZMŚP
- temp. powietrza (5 cm)	2002	Pomiar ciągły	1	WPN	ZMŚP
- temp. gruntu (5, 20, 50, 100 cm)	2002	Pomiar ciągły	1	WPN	ZMŚP
- wysokość opadu	2002	Pomiar ciągły	1	WPN	ZMŚP
- wilgotność powietrza	2002	Pomiar ciągły	1	WPN	ZMŚP
- usłonecznienie	2002	Pomiar ciągły	1	WPN	ZMŚP
- promieniowanie	2002	Pomiar ciągły	1	WPN	ZMŚP
- miąższość pokrywy śnieżnej	1994	1/tydzień	19	WPN	ZMŚP
Chemizm opadu atmosferycznego					
- objętość opadu	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- SEC	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- pH	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- zasadowość	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- Cl	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- S-SO ₄	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- N-NH ₄	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- N-NO ₃	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- Na	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- K	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- Ca	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- Mg	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
Chemizm opadu podokapowego					
- objętość opadu	1994	1/tydzień	1	WPN	ZMŚP
- SEC	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- pH	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

- zasadowość	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- Cl	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- S-SO ₄	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- N-NH ₄	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- N-NO ₃	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- Na	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- K	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- Ca	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- Mg	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
Chemizm spływu po pniach					
- objętość wody	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- SEC	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- pH	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- zasadowość	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- Cl	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- S-SO ₄	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- N-NH ₄	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- N-NO ₃	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- Na	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- K	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- Ca	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- Mg	1994	12/rok	1	WPN	ZMŚP
Chemizm wód gruntowych					
- poziom wody	1994	52/rok	2	WPN	ZMŚP
- temperatura	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- SEC	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- pH	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- zasadowość	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- Cl	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- S-SO ₄	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- N-NH ₄	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- N-NO ₃	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- Na	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- K	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- Ca	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- Mg	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- Al. og.	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
- Fe	1994	4/rok	2	WPN	ZMŚP
Chemizm wód powierzchniowych - rzeki					
- stan wody	1994	12/rok	5	WPN	ZMŚP
- przepływ	2001	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- temperatura	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

- SEC	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- pH	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- zawiesina og.	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- zasadowość	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- Cl	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- S-SO ₄	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- N-NH ₄	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- N-NO ₃	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- P-PO ₄	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- Na	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- K	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- Ca	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- Mg	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- Al. og.	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
- Fe	1994	12/rok	2	WPN	ZMŚP
Chemizm powietrza					
- NO ₂	2002	12/rok	1	WPN	ZMŚP
- SO ₂	2002	12/rok	1	WPN	ZMŚP
Metale ciężkie w porostach					
- Cd	1999	Co 2 lata	20	UJ Kraków	ZMŚP
- Pb	1999	Co 2 lata	20	UJ Kraków	ZMŚP
- Cu	1999	Co 2 lata	20	UJ Kraków	ZMŚP
- Zn	1999	Co 2 lata	20	UJ Kraków	ZMŚP
- Fe	1999	Co 2 lata	20	UJ Kraków	ZMŚP

Sporządził Lech Krzysztofiak

Tabela 5i

Zakres monitoringu przyrodniczego

Monitorowane obiekty	Od kiedy	Z jaką częstotliwością	Na ilu stanowisk.	Osoba (instytucja) odpowiedzialna	Źródła finan.
Porosty					
-skład gatunkowy	1998	Co 3 lata	15	WPN	ZMŚP
-wielkość plechy	1998	Co 3 lata	15	WPN	ZMŚP
- zdrowotność	1998	Co 3 lata	15	WPN	ZMŚP
Fauna bezkręgowców (Carabidae, Formicidae, Apoidae)					
- łowność	1998	1/rok	3	WPN	ZMŚP
- skład gatunkowy	1998	1/rok	3	WPN	ZMŚP
Struktura i dynamika szaty roślinnej					
- skład gatunkowy	1998	1/5 lat	9	WPN	ZMŚP
- pierśnica drzew	1998	1/5 lat	9	WPN	ZMŚP

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

- wysokość drzew	1998	1/5 lat	9	WPN	ZMŚP
- zdrowotność drzew	1998	1/5 lat	9	WPN	ZMŚP
- pokrycie	1998	1/5 lat	9	WPN	ZMŚP
Flora i roślinność					
- skład gatunkowy	1995	1/rok	Cały obszar	WPN	ZMŚP
- rozmieszczenie	1995	1/rok	Cały obszar	WPN	ZMŚP
- zespoły roślinne	1995	1/rok	Cały obszar	WPN	ZMŚP
Wybrane gatunki kręgowców					
- rozmieszczenie	1998	Obserwacje ciągłe	Cały obszar	WPN	WPN

Sporządził Lech Krzysztofiak

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Załącznik 4.

Zestawienie zadań finansowanych z NFOŚiGW i innych źródeł (kwoty w tys. zł)

Lp.	Instytucja dofinansowująca lub finansująca zadanie	Umowa nr, z dnia	Termin realizacji (rozp. zakończ.)	Koszt całego zadania	Kwota dotacji na całe zadanie (wg. umowy)	Kwota dotacji przyznana na 2002 r.
1.	<u>NFOŚiGW</u> - "Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii do modernizacji i zmiany technologii ogrzewania oraz działanie zmierzające do oszczędzania energii na terenie WPN"	409/2000/Wn10/oA-MO/D 27.10.2000	06.2000/07.2002	1.532,2	360,0	151,5
2.	<u>NFOŚiGW</u> "Ochrona ekosystemów lądowych Wigierskiego Parku Narodowego"	348/2002/Wn50/OP-WK--/D29.05.2002	04.2002/01.2003	734,7	130,0	100,6
3.	<u>NFOŚiGW</u> - "Czynna ochrona ichtiofauny w wybranych ekosystemach wodnych WPN"	376/2002/Wn50/OP-RE--/D07.06.2002	01.2002/12.2002	424,4	16,5	13,5
4.	<u>NFOŚiGW</u> - "Przedsięwzięcia edukacyjne WPN w 2002 roku"	320/2002/Wn-50/EE-BS/D 20.05.2002	04.2002/12.2002	358,1	331,2	317,8
5.	<u>NFOŚiGW</u> - "Ochrona wód zlewni jeziora Wigry"	433/2001/Wn-50/OP-WK--/D07.09.2001	07.2001/01.2002	645,4	356,5	208,4
	Razem NFOŚiGW			3.694,8	1.194,2	791,8
1.	<u>EkoFundusz</u> - "Czynna ochrona wybranych ekosystemów wodnych Wigierskiego Parku Narodowego"	769/265/IV/02 04.09.2002	01.2002/12.2002	424,4	200,5	199,3
2.	<u>EkoFundusz</u> - "Przebudowa drzewostanów WPN"	801/2861/IV/02 12.12.2002	12.2002/11.2004	1.164,0	544,1	90,8
3.	<u>WFOŚiGW</u> Białystok - "III Sztafeta Rowerowa Obszarów Chronionych Województwa Podlaskiego"	045/02/B-EE/po-319/D 08.05.2002	06.2002/06.2002	3,0	3,0	3,0
4.	Krajowa Agencja Programu Leonardo da Vinci - "Kształcenie kadr w instytucjach zarządzających lokalnym środowiskiem wg. zasad rozwoju zrównoważonego"	PL./00/A/F/Ex/1400031 02.03.2001	15.03./30.6.2002	132,7	108,5	42,4
	Razem inni			1.724,1	856,1	335,5
	OGÓLEM			5.418,9	2.050,3	1.127,3

Sporządziła Marta Kopiczko

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Załącznik 5.

Szkółki

Brak szkółek w Wigierskim Parku Narodowym

Załącznik 6.

Zalesienia i zabiegi hodowlane w ekosystemach leśnych (w ha)

Lp	Wyszczególnienie	Wg proj. planu och. (na 20 lat)	2002 r.		Plan na 2003r.	Uwagi
			plan	wykonanie		
1.	Odnowienia		6,68	6,83	7,88	
2.	Zalesienia					
3.	Poprawki i uzup./dolesienia luk		3,33	3,33	1,50	
4.	Pielęgnowanie gleby		54,01	53,86	65,29	
5.	Czyszczenia wczesne		12,70	12,70	25,29	
6.	Czyszczenia późne		113,85	113,85	65,57	
7.	Wprowadzanie podszytów		0,23	0,23	0,30	
8.	Trzebieże wczesne		198,7	198,7	169,56	
9.	Trzebieże późne		91,3	91,3	59,62	

Sporządził Piotr Pieczyński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Załącznik 7

Ochrona lasu

Lp.	Wyszczególnienie		j.m.	2002 r.		Plan na 2003 r.	Uwagi	
				plan	wykonanie			
1.	Próbne poszukiwanie owadów w ściółce		Ilość prób	163	163	150		
2.	Wykładanie pułapek	tradycyjne	szt.	16	16	19		
		feromonowe	szt.	270	282	321		
3	Skrzynki	nowe	szt.	110	110	35		
		lęgowe	stare	szt.	900	900	1020	
4.	Zabezpieczanie upraw przed	chemiczne	ha	89,9	89,9	91,5		
		zwierzyną	mechaniczne	ha	33,0	32,7	27,0	
			grodzienie	ha	8,30	8,30	2,25	
5.	Pasy ppoż.	nowe	km					
		istniejące	km	25	25	21		
6.	Ilość pożarów lasu		szt/ha		3 / 0,37			
	szacunek strat		tys. zł.		1,1			

Sporządzili Dorota Zaborowska, Piotr Pieczyński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Załącznik 8

Pozyskanie drewna (w tys. m3)

Lp.	Wyszczególnienie		2002 r.			Plan na 2003 r.	Uwagi
			wg operat. urządz.	plan	Wyk.		
1.	Pozyskanie	ogółem		21,12	21,94	11,62	Sw-11,04
	w tym	grubizna		20,61	21,46	11,30	Sw-10,86
2.	Grubizna igł.	ogółem		18,86	19,63	9,74	Sw-10,86
	w tym z cięć	przebudowy		0	0	0	-
		przygodne i sanit.		15,55	16,13	6,42	Sw-10,53 posusz-2,22 wiatr.- 13,91
		trzebieży/czyszcz.		3,31	3,50	3,32	So-3,17
3.	Grubizna liściasta	ogółem		1,75	1,83	1,56	Brz-1,25
	w tym z cięć	przebudowy		0	0	0	-
		Przygodne i sanit.		0,33	0,42	0,29	Brz-0,26 posusz-0,05 wiatr.-0,37
		Trzebieży/czyszcz		1,42	1,41	1,27	Brz-0,99

Sporządził Wojciech Kamiński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 10a

Sprzedaż drewna (w m³)

Lp.	Wyszczególnienie	drewno iglaste						drewno liściaste					Ogółem
		tartacz.	papierówka i użytkowe	kopalniaki i stemple budowl.	opał	pozost.	razem	tartacz.	papierówka i użytkowe	opał	pozost.	razem	
1.	stan na 1.01.2001r. remanent w lesie	76	2	1	0	0	79	0	0	5	0	5	84
2.	pozyskanie	10628	6406	57	2541	394	20026	215	964	650	88	1917	21943
3.	Sprzedaż*	10704	6388	58	2541	394	20085	215	961	650	88	1914	21999 2.330.450 zł
4.	stan na 31.12.2001 r. remanent w lesie	0	20	0	0	0	20	0	3	5	0	8	28

Sporządził Wojciech Kamiński

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 11a

Ośrodki Zachowawczej Hodowli Zwierząt –
brak w Wigierskim Parku Narodowym

Tabela 11b

Liczebność wybranych gatunków zwierząt w Wigierskim Parku Narodowym

Lp.	Gatunek	Ilość ^{x/}	Uwagi
1.	Niedźwiedź	-	
2.	Bóbr	250	2001 r.
3.	Kozica	-	
4.	Świstak	-	
5.	Wilk	4	obserwacje
6.	Ryś	-	
7.	Wydra	ok. 25	dane szacunkowe
8.	Borsuk	ok. 20	dane szacunkowe
9.	Lis	ok. 120	dane szacunkowe
10.	Orlik krzkl./grubodz.	-	
11.	Bielik	2	obserwacje
12.	Orzeł przedni	-	
13.	Głuszec	-	
14.	Cietrzew	-	
15.	Bocian czarny	2	obserwacje
16.	Rak szlachetny		restytucja
17.	Troć jeziorowa		restytucja
18.	Sum		restytucja

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Tabela 11c

Ochrona zwierząt łownych

Lp	Wyszczególnienie	j.m.	Teoretyczna pojemność parku	2002				2003	
				stan na pocz. roku	przewid. przyrost	redukcja x/		stan na pocz. roku	plan x/ redukcji
						plan	wykon.		
1.	Łosie ogółem	szt.	22	14	3	-	1 *	14	-
	w tym: byki	szt.		5		-	-	5	-
	klępy	szt.		9		-	-	9	-
	łośzaki	szt.		x	3	-	-	3	-
2.	Jelenie ogółem	szt.	126	128	38	29	15	151	26
	w tym: byki	szt.		51		8	6	45	8
	łanie	szt.		77		18	9	68	15
	cielęta	szt.		x	38	3	-	38	3
3.	Sarny ogółem	szt.	270	149	30	32	13	166	20
	w tym: rogacze	szt.		60		10	9	51	6
	kozy	szt.		89		16	4	85	10
	koźłeta	szt.		x	30	6	-	24	4
4.	Daniele ogółem	szt.		-	-	-	-	-	-
5.	Dziki ogółem	szt.	140	102	102	50	31	173	50
6.	Wydatki na ochronę zwierząt łownych ogółem	zł				40.300	25.101		44.700
	w tym: zagospodarowanie	zł				2500	2.537		2.500
	grodzienie pól	zł				-	-		-
	odszkodowania	zł				35.000	21.864		40.000
	koszty redukcji	zł				2.800	700		2.200
7.	Wpływy z ochrony zwierząt	zł				3.000	11.284		20.000

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

	w tym: z redukcji	zł				3.000	11.284		20.000
8.	Pow. zreduk. szkód	ha				30	20,10		30
9.	Pow. istotnych uszkodzeń drzewostanów	ha				120	97,37		120

Sporządziła Dorota Zaborowska

Tabela 11d

Analiza odstrzałów redukcyjnych zwierzyny w 2002 r

Lp.	Wskaźniki	łośie	jelenie	sarny	dziki	wsk.og.	uwagi
1.	Zagęszczenie liczebności stada podstawowego (dn. 31 marca) szt./ 1000 ha pow. leśnej PN	1,6	14,2	16,5	11,3	x	
2.	Wskaźnik proporcji płci ♂♂:♀♀ w %	56	66	67	80	x	
3.	Wskaźnik wykorzystania <u>liczebność gatunku</u> w % (przekroczenia) pojemności ustalona pojemność	63	83	57	73	x	
4.	Wskaźnik szkód <u>pow. zredukowanych szkód</u> w uprawach rolnych 1000 ha pow. PN	x	x	x	x	2,2	
5.	Wskaźnik uszkodzeń <u>pow. uszkodzeń istotnych</u> drzewostanów 1000 ha pow. leśnej PN	x	x	x	x	10,8	
6.	Wskaźnik wykonania planu odstrzału redukcyjnego w %	-	51,7	40,6	62,0	x	
7.	Wskaźnik proporcji odstrzałów ♂♂ i♀♀	-	75,0	90,0	-	x	
8.	Intensywność odstrzałów redukcyjnych szt/1000 ha	-	1,7	1,4	3,4	x	
9.	Wskaźnik poziomu redukcji <u>odstrzał redukcyjny</u> w % liczebność stada podst. (redukcja stada podstawowego następuje, gdy wskaźnik ten jest wyższy niż wskaźnik przyrostu zrealizowanego)	-	11,7	8,7	30,4	x	

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Załącznik 9

Czynna ochrona nieleśnych ekosystemów lądowych w 2002 r

Rodzaj zabiegu	Powierzchnia (ha)	Termin (miesiące wykonania)	Uwagi
Wykaszenie	Łąki podmokłe i bagna – 2,54 ha	wrzesień	pokos wywieziono poza powierzchnię (po lodzie) i pozostawiono do naturalnego rozkładu
Odkrzaczanie łąk, otwartych terenów podmokłych itp.	Łąki podmokłe i bagna – 3,70 ha	wrzesień	Gałęzie wywieziono poza powierzchnię i pozostawiono do naturalnego rozkładu
Wypas a) krowy b) owce c) konie d) inne	Łąki i pastwiska wydzierżawione rolnikom - 30,60 ha	maj -wrzesień	ekstensywny wypas
Inne zabiegi (wyszczególnić)			

Sporządziła Dorota Zaborowska

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Załącznik 10

Czynna ochrona ichtiofauny w 2002 r

Jezioro (rzeka) pow. lustra wody w ha	Odłowy (regulacyjne, kontrolne) w kg							Intensyw. odłowy (kg./ha)	Zarybienia		Uwagi:
	sortyment								szt.	intensywność	(w jakim okresie dokonywano
	Gatunek	B	DS	D	S	M	BEZ SORT.		Razem	(podać stadium)	Zarybień (szt./ha)
I. Wigry 2118,3									sieja wylęg	991	Odłowy:
1. sieja						60	60		- 2 100 000 szt.		w okresie IV-XII odłowy sprzętem stawnym
2. sielawa						21361			sielawa wylęg- 19 760 000 szt.	9328,2	Zarybienia: sielawą – w okresie 29.03 – 15.04.02
3. węgorz		136,5			19		155,5		szczupak wylęg	1032,4	sieja – w okresie 29.03. – 15.04.02
4. szczupak	220	1601,5					1821,5		2 187 000 szt.		szczupakiem – w okresie 22.04 – 06.05.02
5. lin			108				108		sum narybek jesienny	1,4	sumem – w dniach 24.07 oraz 05.08.02
6. okoń			4	663,5	11		678,5	13,6 kg/ha	2 919 szt.		linem – w dniu 21.10.02
7. leszcz			553	141			694		lin kroczek	4,7	
8. płoć				1767	2250		4017		10 000 szt.		
Razem	220	1738	665	2571,5	2280	21 421	28895,5				
II. Leszczewek – 21	Odłowów regulacyjnych nie wykonywano								szczupak wylęg	1428,6	Zarybienia:
									30 000 szt.		szczupakiem – w dn. 06.05.02
III. Mulaczysko – 18,3 ha.	Odłowów regulacyjnych nie wykonywano								sielawa wylęg	10929	Zarybienia:
									200 000 szt.		sielawą – w dniu 10.4.02

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

								sieja wylęg	9289,6	sięją – w dniu 10.04.02	
								170 000 szt.		szczupakiem – w dn.06.05.02	
								szczupak wylęg	1639,3	sumem – w dniu 14.08.02	
								30 000 szt.			
								sum narybek jesienny	23,8		
								435 szt.			
IV. Omulówek – 14,2 ha.	Odłowów regulacyjnych nie wykonywano								szczupak wylęg - 30 000 szt.	2112,7	Zarybienia: szczupakiem - w dniu 06.05.02
V. Pierty – 228,2 ha.	Odłowów regulacyjnych nie wykonywano								szczupak wylęg - 230 000 szt.	1007,9	Zarybienia: szczupakiem – w dniu 07.05.02
								sielawa wylęg - 2 450 000 szt.	10736,2	sielawą – w okresie 08.04- 09.04.02 sięją – w okresie 08.04-09.04.02	
								sieja wylęg - 230 000 szt.	1007,9	sumem – w dniu 14.08.02 linem – w dniu 22.10.02	
								sum narybek jesienny - 1233 szt.	5,4		
								lin kroczek - 2500 szt.	10,9		
Ogółem – 2400,00 ha	220	1738	665	2571,5	2280	21421	28895,5				

Sporządził Michał Osewski

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Załącznik 11

Turystyka i komunikacja

Lp.	Wyszczególnienie		j.m.	Stan na 31.12.00	Stan na 31.12.2002 r.			Uwagi
					ogółem	Dobry	Do Rem.	
1.	Długość dróg	ogółem	km	605				Według mapy topograficznej wykonanej na podstawie zdjęcia lotniczego
	w tym	publicznych	km	375				
		zakładowych	km	230	230	200	30	Wyliczono z pow. i dróg leśnych na mapie numer.
		wewnętrznych	km					
2.	Obiekty inżynieryjne							
		mosty	szt.	8	8	7	1	
		przepusty	szt.	23	23	23	0	
		zapory	szt.					
		Inne - jazy	szt.	1	1	1	0	
3	Obiekty turystyczne	schroniska	szt.	2	2	0	2	PTTK w St. Folwarku
		w tym własne	szt.	-	-	-	-	
		Schrony, daszki tur.	szt.	59	43	40	3	
		campingi i biwaki	szt.	18	18	10	8	
4.	Domy wczasowe		szt.	3	3	2	1	
	w tym	własne	szt.	-	-	-	-	
5	Szlaki turystyczne		km	190	190	180	10	
6	Nartostrady		km					
7	Obiekty sportowe							
		stadiony	szt.					
		kolejki linowe	szt.					

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

		wyciągi	szt.				
		trasy wycieczkowe					
		inne	szt.				

Ilość turystów odwiedzających Park Narodowy w roku 2002 - 100 tys. osób

Sporządził Jarosław Borejszo

Załącznik 12

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Lp.	Wyszczególnienie	j.m.	2001		2002	
			budżet	gosp. pomocnicz	budżet	gosp. pomocnicz
1.	Zatrudnienie stan na 31.12. ogółem	osób	66	30	65	26
	w tym robotnicy	osób		19		14
	w tym w biurze dyrekcji	osób	17	4	18	6
	sezonowi	osób		2		2
	pracownicy inż.-techniczni	osób	43	3	41	3
	w tym w terenie	osób	35	3	33	3
	pozostali pracownicy na st. nierobotn.	osób	6	2	6	1
2.	średnia płaca ogółem	tys.zł.	2,0	1,3	2,0	1,4
	w tym robotnicy	tys.zł.		1,2		1,3
	nierobotnicy	tys.zł.	2,0	1,4	2,0	1,5
3.	Wykształcenie stan na 31.12. wyższe	osób	32	3	32	5
	średnie	osób	33	9	32	7
	zawodowe	osób	1	9	1	9
	podstawowe	osób		9		5

Sporządziła Elżbieta Cichanowicz

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO W 2002 ROKU

Załącznik 13

Wypadki przy pracy

Rok	Ogółem	w tym zwolnienia lekarskie				
		1-3 dni	4-20 dni	ponad 28 dni	Ciężkie uszk. ciała	śmiertelny
2001	1	0	0	1	0	0
2002	2	0	0	1	0	1

Sporządził Wojciech Kamiński

Załącznik 14

Majątek parku

Lp.	Wyszczególnienie		j.m.	Stan na 31.12.2001	Stan na 31.12.2002				Szacunkowa wartość [tys. zł]	Uwagi
					ogółem	Db.	do rem.	do kasacji		
1.	Budynki	ogółem	szt.	118	118	24	75	19	6423,0	
	z tego	mieszkalne	szt.	36	36	11	24	1	2547,5	
		gospodarcze	szt.	54	54	5	45	4	872,0	
		administ.	szt.	1	1	1	-	-	1368,5	
		muzeum	szt.	1	1	-	1	-	232,9	
		magazyny	szt.	4	4	1	3	-	100,3	
		inne	szt.	22	22	7	1	14	1301,8	
2.	Osady leśne teren.		szt.	23	23	10	12	1	1725,3	
3.	Pokoje gościnne		szt.	19	18	18	-	-	-	
4.	Ważniejsze	sam. osobowe	szt.	14	13	12	1	-	265,9	
	maszyny	sam. ciężarowe	szt.	3	4	3	-	1	193,4	
	i urządzenia	sam. terenowe	szt.	14	13	12	1	-	599,9	
		ciągniki	szt.	1	1	-	1	-	12,0	
		pilarki	szt.	14	15	15	-	-	20,9	
		kserografy	szt.	3	5	4	1	-	89,2	
5.	Wartość środków trwałych		tys. zł	11919,7	12325,4	x	x	x		

Sporządzili Marek Wrona, Małgorzata Kowalewska

Tabela 18a

Współpraca międzynarodowa

Lp.	Członkostwo w organizacjach międzynarodowych	Rok przystap.	Zasady przynależności (bierna / czynna)	Przedstawiciel Parku w organizacji
1	Federacja Europarc	1999	czynna	Brak

*Sporządził Jarosław Borejszo***Tabela 18b**

Współpraca zagraniczna

Lp.	Współpraca z instytucjami	Rok rozp.	Tematyka i zakres współpracy w 2002 roku	Uwagi
1.	Fundacja Lasów i Jezior „FONDEL”	2000 marzec	- Określenie planów i projektów do realizacji na lata 2002-2003; - Uczestnictwo w Europejskim Tygodniu Lasów z ramienia Forum Samorządowego Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej, opieka nad grupą młodzieży szkolnej	
2.	Park Regionalny Brenne (Francja)	1997	„Realizacja projektu „Kształcenie kadr w instytucjach zarządzających lokalnym środowiskiem wg zasad rozwoju zrównoważonego” Rozwój lokalny we współpracy z samorządami.	
3.	Instytut Badawczy Łowiectwa i Hodowli Zwierzyny w Kirowie, (Rosja)	2002	Konferencja „Współczesne problemy wykorzystania zasobów przyrodniczych, gospodarowania łowieckiego i hodowli zwierzyny”	
4.	Dzukijski Park Narodowy (Litwa)	1999	Opracowanie założeń do Europejskiego Tygodnia Lasów w roku 2003	
5.	Powiat Müritz (Niemcy).	1997	Na terenie WPN przyjęto delegację w ramach współpracy powiatów Suwałki i Müritz.	
6.	Wiejsieski Park Regionalny (Litwa)	2002	Współpracowano w ramach projektu „Czynna ochrona różnorodności biologicznej na obszarach chronionych Euroregionu Niemen”. Współpraca polegała na wspólnym realizowaniu zadań dotyczących ochrony owadów związanych z glinianym podłożem oraz ochrony nietoperzy i płazów.	

Sporządzili Wiesława Malinowska, Lech Krzysztofiak, Jarosław Borejszo

Tabela 18c

Wydawnictwa obcojęzyczne za ostatnie 5 lat

Lp.	Tytuł	Rok wyd.	Nakład
1.	Flowing waters (Wody płynące)	2002	1000 pakietów
2.	Stagnant waters (Wody stojące)	2002	1000 pakietów
3.	Educational Trail (Ścieżki edukacyjne)	2002	1000 pakietów
4.	Mapa przyrodniczo-turystyczna w języku angielskim i niemieckim	2002	1000 + 1000 egz.
5.	„Poznaj przyrodę Wigierskiego Parku Narodowego” – płyta CD (dwujęzyczna, polsko-angielska)*	2002	3100 egz.
6.	Broszura „Kolejka leśna” (dwujęzyczna, polsko-angielska)*	2002	2000 egz.
7.	Przewodnik po ścieżce „Puszcza” (dwujęzyczny, polsko-angielski)*	2002	4000 egz.
8.	Pakiet broszur Bobry	2001	1000 pakietów (w tym 4 tytuły x1000 egz.=4000 egz.)
9.	Pakiet broszur Ryby	2001	1000 pakietów (w tym 4 tytuły x1000 egz.=4000 egz.)
10.	Pakiet broszur Chronione gatunki roślin	2001	1000 pakietów (w tym 4 tytuły x1000 egz.=4000 egz.)
11.	Broszura Jezioro Wigry	2001	1000 egz.
12.	Broszura Suchary	2001	1000 egz.
13.	Przewodnik po ścieżce „Jeziora” (dwujęzyczny, polsko-angielski)*	2001	3000 egz.
14.	Przewodnik turystyczny „Rowerem po Wigierskim Parku Narodowym” w j. angielskim i niemieckim	2000	1000 + 2000 egz.
15.	Broszura Edukacja*	1999	3000 egz.
16.	Przewodnik po ścieżce „Płazy”*	1999	3000 egz.
17.	Mapa turystyczna WPN	1999	2000 egz.
18.	Przewodnik turystyczny „Rowerem po Wigierskim Parku Narodowym” w j. angielskim	1999	1000 egz.
19.	Album „X-lat Wigierskiego Parku Narodowego” (j.ang., franc., niem.)*	1999	2500 szt.
20.	Mapa przyrodniczo-turystyczna w języku angielskim i niemieckim	1999	8000 egz.

* uwaga – wydawnictwa z abstraktami obcojęzycznymi

Sporządziła Wiesława Malinowska

Tabela 18d

Wyjazdy zagraniczne w 2002 r.

Lp.	Imię i nazwisko	Stanowisko	Liczba dni	Kraj	Cel wyjazdu
1.	Joanna Adamczewska	Specjalista ds. dydaktyki	6	Francja	Opieka nad młodzieżą uczestniczącą w Europejskim Tygodniu Lasów
2.	Adam Januszewicz	Strażnik straży parku	11	Serbia	Obóz z okazji międzynarodowego roku gór i turystyki zrównoważonej
3.	Zdzisław Szkiruć	Dyrektor	16	Francja	Wizyta studialna w parkach regionalnych w ramach projektu „Kształcenie kadr w instytucjach zarządzających lokalnym środowiskiem według zasad rozwoju zrównoważonego”. Tematem wyjazdu był rozwój lokalny we współpracy z samorządami
4.	Janina Kamińska	Specjalista ds. zagospodarowania przestrzennego			
5.	Piotr Pieczyński	Adiunkt			
6.	Anna Szkiruć	Referent ds. współpracy zagranicznej			

Sporządzili Wiesława Malinowska i Jarosław Borejszo

Tabela 18e

Oficjalni goście zagraniczni w 2002 r

Brak.

Załącznik 15

Informatyka

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Komputery ogółem (szt.)	51
	a)w tym: z procesorem min. 800 MHz	6
	b)przyrost liczby komputerów w 2002 r.	6
2.	Sieć komputerowa	-
	a)sieciowy system operacyjny	-
	Win NT 3.51	1
	b)liczba czynnych stacji roboczych	38
3.	GIS	-
	Programy GIS (szt. licencji)	
	MapInfo	5
	MS Acces (w ramach MS Office Prof.)	20
4.	Własne strony WWW	Tak
	Proszę wymienić wersje obcojęzyczne	Brak
	Liczba wejść na stronę w 2002 r.	27000
5.	Kadry	
	Asystent (pracownik naukowy) - Maciej Romański (min. informatyka w zakresie obowiązków)	1 etat

	Specjalista do spraw geodezyjno – informatycznych – Andrzej Szymański (m.in. informatyka w zakresie obowiązków)	1 etat
6.	Edukacja informatyczna	-
	a) kursy (liczba uczestników)	Nie było

Sporządził Andrzej Szymański

Załącznik 16

Współpraca z samorządami w 2002 r

Lp	Partner	Zakres współpracy	Efekt
1	Zarząd Miasta Suwałki, Gmina Suwałki	Rozwój zrównoważony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowania do realizacji projektu „Ochrona wód w zlewni jeziora Wigry” do funduszu ISPA. 2. Przygotowanie projektu „Rekreacja i turystyka rowerowa biegu Czarnej Hańczy” do funduszu ERDF.
2	Miasto Suwałki, Powiat Suwałki, Gminy Suwałki, Krasnopol, Nowinka	Rozwój zrównoważony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prezentacja i reprezentacja walorów Suwalszczyzny na targach turystycznych 2. Współpraca ze szkołami 3. Organizowanie Dnia Sprzątania Świata
3	Forum Samorządowe Pojezierza Suwalsko–Augustowskiego i Ziemi Sejneńskiej.	Rozwój zrównoważony	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie projektów dotyczących zagospodarowania międzynarodowych szlaków turystycznych oraz wspierania hodowli ryb i ochrony zbiorników wodnych. Aktywne uczestnictwo w pracach związanych z członkostwem w Europejskiej Fundacji Lasów i Jezior FONDELFI. 2. Wdrożenie programów rolno-środowiskowych na obszarach rolnych WPN.
4	Gmina Nowinka		Wspólne przygotowanie projektu dotyczącego rozwoju bazy turystycznej na południowym brzegu jeziora Wigry. We wsi Bryzgiel

Sporządził Jarosław Borejszo

Załącznik 17

Współpraca z organizacjami ekologicznymi w 2002 r

Lp.	Nazwa organizacji	Zakres współpracy	Efekt
1.	Fundacja GAP Polska	Współorganizacja szkolenia dla nauczycieli szk. podst.	Działania proekologiczne nauczycieli i uczniów w szkole i domu prowadzące do zmiany świadomości ekologicznej i codziennych zachowań na rzecz środowiska.
2.	Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju „Agro-Group”	Promocja działań edukacyjnych na terenach chronionych woj. podlaskiego.	Wymiana wydawnictw i doświadczeń w dziedzinie edukacji ekologicznej.
3.	PTTK Suwałki	Współorganizacja imprez edukacyjno-turystycznych	Zwiększone zainteresowanie ścieżkami edukacyjnymi i szlakami turystycznymi na terenie Parku
4.	Stowarzyszenie “Człowiek i Przyroda”	Współorganizacja imprez edukacyjnych i podejmowanie działań na rzecz środowiska – czynna ochrona płazów.	Świadoma ochrona płazów i ich szlaków migracyjnych na terenie Starego Folwarku.
5.	Stowarzyszenie Konferencja Służb Ochrony Przyrody Zielonych Płuc Polski	Tworzenie wspólnych aplikacji wniosków finansowanych ze środków UE.	Wyjazdy studyjne.
6.	Fundacja Ośrodka Edukacji Ekologicznej Eko-Oko	Szkolenia nad wdrożeniem programu multimedialnego „Zielony Pakiet”	Przeszkolenie pracownika WPN i wdrożenie programu multimedialnego w szkołach gimnazjalnych w swoim regionie.
7.	Regionalne Centrum Ekologiczne na Europę Środkową i Wschodnią (REC)	Szkolenia nad wdrożeniem programu multimedialnego „Zielony Pakiet”	Przeszkolono 32 nauczycieli gimnazjów powiatu suwalskiego, augustowskiego, sejneńskiego. Wykorzystywanie „Zielonego Pakietu” w procesie nauczania.
8.	Biuro Zielonych Płuc Polski	Edukacja środowiskowa	Współredagowanie serwisu przyrodniczego

Sporządziła Wiesława Malinowska